



## LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,  
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,  
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-07-26 Nr. (1.5) AT-541

**TEIKIMAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ  
TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR  
ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO**

Vadovaudamasi Pranešimų pagal Jungtinių Tautų Žmogaus teisių apsaugos konvencijas, kurių dalyvė yra Lietuvos Respublika, ir Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos vykdomai visuotinei periodinei peržiūrai rengimo ir pateikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Vyriausybės 2001 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1540 (toliau – Aprašas), 11 punktu, Teisingumo ministerija teikia Vyriausybės pasitarime svarstyti Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą (toliau – Komitetas) apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektą (toliau – pranešimo projektas).

Pažymėtina, kad valstybės narės apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Komitetui atsiskaito kas ketverius metus. Lietuvos Respublikos eilinis (ketvirtasis) pranešimas teikiamas už 2014 – 2017 m. ataskaitinį laikotarpį. Lietuvos Respublika yra pasirinkusi pranešimo pateikimo procedūrą, pagal kurią reikalaujama atsakyti į Komiteto iš anksto parengtus ir patvirtintus klausimus. Pranešimo projektas parengtas pagal suinteresuotų institucijų Teisingumo ministerijai pateiktą informaciją, kuri reikalinga atsakant į šių institucijų reguliavimo sritims priskirtus klausimus.

Vadovaujantis Aprašo 9 punktu, pranešimo projektas Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka suderintas su Vidaus reikalų, Krašto apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo ministerijomis, Generaline prokuratūra, Valstybės saugumo departamentu, Kalėjimų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Nacionaline teismų administracija, atsižvelgta į visas pateiktas papildomas pastabas (derinimo raštai pridedami). Užsienio reikalų ministerija per pranešimui suderinti nustatytą laiką atsakymo nepateikė. Teisingumo ministerija nebuvo gavusi nevyriausybinių organizacijų prašymų iš anksto susipažinti su pranešimo projektu, todėl joms šis projektas nebuvo teikiamas.

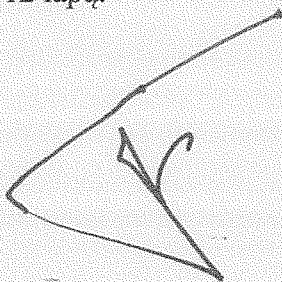
Kartu su pranešimo projektu teikiamas Vyriausybės pasitarimo protokolo projektas, kuriame formuluojami konkretūs pavedimai institucijoms dėl pranešimui išversti ir oficialiai pateikti Komitetui reikalingų veiksmų atlikimo.

Atkurtai  
Lietuvai

## PRIDEDAMA.

1. Pranešimo projektas, 46 lapai.
2. Vyriausybės pasitarimo protokolo projektas, 1 lapas.
3. Derinimo raštai, 12 lapų.

Teisingumo ministras

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'R' followed by a smaller, more complex flourish.

Elvinas Jankevičius



# LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

## PASITARIMO PROTOKOLAS

2018 m.

d. Nr.

---

Dėl Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų Konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą

---

1. Pritarti Teisingumo ministerijos parengtam Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų Konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą projektui.
2. Pavesti Vyriausybės kanceliarijai atlikti Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo vertimą į anglų kalbą ir patvirtinti vertimo autentiškumą.
3. Pavesti Užsienio reikalų ministerijai pateikti Lietuvos Respublikos eilinį pranešimą (anglų kalba) Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą (CAT).

Ministras Pirmininkas

**Lietuvos Respublikos atsakymai į Jungtinių Tautų Komiteto prieš kankinimą (CAT)  
pateiktus išankstinius klausimus apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį  
žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje  
(CAT/C/LTU/4)**

**1 ir 4 straipsniai**

1. Atsižvelgiant į ankstesnes Jungtinių Tautų Komiteto prieš kankinimą (toliau – Komitetas) rekomendacijas (žr. CAT/C/LTU/CO/3 7 punktą), prašome pateikti informaciją apie bet kokius Baudžiamojo kodekso pakeitimus, pagal kuriuos būtų numatytas kankinimo apibrėžimas, apimantis visus Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau – Konvencija) 1 straipsnyje numatyto kankinimo apibrėžimo elementus.

2. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 8 punktą), prašome pateikti informaciją apie bet kokius Baudžiamojo kodekso pakeitimus, pagal kuriuos kankinimas būtų numatytas kaip atskiras nusikaltimas su atitinkamomis bausmėmis už kankinimo veiksmus, atsižvelgiant į jų sunkų pobūdį, kaip nustatyta Konvencijos 4 straipsnio 2 dalyje.

3. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 9 punktą), prašome nurodyti, ar Baudžiamasis kodeksas buvo pakeistas siekiant užtikrinti, kad nebūtų jokių apribojimų dėl kankinimo veiksmų, įskaitant nuostatas dėl asmenų, kurie nėra saugomi pagal tarptautinę humanitarinę teisę, kad tokiu būdu būtų galima ištirti kankinimus ir pasikėsinius kankinti, patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti netaikant laiko apribojimų.

Baudžiamajame kodekse (toliau – BK) nėra atskiros straipsnio, kuris kriminalizuotų kankinimo nusikaltimą. Kita vertus, atsižvelgdama į Komiteto rekomendacijas, Teisingumo ministerija parengė BK pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą, kuriuo yra siekiama specialioje BK normoje įtvirtinti Konvencijos reikalavimus atitinkančią kankinimo nusikaltimo sudėtį. Kartu šiuo projektu siūloma numatyti adekvačias, atgrasančias ir proporcingas baudžiamąsias sankcijas už kankinimo nusikaltimo padarymą bei BK įtvirtinti naują nuostatą, kuria vadovaujantis, apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senatis nebūtų taikoma kankinimo nusikaltimui.

**2 straipsnis**

4. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 10 punktą) ir į vėliau iš valstybės narės gautą su tuo susijusią informaciją, pateikite informaciją apie visas papildomas priemones, kurių buvo imtasi ataskaitiniu laikotarpiu siekiant veiksmingai užtikrinti kalinamiems asmenims visą pagrindinę teisinę apsaugą pagal tarptautinius standartus nuo pat sulaikymo momento. Nurodykite, ar buvo atvejų, kai sulaikyto asmens medicininę apžiūrą atlikdavo laisvės atėmimo įstaigos darbuotojai ir, ar asmenys, kuriems apribota laisvė, galėjo pasinaudoti teise turėti gynėją nuo pat jų įkalinimo momento. Taip pat nurodykite, kokių priemonių imamasi, siekiant užtikrinti, kad kalinami asmenys suprastų savo teises, ir ar jie yra informuojami apie tai, kad apie jų sulaikymą buvo pranešta artimam giminei ar kitam asmeniui.

2017 m. balandžio 27 d. priimtas Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) pakeitimo įstatymas Nr. XIII-324, kuriuo, praplečiant lietuvių kalbos (kuria vyksta baudžiamasis procesas Lietuvos Respublikoje) nemokančių baudžiamojo proceso dalyvių teises ir procesines garantijas, nustatyta:



1) atskirai įtvirtinta bendra norma, įpareigojanti ikiteisminio tyrimo įstaigas, prokurorą ar teismą baudžiamojo proceso metu per imanomai trumpiausią laiką nustatyti, ar baudžiamojo proceso dalyvis (įskaitant įtariamąjį ar kaltinamąjį) moka lietuvių kalbą (t. y. proceso kalbą) ir ar tam, kad atitinkamas proceso dalyvis suprastų vykstantį baudžiamąjį procesą, jam proceso metu yra būtina naudotis vertėjo pagalba;

2) aiškiai nurodyta, kad gynėjas su lietuvių kalbos nemokančiu įtariamuoju, kaltinamuoju, nuteistuoju ar išteisintuoju baudžiamojo proceso metu privalo bendrauti jiems suprantama kalba, o jeigu tai neįmanoma, turi būti užtikrintas jų bendravimo vertimas žodžiu. Kartu, siekiant besąlygiškai garantuoti ir užtikrinti įtariamąjo, kaltinamojo, nuteistojo ar išteisintojo ir jų gynėjo bendravimo konfidencialumą, įtvirtinta papildoma taisyklė, vadovaujantis kuria, visais atvejais būtų draudžiama vertėją apklausti kaip liudytoją dėl aplinkybių, kurias jis sužinojo atlikdamas vertėjo pareigas (t. y. baudžiamojo proceso metu užtikrinant lietuvių kalbos nemokančio įtariamąjo, kaltinamojo, nuteistojo ar išteisintojo ir jų gynėjo bendravimo vertimą žodžiu);

3) praplečiant įtariamąjo, kaltinamojo ir nuteistojo teises į bylos dokumentų vertimą (į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka) raštu, numatytas mechanizmas, vadovaujantis kuriuo lietuvių kalbos nemokantis įtariamasis, kaltinamasis, nuteistasis, išteisintasis ar tokio asmens gynėjas turi teisę ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui pateikti motyvuotą prašymą dėl bylos dokumentų, su kuriais BPK nustatyta tvarka jis turi teisę susipažinti, ar jų dalių vertimo raštu į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka. Toks prašymas gali būti teikiamas tik tais atvejais, jeigu šių dokumentų ar jų dalių vertimas yra būtinas tam, kad įtariamasis, kaltinamasis, nuteistasis ar išteisintasis tinkamai pasinaudotų savo teisėmis arba suprastų vykstantį baudžiamąjį procesą. Šį prašymą ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas ne vėliau kaip per penkias dienas nuo jo gavimo dienos išnagrinėja ir išsprendžia motyvuotu nutarimu ar nutartimi, kurie taip pat gali būti skundžiami BPK nustatyta tvarka;

4) įtvirtinta nuostata, vadovaujantis kuria, pagal išduotą Europos arešto orderį perduodamam asmeniui, nesuprantančiam kalbos, kuria yra parengtas arba į kurią Europos arešto orderį išdavusios valstybės yra išverstas Europos arešto orderis, minėtas orderis turėtų būti raštu išverstas į šio asmens gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jis moka. Kaip alternatyva – asmeniui, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, sutikus, gali būti užtikrintas Europos arešto orderio vertimas žodžiu, jeigu tai neprieštarauja teisingumo interesams.

2017 m. gegužės 11 d. priimti BPK pakeitimo įstatymas Nr. XIII-357, Advokatūros įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-358 ir Suėmimo vykdymo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-359 (toliau – Įstatymai), kuriais į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę buvo perkeltos 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu nuostatos:

1) patikslinta BPK nuostata, pagal kurią teisė į gynybą užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento. Atitinkamai, pagal BPK teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų, o ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę turėti gynėją nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti;

2) patikslinta BPK 50 straipsnio 1 dalis, nurodant, kad BPK 140 straipsnio nustatyta tvarka sulaikytam įtariamajam privalo būti užtikrinta galimybė iki pirmosios apklausos pasimatyti su gynėju be pašalinių;

3) stiprinant įtariamųjų, kaltinamųjų (ir asmenų, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį) bei jų gynėjo bendravimo konfidencialumo apsaugos garantijas, BPK numatytas draudimas kontroliuoti įtariamąjo, kaltinamojo, nuteistojo, išteisintojo ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą.

Analogiško pobūdžio garantija buvo įtvirtinta ir Advokatūros įstatyme, nurodant, kad advokato profesinę paslaptį sudaro ne tik kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento

suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, bet taip pat ir kitas advokato ir kliento bendravimo (susitikimų, korespondencijos, pokalbių telefonu ar kitų formų bendravimo) turinys, su kuriuo pagal šio įstatymo normas draudžiama viešai arba slapta susipažinti ir naudoti kaip įrodymą. Kartu, Suėmimo vykdymo įstatyme taip pat buvo sustiprintas suimtų asmenų ir jų gynėjo bendravimo konfidencialumas, nurodant, kad suimtųjų susitikimų su savo gynėju ar telefoninių pokalbių su savo gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas;

4) praplėsti gynėjo įgaliojimai (ir kartu įtariamąjo ir kaltinamojo teisės turėti gynėją apimtis ir turinys) baudžiamajame procese. BPK 48 straipsnyje nurodant šias papildomas gynėjo teises ir įgaliojimus: dalyvauti įtariamąjo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašalinių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį; viso baudžiamojo proceso metu nekliudomai bendrauti ir be pašalinių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju (susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami); dalyvauti visuose veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose, dalyvaudamas šiuose veiksmuose gynėjas gali užduoti bet kokius gynybą dominančius klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus; susižinoti su Europos arešto orderį išdavusioje ar vykdančioje valstybėje paskirtu gynėju ir gauti bei teikti gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus ir pan.

5) siekiant sumažinti nepagrįstų gynėjo atsisakymo atvejų skaičių, BPK įtvirtinama ikiteisminio tyrimo institucijų ar teismo pareiga prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba išaiškinti gynėjo atsisakymo pasekmes, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl turėti naują gynėją.

Kartu Advokatūros įstatyme įtvirtinama ne tik advokato teisė susitikti, bet ir nekliudomai bendrauti su savo klientu, papildomai nurodant, kad advokato ir jo kliento susitikimų ar bendravimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.

Suėmimo vykdymo įstatyme taip pat buvo praplėstas suimtųjų teisės bendrauti su savo gynėju turinys, nurodant, kad šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti suimtųjų teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtųjų telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.

Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos parengė pavyzdinį Policijos areštines vidaus tvarkos aprašą, kuriame yra įvardytos pagrindinės į policijos areštines uždaromų asmenų teisės, pareigos, draudimai ir apribojimai. Šis aprašas yra išverstas į anglų, vokiečių, prancūzų ir rusų kalbas ir pateiktas visoms policijos įstaigoms. Su savo teisėmis, jiems suprantama kalba, sulaikyti asmenys yra supažindinami pasirašytinai.

Suėmimo vykdymo įstatymas ir Bausmių vykdymo kodeksas (toliau – BVK) įpareigoja laisvės atėmimo vietas suimtiesiems ir nuteistiesiems pateikti rašytinę informaciją apie asmenų laikymo tardymo izoliatoriuose ir pataisos įstaigose tvarką ir sąlygas, jų teises, pareigas, taikomus draudimus. Šią informaciją laisvės atėmimo vietų administracija suimtajam (nuteistajam) pasirašytinai pateikia lietuvių kalba arba suimtojo (nuteistojo) gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią jis supranta. Kalėjimų departamentas yra parengęs specialų informacijos paketą anglų ir rusų kalbomis valstybinės kalbos nesuprantantiems suimtiesiems ir nuteistiesiems.

Siekiant pagerinti suimtųjų ir nuteistųjų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencijomis ir sudaryti galimybes efektyviai ginti savo teises laisvės atėmimo vietose laikomi asmenys gali savarankiškai naudotis riboto interneto prieiga ir prisijungti prie teisės aktų registro ([www.e-tar.lt](http://www.e-tar.lt)) arba naudotis lokalia kompiuterine programa, kurioje yra teisės aktų suvestinis katalogas. Be to, laisvės atėmimo vietų bibliotekose suimtiesiems ir nuteistiesiems prieinama įvairi teisinė literatūra, įskaitant svarbiausius teisės aktus (BK, BVK, BPK, šių įstaigų veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir pan.)

BPK 72, 128, 140 ir 233 straipsnių pakeitimais buvo praplėstos ir sustiprintos suimtų įtariamųjų, kaltinamųjų (ir asmenų, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį) bei BPK 140 straipsnio nustatyta tvarka sulaikytų asmenų procesinės garantijos, susijusios su šių asmenų teise suėmimo/sulaikymo metu susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir jų teise reikalauti, kad apie laisvės atėmimą būtų informuotas trečiasis asmuo. Be to, apie įtariamąjo ar

asmens, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą arba asmens sulaikymą prokuroras (arba teismas – apie kaltinamojo suėmimą) yra įpareigojamas nedelsiant pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių ar artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas/sulaikytas yra nepilnamečis, apie nepilnamečio suėmimą/sulaikymą nedelsiant pranešama nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam tinkamam pilnamečiui asmeniui. Be to, vadovaujantis BPK pakeitimais, suimtajam/sulaikytajam turi būti nedelsiant sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu.

Taip pat numatyta, kad prokuroras motyvuotu nutarimu gali laikinai atsisakyti pranešti apie paskirtą suėmimą/sulaikymą arba neleisti susisiekti su suimtojo/sulaikytojo nurodytu asmeniu, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju (t. y. atsisakius pranešti arba neleidus susisiekti), taip pat tais atvejais, kai suimtas/sulaikytas nepilnamečis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą ar jų nepavyksta nustatyti arba kai pranešimas šiems asmenims prieštarautų suimto/sulaikyto nepilnamečio interesams, numatyta, kad apie nepilnamečio suėmimą/sulaikymą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Taip pat įtvirtintina galimybė tokį prokuroro nuarimą (kuriuo atsakoma pranešti arba neleidžiama susisiekti) apskusti teismui.

BPK 72, 128, 140 ir 233 straipsnių pakeitimais buvo sustiprintos suimtų ar sulaikytų užsieniečių garantijos, susijusios su šių asmenų teise palaikyti aktyvius ryšius su savo valstybių atstovais. Apie tai, kad suėmimas/sulaikymas paskirtas kitos valstybės piliečiui, prokuroras (arba teismas, jeigu suėmimas paskirtas teismo nagrinėjimo metu) nedelsdamas praneša Užsienio reikalų ministerijai ir, jeigu suimtasis pageidauja, – jo valstybės diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai. Tais atvejais, kai suimtas/sulaikytas turi dvi ar daugiau pilietybių, jis gali, jeigu įmanoma, pasirinkti, kurios valstybės diplomatinė atstovybė ar konsulinė įstaiga turi būti informuota apie jo suėmimą/sulaikymą. Be to, suimtam/sulaikytam užsieniečiui pageidaujant, jam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtam/sulaikytam užsieniečiui nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškinta teisė susisiekti su minėtomis įstaigomis.

Kartu buvo patikslintos Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatos, nurodant, kad suimtieji užsieniečiai turi teisę palaikyti ryšius su savo valstybės diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis, įskaitant teisę susitikti, paskambinti telefonu ar susirašinėti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtojo pageidavimu jo valstybės konsulinės įstaigos turi teisę užtikrinti suimtojo teisinį atstovavimą, įskaitant suimtojo teisę į gynybą.

Vadovaudamasi Suėmimo vykdymo įstatymu, tardymo izoliatoriaus administracija apie asmens atvykimą ne vėliau kaip kitą dieną privalo pranešti jo sutuoktiniui, sugyventiniui arba artimiesiems giminaičiams. Pagal BVK, pataisos įstaigos administracija apie nuteistojo atvykimą per tris darbo dienas privalo pranešti nuteistojo sutuoktiniui, sugyventiniui arba artimiesiems giminaičiams.

Asmenys, uždaromi į policijos areštines ir laisvės atėmimo vietų įstaigas turi teisę gauti visas jiems reikalingas sveikatos priežiūros paslaugas. Sveikatos priežiūros paslaugos yra griežtai licencijuojama veikla, todėl šias paslaugas teikia tik sveikatos priežiūros specialistai. Pirmąją medicinos pagalbą ūmios, gyvybei pavojingos ligos arba nelaimingo atsitikimo atveju, sulaikytam asmeniui privalo teikti ir kiti policijos areštinių arba laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai. Visi šių įstaigų darbuotojai yra specialiai apmokyti teikti tokią pagalbą.

Policijos areštinėse sveikatos priežiūros paslaugas sulaikytiems asmenims teikia jose įdarbinti bendruomenės slaugytojai, o, nesant šių slaugytojų (mažesnėse areštinėse) – sveikatos priežiūros paslaugos užtikrinamos pagal sudarytas sutartis su valstybės arba savivaldybių asmens sveikatos priežiūros įstaigomis.

Jei sulaikytas asmuo pageidauja, kad jį apžiūrėtų jo pasirinktas sveikatos priežiūros specialistas, jis turi pateikti atitinkamą prašymą policijos areštinės administracijai, o pastaroji organizuoja jo nugabenimą pas sulaikyto asmens pasirinktą sveikatos priežiūros specialistą.



Laisvės atėmimo vietose laikomiems asmenims pirminio lygio (ambulatorines) asmens sveikatos priežiūros paslaugas suimtiesiems ir nuteistiesiems teikia laisvės atėmimo vietų įstaigose dirbantys sveikatos priežiūros specialistai. Antrinio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos šiems asmenims teikiamos Laisvės atėmimo vietų ligoninėje arba viešosiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose, o tretinio lygio – tik viešosiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Suteikti Pirmąją pagalbą yra specialiai apmokyti visi su suimtaisiais ir nuteistaisiais dirbantys laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai.

Įkalinto asmens medicininėje apžiūroje paprastai dalyvauja tik apžiūrimas asmuo ir sveikatos priežiūros specialistai, užtikrinamas apžiūros asmens ir sveikatos priežiūros specialisto bendravimo konfidencialumas. Tik esant konkrečioms grėsmėms sveikatos priežiūros specialisto sveikatai ar gyvybei, jis turi teisę paprašyti, kad medicininėje apžiūroje dalyvautų tos pačios lyties, kaip ir apžiūrimas asmuo, laisvės atėmimo vietų įstaigos pareigūnas.

**5. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 11 punktą) ir į vėliau iš konkrečios šalies gautą su tuo susijusią informaciją, pateikite informaciją apie:**

**(a) bet kokias priemones, kurių ėmėsi valstybė narė, kad dar labiau sumažintų suėmimo taikymo trukmę, įskaitant Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimo projekto (Nr. XIII-109), kuriuo siekiama sumažinti suėmimo taikymo atvejų skaičių, svarstymą Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitete;**

2015 m. liepos 11 d. įsigaliojo BPK pakeitimo įstatymas Nr. XII-1878, kuriuo įtvirtinta ikiteisminio tyrimo teisėjo teisė priimti nutartį atsisakyti skirti suėmimą ir skirti kitą kardomąją priemonę (esant įtariamojo ar jo gynėjo prašymui). Tuo užtikrinama, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas galėtų apsvarstyti galimybes neskirti griežčiausios kardamosios priemonės, esant įtariamojo ar jo gynėjo prašymui. Numatyta tiek prokuroro, tiek suimtojo ar jo gynėjo galimybė skusti tokią ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartį. Įtvirtinta nuostata, kad sulaikyto asmens apklausoje (dėl suėmimo pagrįstumo) dalyvauja gynėjas ir prokuroras. Tuo užtikrinamas rungtyniškumo principo laikymasis dalyvaujant priešingus interesus turintiems baudžiamojo proceso dalyviams. Įstatyme įtvirtinta taisyklė, kad priimant nutartį skirti suėmimą, privaloma nurodyti faktines aplinkybes bei motyvus, dėl kurių švelnesnės kardamosios priemonės nebuvo paskirtos.

Siekiant sumažinti suimtųjų skaičių, taip pat pabrėžiant proporcingumo principo svarbą baudžiamajame procese bei siekiant išvengti piktnaudžiavimo atvejų skiriant suėmimus, kuomet suėmimo skyrimas tampa lengvesne galimybe rinkti duomenis, pagrindžiančius įtariamojo kaltę, įstatymu sumažinti suėmimo taikymo terminai, atitinkamai juos diferencijuojant. Numatyta, kad suėmimo terminas gali būti pratęstas pakartotinai, bet ikiteisminio tyrimo metu terminas negali tęstis ilgiau kaip devynis mėnesius (buvo aštuoniolika mėnesių), o nepilnamečių suėmimo terminas – ne ilgiau kaip šešis mėnesius (buvo dvylika mėnesių). Taip pat nustatyta, kad bylose dėl sunkių ar labai sunkių nusikaltimų, taip pat bylose, kuriose nusikalstamų veikų padarymu įtariami ar kaltinami bendrininkų grupės, organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo nariai, arba kai asmenys suimti užsienio valstybėje, ikiteisminio tyrimo metu suėmimo terminas negali tęstis ilgiau kaip aštuoniolika mėnesių, o nepilnamečių suėmimo terminas – ilgiau kaip dvylika mėnesių. Įtvirtintas suėmimo trukmės maksimalus terminas baudžiamojo proceso metu – nustatyta, kad viso baudžiamojo proceso metu suėmimas negali trukti ilgiau kaip du trečdalius didžiausios laisvės atėmimo bausmės, baudžiamajame įstatyme nustatytos už sunkiausią nusikaltimą, dėl kurio tiriama ir nagrinėjama byla. Taip pat konkretizuotos suėmimo taikymo terminų skaičiavimo nepilnamečiams taisyklės, proporcingai mažinant suėmimo skyrimo ir pratęsimo terminus. Numatyta, kad nepilnamečiui iš karto suėmimas negali būti paskirtas ilgesnis kaip du mėnesiai (pilnamečiams šiuo atveju terminas yra trys mėnesiai). Šį suėmimo terminą pratęsti galima ne ilgiau kaip iki keturių mėnesių. Pratęsti suėmimo terminą nepilnamečiams galima ne ilgiau kaip iki dviejų mėnesių. Dėl ypatingo bylos sudėtingumo ar didelės apimtys suėmimo terminas nepilnamečiams gali būti pratęstas pakartotinai, bet ikiteisminio tyrimo metu terminas negali tęstis ilgiau kaip šešis mėnesius. Bylose dėl sunkių ar labai

sunkių nusikaltimų, taip pat bylose, kuriose nusikalstamų veikų padarymu įtariamai ar kaltinami bendrininkų grupės, organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo nariai, arba kai asmenys suimti užsienio valstybėje, ikiteisminio tyrimo metu nepilnamečio suėmimo terminas negali tęstis ilgiau kaip dvylika mėnesių. Įtvirtintas reikalavimas, kad nepilnametį suimtąjį privaloma pristatyti į posėdį tuo atveju, kai sprendžiamas ilgiau kaip keturis mėnesius trunkančio suėmimo termino pratęsimo klausimas. Suimtas, kuris dalyvauja nurodytame posėdyje, ir gynėjas turi teisę susipažinti su visa prokuroro pateikta medžiaga, pagal kurią prašoma pratęsti suėmimo terminą. Nustatyta, kad suėmimo skyrimo taisyklės, skirtos nepilnamečiams, taip pat taikomos asmeniui, kuris teisėjo sprendimo priėmimo metu yra sulaukęs pilnametystės.

2015 m. sausio 1 d. įsigaliojo BPK pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-498, kuriuo įteisinta nauja kardomoji priemonė – intensyvi priežiūra. Taip pat peržiūrėti suėmimo skyrimo pagrindai ir teismai įpareigoti papildomai motyvuoti, kodėl, skiriant suėmimą, kitos rūšies (švelnesnės) kardamosios priemonės nebūtų pakankamos baudžiamojo proceso tikslams pasiekti.

Aukščiau nurodyti teisinio reguliavimo pokyčiai lėmė, kad suimtųjų skaičius nuo 2014 m. sausio 1 d. (1061 asmuo) iki 2017 m. gruodžio 31 d. (611 asmenų) Lietuvoje sumažėjo apie 42 proc.

**(b) naujojo Administracinių nusižengimų kodekso projekto, kuriuo siekiama nauja redakcija išdėstyti Administracinių teisės pažeidimų kodeksą, be kita ko, panaikinantį administracinį areštą, statusą, ir ar buvo imtasi priemonių administracinio arešto alternatyvų įgyvendinimui. Taip pat prašome pateikti informaciją dėl bet kokių mokymų, susijusių su ikiteisminio ir administracinio sulaikymo politika, prarastų baudžiamojo persekiojimo ir teisminės institucijoms;**

2015 m. birželio 25 d. įstatymu Nr. XII-1869 buvo patvirtintas Administracinių nusižengimų kodeksas, kuris įsigaliojo 2017 m. sausio 1 d. Šiame kodekse administracinis areštas nėra numatytas, tačiau asmeniui kartu su administracine nuobauda (įspėjimu, bauda ar viešaisiais darbais), nuobaudos paskirčiai įgyvendinti gali būti skiriamos administracinio poveikio priemonės (pavyzdžiui, įpareigojimas dalyvauti alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos, ankstyvosios intervencijos, sveikatos priežiūros, resocializacijos, bendravimo su vaikais tobulinimo, smurtinio elgesio keitimo ar kitose programose (kursuose); draudimas lankytis viešosiose vietose vykstančiuose renginiuose).

Atskaitiniu laikotarpiu prokurorams ir teisėjams buvo surengti 9 kvalifikacijos kėlimo renginiai apie suėmimo skyrimo / pratęsimo ir alternatyvių suėmimui kardomųjų priemonių taikymo politikos pokyčius. Šiuose mokymuose dalyvavo 180 prokurorų ir 198 teisėjai.

**(c) ar vaikų „socializacijos centruose“ daugiau nebenaudojami „nusiraminimo kambariai“, kaip tai rekomendavo Seimo kontrolierių įstaiga, veikianti kaip nacionalinė žmogaus teisių institucija, ir jeigu tebenaudojami, prašome nurodyti, kokie pagerinimai buvo atlikti dėl „nusiraminimo kambarių“ Kauno ir „Širvėnos“ vaikų socializacijos centruose;**

Visuose vaikų socializacijos centruose 2016 metų nusiraminimo kambariai buvo panaikinti.

**(d) Kauno vaikų socializacijos centro veiklos vertinimo rezultatus ir pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą;**

Valstybės kontrolė 2013 m., atlikusi valstybinį auditą, nustatė nepakankamą vaikų socializacijos centrų veiklos efektyvumą, nurodydama, kad neužtikrinamas individualizuotas vaiko ugdymas, švietimo pagalba ir kitos teikiamos paslaugos neatitinka vaiko poreikių, vaikų socializacijos centrai nepakankamai palaiko santykius su vaiku artima aplinka, vietos institucijomis, vaikų socializacijos centrų pastatai, fizinė aplinka nepritaikyti vaiko resocializacijai, vaikų socializacijos centruose dirbantis personalas nėra tinkamai paruoštas dirbti su elgesio sutrikimų turinčiais vaikais, darbuotojų skaičius nėra pakankamas individualiems vaikų poreikiams tenkinti, saugumui užtikrinti, trūksta švietimo pagalbos specialistų.

2017 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusiame Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme numatyta, kad į vaikų socializacijos centrus asmenys pateks išimtiniais atvejais ir kuo trumpesniai laikotarpiui, tokiu būdu bus žymiai sumažintas mokinių skaičius vaikų socializacijos centruose.

Vykdydama Valstybės kontrolės valstybinio audito metu pateiktas rekomendacijas ir siekdama sukurti tinkamas sąlygas elgesio problemų turinčių vaikų resocializacijai ir jų integracijai į bendruomenę ir tobulinant vaiko vidutinės priežiūros sistemą, įgyvendinant patvirtintame Kompleksiškai teikiamos pagalbos, specialiojo ugdymo mokyklų / centrų ir vaikų socializacijos centrų veiklos kokybės gerinimo 2015–2017 metų tarpinstituciniame veiksmų plane numatytą priemonę mažinti mokinių skaičių vaikų socializacijos centruose ir veikiančių vaikų socializacijos centrų skaičių, Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė sprendimus nutraukti Vilniaus ir Kauno vaikų socializacijos centrų vykdomas veiklas. Šiuose vaikų socializacijos centruose nuo 2018 m. kovo 1 d. mokinių neliko ir vaikų ugdymas nėra vykdomas.

Per 2017 m. vaikų socializacijos centruose iki 27 proc. buvo sumažintas mokinių skaičius, tai leido šių centrų bendruomenėms gerinti vaikų ugdymo ir auklėjimo veiklas, pedagogai galėjo daugiau dėmesio sutelkti į vaikų asmeninių poreikių tenkinimą, į efektyvesnę švietimo pagalbos suteikimą vaikui.

Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas Lietuvai buvo išreiškęs kritiką dėl bet kokios vaiko laisvės apribojimo formos (įskaitant administracinį suėmimą), kai vaikas nėra padaręs nusikaltimo, bet buvo apleistas tėvų, patyrė smurtą, tėvai nesuvaldo jo elgesio. Nuo 2017 m. vaikų dalyvavimas prevencinėse programose yra privalomas, todėl mokykloms siūloma per 20 įvairios srities prevencinių programų, skirtų mokinių socialinėms emocinėms kompetencijoms ugdyti. Parengtos Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijos, kuriose pateikti konkretūs žingsniai, kaip kurti saugią ugdymo(-si) aplinką mokykloje. Pateiktas reagavimo į smurtą ir patyčias algoritmas, konkretūs susitarimai dėl mokinių elgesio normų, mokyklos darbuotojų atsakomybė dėl reagavimo į patyčias, apibrėžti konkretūs žingsniai, kaip kurti pozityvų mikroklimatą mokykloje, numatyta, kaip aktyviai įtraukti tėvus.

Įteisintos pagalbos priemonės tėvams. Kai vaiko tėvai stokoja pozityvios tėvystės, socialinių arba kitų įgūdžių ar jų neturi, arba kai yra kiti socialinės rizikos veiksniai ar aplinkybės tėvams ir vaikams teikiamos koordinuotos paslaugos (švietimo, socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos). Taip pat įteisintos ir kitos pagalbos vaiko tėvams priemonės, kai vaikui skirta minimalios ar vidutinės priežiūros priemonė. Tokiu būdu tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą igis papildomų įgūdžių ir kompetencijų ugdyti vaiką, pozityviai keičiant jo elgesį ir nuostatas, atstatyti ar sustiprinti socialinius ryšius su vaiku, konstruktyviai spręsti vaiko elgesio problemas ir kt.

Atnaujintas Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašas: įtvirtintas kiekvieno vaiko situacijos individualus vertinimas, pagalbos teikimas. Konkrečiam vaikui sudaromas pagalbos planas, paskiriamas jo įgyvendinimą koordinuojantis asmuo, įvertinamas teiktos pagalbos veiksmingumas, įtraukiant tėvus. Apraše išplėtotą saugios aplinkos mokykloje kūrimo strategija, įvardijant prevencinių programų, prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo, pozityvaus mikroklimato kūrimą.

Didinamas psichologinės pagalbos paslaugų prieinamumas mokyklose, plečiamas mediacijos metodas teikiant socialinę pedagoginę pagalbą.

**(e) įstatymo projekto Nr. XIIP-3022, kuriam Vyriausybė pritarė 2015 m. balandžio 23 d. ir kuriuo numatoma reglamentuoti asmenų laikymą policijos areštinėse prieš jų perkėlimą į tardymo izoliatorius, tokio laikymo trukmę, taip pat kuriuo numatoma reglamentuoti įkalintų asmenų laikiną perkėlimą iš tardymo izoliatorių į policijos areštines dėl bylų nagrinėjimo teisme ir tik pagal prokuroro sprendimą, statusą;**

2015 m. birželio 23 d. priimtas Suėmimo vykdymo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XII-1819, kurio nuostatomis, įsigaliojusiomis 2016 m. balandžio 1 d., apribotos asmenų, kuriems skirta kardomoji priemonė – suėmimas, laikymo policijos areštinėse galimybės, taip pat trigubai (nuo 15



iki 5 parų) sutrumpintas terminas, kai, esant tam tikroms aplinkybėms, suimtieji iš tardymo izoliatorių gali būti laikinai perkelti į policijos areštines.

Vadovaujantis nauju teisiniu reguliavimu, pirmą kartą į policijos areštines uždaryti asmenys jose yra laikomi tik tiek, kiek to reikia pirminiams ikiteisminio tyrimo veiksams atlikti ir tik tada, kai šių veiksmų negalima atlikti minėtiems asmenims esant tardymo izoliatoriuje. Atsižvelgiant į tai, minėti asmenys yra nedelsiant perkelti į tardymo izoliatorių, kai baigiamas pirminių ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimas.

Atitinkamai, iš tardymo izoliatoriaus į policijos areštinę ne ilgiau, kaip iki 5 parų suimtieji gali būti perkelti tik tada, kai ikiteisminio tyrimo veiksmų neįmanoma atlikti tardymo izoliatoriuje arba dėl bylų nagrinėjimo teisme. Sprendimą dėl suimtojo perkėlimo į policijos areštinę motyvuotu nutarimu arba nutartimi gali priimti atitinkamai tik prokuroras arba teisėjas ar teismas.

**(f) įstatymo projekto Nr. XIIP-2485 dėl nuotolinių liudininkų apklausų ir dėl visų laisvės atėmimo vietų aprūpinimo videokonferencijų įranga, kurį numatyta priimti iki 2015 m. birželio 1 d., statusą.**

2015 m. birželio 23 d. priimtas BPK pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-1848, kuriame įtvirtinta galimybė atlikti nuotolines apklausas visiems baudžiamojo proceso dalyviams (ne tik liudytojams, nukentėjusiesiems, bet ir įtariamiesiems/ kaltinamiesiems) garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Nuostatos nėra privalomojo pobūdžio, t. y. įtvirtinama diskrecija apklausti įtariamąjį/kaltinamąjį nuotoliniu būdu, jeigu įtariamasis/kaltinamasis negali atvykti į apklausą (teismo posėdį) arba jis yra laikomas areštinėje, tardymo izoliatoriuje ar pataisos įstaigoje. Nuotolinis proceso dalyvių ir liudytojų dalyvavimas nuo 2015 m. taip pat užtikrinamas ir nagrinėjant administracines bylas administraciniuose teismuose.

Nuotolinis teismo posėdis gali vykti Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Nuotoliniai teismo posėdžiai gali būti organizuojami visuose šalies teismuose. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio apygardų teismuose taip pat saugoma kilnojamoji vaizdo konferencijų įranga, kuri pagal poreikį gali būti pristatyta į bet kurį apygardos teritorijoje esantį teismą ar kitą vietą, jei proceso dalyvis dėl svarbių priežasčių negali atvykti į teismo posėdį.

Vaizdo ir garso nuotolinio perdavimo sistemos įrengtos ir naudojamos visose šalies laisvės atėmimo vietose.

**6. Prašome nurodyti, ar lazdas ir elektrošokus (tazerius) ir toliau naudoja tiesioginį kontaktą su kalinamais asmenimis turintys laisvės atėmimo vietų darbuotojai.**

2016 m. priimti Policijos įstatymo ir Viešojo saugumo tarnybos įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos fizinė prievarta gali naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai. Įstatymų pakeitimuose taip pat numatyta, kad pareigūnai turi būti specialiai parengti ir yra reguliariai tikrinami, ar jie sugeba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. 2016 m. Vyriausybė reglamentavo specialiųjų priemonių specifikaciją ir jų panaudojimo tvarką.

Elektros šoko įtaisų „Taser“ policijos areštinėse dirbantys pareigūnai su savimi nesinešioja. Šie įtaisai, esant būtinybei (savęs žalojimosi atvejai, neramumai ir pan.), yra išduodami leidimą jais naudotis turintiems policijos pareigūnams ir naudojami vadovaujantis Elektros šoko įtaiso naudojimo aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2018 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 5-V-100, nuostatomis.

Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos pareigūnams specialiosios priemonės išduodamos tik pavestoms užduotims (viešosios tvarkos užtikrinimas ir atkūrimas, asmenų konvojavimas, svarbių valstybės objektų apsauga, vidaus tvarkos palaikymas vykdant prevencines priemones laisvės atėmimo vietų įstaigose) vykdyti. Viešojo saugumo tarnybos prie VRM pareigūnai elektros šoko įtaisus „Taser“ naudoja vadovaudamiesi Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų

ministerijos elektros impulsinio prietaiso Taser naudojimo tvarka, patvirtinta Viešojo saugumo tarnybos prie VRM vado 2018 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 47V-610.

Laisvės atėmimo vietų įstaigų pareigūnai elektros šoko įtaisus „Taser“, gumines lazdas ar kitas specialiąsias priemones naudoja vadovaudamiesi teisės aktuose nustatyta specialiųjų priemonių naudojimo tvarka. 2017 m. birželio 22 d. priimtas Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 2, 26 straipsnių, šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Statuto papildymo 26<sup>1</sup>, 26<sup>2</sup> straipsniais įstatymas, kuris įsigaliojo 2017 m. rugsėjo 1 d. Šiuo įstatymu sugriežtinta specialiųjų priemonių prieš suimtuosius (nuteistuosius) panaudojimo tvarka, nustatyti aiškūs ir nedviprasmiški kriterijai, kada šias priemones galima panaudoti, t. y. kai siekiama apsisaugoti ar apsaugoti kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai; atremiant suimtųjų (nuteistųjų) užpuolimus ar siekiant užkirsti kelią jų daromoms nusikalstamoms veikoms; nuteistųjų ar suimtųjų riaušių, grupinio pasipriešinimo laisvės atėmimo vietų įstaigų administracijai ar neteisėtų grupinių veiksmų, šiurkščiai pažeidžiančių laisvės atėmimo įstaigų vidaus tvarką; įkaitų grobimo atvejais.

Elektros šoko įtaisų „Taser“ pataisos pareigūnai su savimi nesinešioja, o gumines lazdas nedemonstratyviai nešiojasi priklausomai nuo prižiūrimų asmenų pavojingumo lygio ir kitų aplinkybių (pavyzdžiui, vykdant už pavojingus ar itin pavojingus nusikaltimus nuteistų asmenų, taip pat linkusių užpulti asmenų įskaitoje esančių asmenų priežiūrą).

**7. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 12 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) veiksmus, kurių buvo imtasi pakeisti teisinį reguliavimą, įskaitant Bausmių vykdymo kodekso 158 straipsnį, siekiant leisti nuteistiesiems iki gyvos galvos kreiptis dėl lygtinio paleidimo;**

2017 m. parengti BK 51 ir 97 straipsnių pakeitimo įstatymo, BPK papildymo 360<sup>1</sup> straipsniu įstatymo ir BVK 158 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 167<sup>1</sup> straipsniu įstatymo projektai. Šiais projektais siekiama sudaryti teisinės prielaidas nuteistiesiems laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė nustatyti bausmės peržiūros mechanizmą – numatyti galimybę teismine tvarka pakeisti paskirtą bausmę į švelnesnę – terminuoto laisvės atėmimo bausmę, jeigu jie įgyvendino atitinkamus įstatyminius reikalavimus ir kurių išpildymas leidžia pagrįstai manyti, kad jų elgesio pavojingumas visuomenei yra išnykęs arba maksimaliai sumažėjęs ir tuo pačiu numatyti galimybę minėtiems asmenims taikyti lygtinį paleidimo iš pataisos įstaigų instrumentą. Tikimasi, kad 2018 m. pabaigoje minėti įstatymų projektai bus priimti Seime.

Pažymėtina, kad iki bus priimti nurodyti pakeitimai, paskirtų laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmių švelninimas užtikrinamas taikant malonės institutą. Praktikoje, tokia bausmė asmeniui jau buvo pakeista terminuota laisvės atėmimo bausmė, kurią atlikęs, šis asmuo buvo paleistas į laisvę.

**(b) bet kokias priemones, kurias įgyvendino Konvencijos šalis siekiant integruoti nuteistuosius iki gyvos galvos į bendrą nuteistųjų populiaciją.**

2015 m. birželio 23 d. buvo priimtas BVK pakeitimo įstatymas Nr. XII-1818. Įsigaliojus šio įstatymo nuostatoms, nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. visiems nuteistiesiems laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė taikomas identiškas resocializacijos procesas, kaip ir kitiems bausmę atliekantiems asmenims:

1) nuteistųjų iki gyvos galvos socialinė rehabilitacija vykdoma pagal nuteistajam sudarytą individualų socialinės rehabilitacijos planą, kurio sudaryme dalyvauja ir nuteistasis;

2) sudarant individualų socialinės rehabilitacijos planą taip pat gali būti įtraukiamos valstybės ir savivaldybių institucijos, nevyriausybinės organizacijos, religinės bendruomenės ir bendrijos, savanoriai ir kiti fiziniai ir juridiniai asmenys, kurių dalyvavimas įgyvendinant socialinės

reabilitacijos plane numatytas priemonės gali padėti nuteistajam iki gyvos galvos socialiai reabilituotis;

3) individualus socialinės reabilitacijos planas sudaromas atsižvelgiant į nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikos mastą, numatytas kriminogeninių veiksnių šalinimo priemonės, pataisos įstaigos, kurioje atlieka bausmę nuteistasis, režimą;

4) įvertinama ir individualiame socialinės reabilitacijos plane nurodoma nuteistojo nusikalstamo elgesio rizika ir kriminogeniniai veiksniai, kintamųjų kriminogeninių veiksnių šalinimo priemonės ir jų įgyvendinimo terminai, priemonės, padėsiančios nuteistajam laikytis pataisos įstaigos režimo, nuteistojo užimtumo laisvalaikio formos, nuteistojo socialinių ryšių palaikymo (plėtimo) formos ir jų įgyvendinimas, kitos priemonės, kurių įgyvendinimas padėtų nuteistajam socialiai reabilituotis.

Elgesio korekcijos programose ar kitose resocializacijos priemonėse nuteistieji laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė dalyvauja kartu su terminuotomis laisvės atėmimo bausmėmis nuteistais asmenimis.

Atlikę 10 metų trukmės bausmę kalėjime, laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę atliekantys asmenys gali būti perkelti į pataisos namus, kur bausmę atlieka terminuotomis laisvės atėmimo bausmėmis nuteisti asmenys. Pataisos namuose jiems taikomas toks pats režimas, kaip ir kitiems šioje įstaigoje laikomiems nuteistiesiems: jie gali bendrauti tarpusavyje, mokytis, dirbti, dalyvauti grupinio užimtumo renginiuose, 3 val. per dieną mankštintis, sportuoti gryname ore, gauti pasimatymus ir pan.

**8. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 13 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) bet kokius teisinio reguliavimo pakeitimus, siekiant užtikrinti, kad smurtas artimoje aplinkoje Baudžiamajame kodekse būtų numatytas kaip atskiras nusikaltimas, taip pat, kad santuokinis išprievartavimas būtų aiškiai kriminalizuotas, nepaisant to, kad 2011 m. gruodžio mėn. buvo priimtas Smurto artimoje aplinkoje įstatymas;**

2013 m. liepos 13 d. įsigaliojo BK pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-501, kuriuo buvo suderintos Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo bei galiojančių baudžiamųjų įstatymų nuostatos ir teisėsaugos institucijoms sudarytos sąlygos operatyvesniam, greitesniam smurtu artimoje aplinkoje pasireiškiančių nusikalstamų veikų nagrinėjimui ir taip sustiprinti asmenų, kenčiančių nuo smurto artimoje aplinkoje, apsaugą. Šiais BK pakeitimais numatyta, kad už BK 140 straipsnyje (fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas), 145 straipsnyje (grasinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimas), 148 straipsnyje (žmogaus veiksmų laisvės varžymas), 149 straipsnyje (išžaginimas), 150 straipsnyje (seksualinis prievartavimas), 151 straipsnyje (privertimas lytiškai santykiauti) ir 165 straipsnyje (neteisėtas asmens būsto neliečiamumo pažeidimas) numatytas veikas asmuo atsako visais atvejais, kai ikiteisminis tyrimas pradedamas nustačius smurto artimoje aplinkoje požymius.

2017 m. spalio 1 d. įsigaliojo BPK pakeitimo įstatymas Nr. XIII-626, kuriuo buvo panaikintas privataus kaltinimo institutas, t. y. nuo nusikalstamos veikos nukentėję asmenys dėl tam tikrų nusikalstamų veikų padarymo nebeprivalės palaikyti kaltinimo teisme, o esant baudžiamojo proceso įstatyme numatytoms sąlygoms, visais atvejais bus atliekamas ikiteisminis tyrimas, o prokuroras palaikys kaltinimą teisme.

Atkreiptinas dėmesys, kad baudžiamoji atsakomybė už išžaginimą (149 straipsnis), seksualinį prievartavimą (150 straipsnis), privertimą lytiškai santykiauti (151 straipsnis) kyla asmeniui, nepaisant jo esamų ar buvusių šeiminių ryšių su nukentėjusiuoju. Papildomai pažymėtina, kad už šias veikas, kai ikiteisminis tyrimas pradėtas nustačius smurto artimoje aplinkoje požymius arba kai yra kvalifikuojančių požymių, asmuo atsako visais atvejais, t. y. nereikalingas nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas arba prokuroro reikalavimas baudžiamajam procesui pradėti.



Kaltininko ir nukentėjusio santuokinis ryšys nėra aplinkybė, šalinanti baudžiamąją atsakomybę už prievartinį lytinį santykių ar lytinės aistros tenkinimą, todėl baudžiamoji atsakomybė dėl išžaginimo santuokoje kyla bendrais BK numatytais pagrindais.

Taigi, nors smurtas artimoje aplinkoje BK nėra numatytas kaip savarankiška nusikalstama veika, tačiau baudžiamoji atsakomybė už visas smurto artimoje aplinkoje rūšis numatyta atskiruose BK straipsniuose ir, įvertinus teismų praktiką, tokia BK sąranga leidžia veiksmingai užtikrinti, kad smurtavę artimoje aplinkoje asmenys neišvengtų baudžiamosios atsakomybės.

**(b) priemonės, kurių buvo imtasi įgyvendinant Valstybinę smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 metų programą, įskaitant ir užtikrinimą, kad smurto artimoje aplinkoje aukos sulauks veiksmingos apsaugos ir, kad joms bus užtikrinta galimybė gauti medicininės ir teisinės paslaugas, įskaitant psichologinį konsultavimą, taip pat galimybė gauti žalos atlyginimą, įskaitant reabilitaciją, ir turės prieigą prie saugių ir tinkamai finansuojamų prieglaudų visoje šalyje;**

Už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą atsakingos savivaldybės, kurios vertina ir analizuoja vietos gyventojų poreikius, nustato socialinių paslaugų mastą ir rūšis, planuoja, organizuoja ir finansuoja socialines paslaugas, steigia socialinių paslaugų įstaigas. Socialinės paslaugos gyventojams teikiamos pagal individualius asmens poreikius ir interesus, derinant jas su kita pagalba (sveikatos priežiūros, švietimo, ugdymo paslaugomis, pinigine parama ir kt.).

2016 m. savivaldybėse veikė 25 nakvynės namai, 34 – krizių centrai su apgyvendinimu ir laikino apgyvendinimo įstaigos motinoms ir vaikams, 26 – savarankiško gyvenimo namai, 47 įstaigose įrengtos laikino apgyvendinimo vietos, visose savivaldybėse veikia socialinių paslaugų centrai (paramos šeimai centrai ar tarnybos), kuriuose teikiamos dienos ir bendrosios socialinės paslaugos.

Valstybės biudžeto lėšomis yra finansuojama savivaldybėse teikiama socialinė priežiūra socialinės rizikos šeimoms – skiriamos lėšos socialinių darbuotojų darbui su šiomis šeimomis pareigybėms steigti ir išlaikyti. Taip pat valstybės biudžeto lėšos naudojamos finansuoti vaikų priežiūrą vaikų dienos centruose, kompleksines paslaugas šeimoms, nuo smurto nukentėjusiems vaikams ir kt.

**(c) skundų, tyrimų, baudžiamojo persekiojimo ir bausmių už smurtą artimoje aplinkoje skaičių (išskaidytą) per ataskaitinį laikotarpį, žalos atlyginimą nukentėjusioms šalims ir sunkumus, kylančius siekiant užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje.**

Generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288 buvo patvirtintos baudžiamojo proceso dokumentų formos, tarp jų ir nutarimo pripažinti nukentėjusiuoju forma, kuri įpareigoja kiekvienu atveju asmenį pripažįstant nukentėjusiuoju pateikti jam susipažinti jo kaip nukentėjusiojo teises. Nukentėjusiojo teisių išaiškinimo protokolo priede asmuo, pripažintas nukentėjusiuoju, informuojamas apie jo teises, įskaitant ir teisę į nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimą.

Siekiant užtikrinti operatyvią ir efektyvią asmenų, nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje, apsaugą, generalinio prokuroro 2017 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. I-277 pakeistos Rekomendacijos dėl kardomųjų priemonių, išskyrus suėmimą, skyrimo ikiteisminio tyrimo metu tvarkos ir nustatytų sąlygų laikymosi kontrolės, numatant, kad nustatęs įpareigojimo gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu paskyrimo pagrindą ir manydamas, kad kitomis kardomosiomis priemonėmis negalima pasiekti BPK 119 straipsnyje įtvirtintų tikslų ir baudžiamosios bylos užbaigti pagreitinoto proceso tvarka, prokuroras nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 48 valandas, kreipiasi į ikiteisminio tyrimo teisėją, prašydamas paskirti šią kardomąją priemonę neatsižvelgiant į tai, kad įtariamasis neturi kitos gyvenamosios vietos.

2016 m. kovo 1 d. įsigaliojo BPK pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-2194. BPK 186<sup>1</sup> straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog ne vėliau kaip pirmosios nukentėjusiojo apklausos metu ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Į nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimo metu surinktus duomenis atsižvelgiama organizuojant baudžiamąjį procesą ir BPK nustatytais atvejais sprendžiant, ar nukentėjusiajam dėl jo specialių apsaugos poreikių būtina taikyti vieną ar daugiau BPK nustatytų garantijų. Vadovaujantis BPK 36<sup>2</sup> straipsniu, specialūs apsaugos poreikiai yra asmeninių savybių, nusikalstamos veikos pobūdžio ar jos padarymo aplinkybių nulemti nukentėjusiojo poreikiai naudotis BPK nustatytomis garantijomis, kad nukentėjusysis būtų apsaugotas nuo psichinės traumos, nusikalstamo poveikio ar kitų neigiamų padarinių.

Igyvendinant BPK 186<sup>1</sup> straipsnio nuostatas, generalinio prokuroro 2016 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. I-63 patvirtintos Rekomendacijos dėl nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo, kuriose nustatyta nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių, numatytų BPK 36<sup>2</sup> straipsnyje, vertinimo tvarka ir specialių apsaugos priemonių taikymo faktiniai pagrindai.

Siekiant užtikrinti kvalifikuotą ikiteisminio tyrimo kontrolę ir kokybišką valstybinio kaltinimo palaikymą baudžiamosiose bylose dėl smurto artimoje aplinkoje, plėtojama prokurorų specializacijos sistema. Generalinio prokuroro 2017 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. I-68 pakeistos Rekomendacijos dėl prokurorų specializacijos baudžiamajame procese, ikiteisminių tyrimų, teisme nagrinėjamų baudžiamųjų bylų ir skundų paskirstymo prokurorams, numatant prokurorų specializaciją ikiteisminiuose tyrimuose, susijusiuose su smurtu artimoje aplinkoje.

Viena efektyvesnių priemonių, užtikrinančių smurto artimoje aplinkoje mažinimą, yra nuteistiesiems taikomos baudžiamojo poveikio priemonės – įpareigojimas dalyvauti smurtinį elgesį keičiančiose programose (BK 72<sup>2</sup> straipsnis) bei įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusio asmens ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusio asmens arčiau nei nustatytu atstumu (BK 72<sup>1</sup> straipsnis). Prokurorams, palaikantiems valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose dėl smurto artimoje aplinkoje, rekomenduojama visais atvejais svarstyti galimybę siūlyti teismui skirti ne tik konkrečią bausmę, bet ir nurodytas baudžiamojo poveikio priemones.

Prokurorai, organizuodami ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaudami, imasi priemonių, kad nukentėjusieji būtų laiku ir tinkamai informuoti apie BPK numatytą nuo nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo.

Baudžiamąją atsakomybę už smurtą artimoje aplinkoje nustato BK 129 straipsnio 2 dalies 3 punktas (artimojo giminaičio ar šeimos nario nužudymas), 135 straipsnio 2 dalies 3 punktas (artimojo giminaičio ar šeimos nario sunkus sveikatos sutrikdymas), 138 straipsnio 2 dalies 3 punktas (artimojo giminaičio ar šeimos nario nesunkus sveikatos sutrikdymas), 140 straipsnio 2 dalis (fizinio skausmo sukėlimas ar nežymus sveikatos sutrikdymas artimajam giminaičiui ar šeimos nariui), BK 163 straipsnis (piktnaudžiavimas tėvų, globėjo ar rūpintojo arba kitų teisėtų vaiko atstovų teisėmis ar pareigomis). Baudžiamąją atsakomybę už smurtą artimoje aplinkoje, nukreiptą prieš mažamečius asmenis, reglamentuoja ir BK 140 straipsnio 3 dalis.

*Informacija apie 2014-2017 m. gautus pranešimus dėl smurto artimoje aplinkoje ir šių pranešimų pagrindų pradėtus ikiteisminius tyrimus<sup>1</sup>*

	Užregistruoti pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje	Pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius dėl smurto artimoje aplinkoje	Nutrauktų ikiteisminių tyrimų skaičius	Perduotų bylų teismui skaičius
2014 m.	29 339	10 071	2915	3461

<sup>1</sup> 2016 m. pasikeitus nusikalstamumo statistikos rinkimo būdai, t. y. įdiegus Integruotą baudžiamojo proceso informacinę sistemą (IBPS), išryškėjo esminių statistikos rinkimo spragų, kurios iškraipė duomenis, ypač tai paveikė duomenis, susijusius su smurtu artimoje aplinkoje, nes užregistruojant nusikalstamą veiką ne visada buvo dedama atitinkama žyma. Atsižvelgdami į tai, statistiniai duomenys apie 2016 m. gautus pranešimus dėl smurto artimoje aplinkoje ir šių pranešimų pagrindų pradėtus ikiteisminius tyrimus nepateikiami.

2015 m.	38 510	9605	2835	3325
2017 m.	47 941	13 931	6891	5018

*2014–2017 m. I instancijos teismuose išnagrinėtos baudžiamosios bylos, susijusios su smurtu artimoje aplinkoje*

Metai	2014	2015	2016	2017
Išnagrinėtų bylų skaičius	2 504	3 063	1 076	4 263

Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos (toliau – IBPS) duomenimis, 2014–2017 metais gal BK 129 straipsnio 2 dalies 3 punktą nuteista 119 asmenų, pagal BK 135 straipsnio 2 dalies 3 punktą – 121 asmuo, pagal BK 138 straipsnio 2 dalies 3 punktą – 232 asmenys, pagal BK 140 straipsnio 2 dalį – 12711 asmenų, pagal BK 163 straipsnį – 29 asmenys.

**9. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 14 punktą), prašome pateikti šią informaciją apie:**

**(a) šešis Lietuvos piliečius, organizuotos nusikalstamos grupės narius, kuriems buvo pateikti kaltinimai prekyba moterimis, tačiau kurie 2010 m. dar nebuvo nuteisti;**

Panevėžio apygardos teismas 2011 m. rugpjūčio 5 d. nuosprendžiu baudžiamojoje byloje Nr. 1-2-350/2011 Lietuvos Respublikos piliečius V. M., R. G., L. B., R. L., V. A., T. G. pripažino kaltais padarius nusikaltimus, numatytus BK 147 str. 2 d. ir / ar 147 str. (2000 m. rugsejo 26 d. įstatymo Nr. VIII-1968 redakcija), ir nubaudė: 1) V. M. – laisvės atėmimu dvylikai metų, bausmę atliekant pataisos namuose; 2) R. G. – laisvės atėmimu aštuoneriems metams, bausmę atliekant pataisos namuose; 3) R. L. – laisvės atėmimu septyneriems metams, bausmę atliekant pataisos namuose; 4) L. B. – laisvės atėmimu septyneriems metams, bausmę atliekant pataisos namuose; 5) V. A. – laisvės atėmimu dvejiems metams šešiams mėnesiams, bausmę atliekant pataisos namuose; 6) T. G. – laisvės atėmimu penkeriems metams, bausmę atliekant pataisos namuose.

Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi baudžiamąją bylą Nr. 1A-12/2014 pagal prokurorės, nuteistųjų R. L., L. B., V. M., R. G. apeliacinius skundus, Panevėžio apygardos teismo 2011 m. rugpjūčio 5 d. nuosprendį iš dalies pakeitė ir 2014 m. lapkričio 20 d. nuosprendžiu: 1) nuteistajam V. M. paskyrė laisvės atėmimą aštuoneriems metams; 2) nuteistajam R. G. – laisvės atėmimą šešeriems metams; 3) nuteistajai R. L. – laisvės atėmimą trejiems metams šešiams mėnesiams; 4) pripažino nuteistosios L. B. atsakomybę lengvinančia aplinkybe tai, kad ji prisipažino padariusi baudžiamajame įstatyme numatytas veikas ir nuoširdžiai gailisi bei padėjo išsiaiškinti nusikalstamas veikas ir joje dalyvavusius asmenis (BK 59 straipsnio 1 dalis 2 punktas) ir paskyrė jai laisvės apribojimą 1 metams šešiams mėnesiams, uždraudžiant lankytis lošimo namuose ir naktiniuose klubuose ir įpareigojant būti namuose nuo 22 val. iki 6 val. ryto, neatlygintinai išdirbti 200 val. sveikatos priežiūros, globos ir rūpybos įstaigose ar nevalstybinėse organizacijose, kurios rūpinasi neįgaliais, nusenusiai ar kitais pagalbos reikalingais žmonėmis. Kitos Panevėžio apygardos teismo 2011 m. rugpjūčio 5 d. nuosprendžio dalies apeliacinės instancijos teismas nepakeitė.

Nesutikdami su pirmosios ir apeliacinės instancijų teismų nuosprendžiais (Panevėžio apygardos teismo 2011 m. rugpjūčio 5 d. ir Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. lapkričio 20 d. nuosprendžiais), nuteistieji R. G. ir V. M. pateikė kasacinius skundus, kuriuos Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija 2015 m. birželio 4 d. neskundžiama nutartimi baudžiamojoje byloje Nr. 2K-301-942/2015 atmetė.

**(b) konkrečias priemones, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią prekybai žmonėmis, vykdant kovos su prekyba žmonėmis teisės aktus ir per tarptautinį bendradarbiavimą kovojant su**



**prekyba žmonėmis, ypač seksualinio išnaudojimo tikslais, taip pat informaciją apie bet kokią atvejų skaičiaus sumažėjimą bei nukentėjusiems asmenims suteiktą žalos atlyginimą;**

2012 m. birželio 21 d. Seimas ratifikavo Europos Tarybos konvenciją dėl veiksmų prieš prekybą žmonėmis. Siekiant tinkamai įgyvendinti šios konvencijos nuostatas ir didinti kovos su prekyba žmonėmis veiksmingumą, priimtose atitinkamos BK pataisos, pagal kurias prekybos žmonėmis ir vaiko pirkimo ar pardavimo veiksmai pripažįstami nusikalstamais ne tik tada, kai jie padaromi išnaudojimo prostitucijai, pornografijai ar kitoms seksualinio išnaudojimo formoms, vergijos, priverstinio darbo ar paslaugų tikslais, bet ir kai jie padaromi bet kuriais kitais išnaudojimo tikslais, įskaitant išnaudojimą elgetavimui ar nusikalstamai veikai daryti. Taip pat BK papildytas nuostata, kad nukentėjusio asmens sutikimas išnaudojimo tikslams prekybos žmonėmis kaltininko atsakomybės nepašalina. Be to, numatyta baudžiamoji atsakomybė už naudojimąsi prekybos žmonėmis aukos darbu ar teikiamomis paslaugomis, įskaitant prostituciją, kai kaltininkas žinojo arba turėjo ir galėjo žinoti, kad asmuo šį darbą dirba ar šias paslaugas teikia dėl to, kad prieš jį išnaudojimo tikslais buvo panaudotas fizinis smurtas, grasinimai, apgaulė arba kiti asmens valios palenkimo būdai.

2014 m. atliktas sociologinis tyrimas apie verbavimo prekybai žmonėmis priverstiniam darbui metodus ir įdarbinimo agentūrų ir darbdavių vaidmenį šioje srityje ir parengtos Piktnaudžiavimo migrantų įdarbinimu, jų išnaudojimo darbe ir prekybos darbuotojais migrantais Baltijos jūros regione prevencijos rekomendacijos – praktiniai patarimai valstybės institucijoms, verslui, ypač įdarbinimo agentūroms ir darbdaviams, profesinėms sąjungoms ir nevyriausybiniams organizacijoms, kaip nustatyti ir užkardyti prekybos žmonėmis priverstiniam darbui ir priverstinio darbo atvejus.

2015 m. bendru vidaus reikalų ir socialinės apsaugos ir darbo ministrų bei generalinio prokuroro įsakymu buvo patvirtintos rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos), skirtos pagerinti prekybos žmonėmis ikiteisminio tyrimo kokybę ir užtikrinti sklandesnę pagalbos prekybos žmonėmis aukoms teikimą. Pagrindinės nevyriausybinių organizacijų, teikiančių pagalbą prekybos žmonėmis aukoms, pasirašė bendradarbiavimo deklaraciją, kuria pritarė Rekomendacijoms ir įsipareigojo jomis vadovautis.

2016–2017 m. sudarytos prielaidos sustiprinti kovą su prekyba žmonėmis, užtikrinant efektyvesnę atsakingų institucijų ir įstaigų, savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų, bažnyčios ir lietuvių bendruomenių užsienyje įsitraukimą, veiksmų planavimą ir koordinavimą bei pažangos stebėseną, naujos praktikos formavimą: sudaryta tarpžinybinė ir tarpsektorinė Kovos su prekyba žmonėmis koordinavimo komisija; parengtas ir patvirtintas tarpinstitucinis Kovos su prekyba žmonėmis 2017–2019 metų veiksmų planas, kuriame numatytos tarpžinybinio ir tarpsektorinio nacionalinio ir savivaldybių bendradarbiavimo ir koordinavimo stiprinimo, stebėsenos, prevencijos (informacinės kampanijos, į socialinės rizikos grupes bei vaikus orientuotos tikslinės ir pan. priemonės), baudžiamojo persekiojimo stiprinimo, pagalbos nukentėjusiems ir galintiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims užtikrinimo priemonės, mokymai įvairių sričių specialistams dėl prekybos žmonėmis nustatymo, tokių tyrimų atlikimo, pagalbos nukentėjusiems nuo šio nusikaltimo suteikimo ir pan.; paskirtas Lietuvos Respublikos nacionalinis pranešėjas prekybos žmonėmis klausimais ir nustatytos jo užduotys bei informacijos apie prekybą žmonėmis rinkimo bei platinimo tvarka.

Siekiant sisteminio poveikio, Generalinis prokuroras 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. I-234 patvirtino Kovos su prekyba žmonėmis 2017–2019 metų veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planą (toliau – Planas), kuriame numatytos tarpžinybinio bendradarbiavimo ir koordinavimo stiprinimo, stebėsenos, baudžiamojo persekiojimo stiprinimo priemonės, mokymai įvairių sričių specialistams dėl prekybos žmonėmis nustatymo, tokių tyrimų atlikimo, pagalbos nukentėjusiems nuo šio nusikaltimo suteikimo ir pan.

Įgyvendindama Planą numatytas priemones, 2017 m. prokuratūra kartu su Vidaus reikalų ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Valstybinės darbo inspekcijos atstovais atliko Rekomendacijų taikymo praktikos vertinimą; inicijavo dvišalius Lietuvos ir Jungtinės Karalystės specialistų susitikimus, skirtus pasidalyti informacija ir apsikeisti patirtimi kovos su prekyba žmonėmis srityje; dalyvavo Europos Sąjungos

institucijų ir agentūrų bei kitų tarptautinių organizacijų iniciatyvose kovos su prekyba žmonėmis klausimais.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nuo 2002 metų teikia finansinę paramą nevyriausybinų organizacijų (toliau – NVO) projektams, skirtiems socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Per 2002–2017 m. iš viso skirta daugiau kaip 1 mln. eurų projektų įgyvendinimui. Socialinė pagalba buvo suteikta apie 2,5 tūkst. asmenų, nukentėjusių ir galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis.

2016–2018 m., įgyvendinant Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 m. programą, valstybės biudžeto lėšomis finansuojami 5 NVO projektai, skirti teikti socialinę pagalbą asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis (toliau – NVO projektai), iš kurių 4 teikia socialinę pagalbą moterims ir vyrams, 1 – tik vyrams. 2017 m. socialinė pagalba suteikta 219 asmenų, nukentėjusių ir galėjusių nukentėti nuo prekybos žmonėmis. NVO, kurių teikiama pagalba prekybos žmonėmis aukoms yra finansuojama valstybės biudžeto lėšomis, duomenimis pastaraisiais metais keitėsi pagalbos gavėjų pasiskirstymas pagal lytį (iki 2015 m. nukentėjusios moterys (mergaitės) sudarė 70-60 proc., 2016-2017 m. – 50-45 proc.), pagal išnaudojimo formą (2015 m. nuo seksualinės prievartos nukentėjo 44 proc. pagalbos gavėjų, nuo išnaudojimo darbe – 30 proc.; 2017 m. atitinkamai 29,2 proc. ir 36,1 proc.). Tarp kitų išnaudojimo formų dažniausiai pasitaikančios – prekyba žmonėmis, siekiant juos priversti vykdyti nusikalstamas veikas, sukčiauti, priverstinėms vedyboms, pornografijai.

Pagal socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. rugpjūčio 10 d. įsakymą Nr. A1-461 „Dėl užsieniečių, kaip esančių ar buvusių su prekyba žmonėmis susijusių aukų, jų apsisprendimo laikotarpiu apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre tvarkos aprašo patvirtinimo“, prekybos žmonėmis aukoms suteikiamas saugus apsisprendimo laikotarpis. Užsieniečių, kaip esančių ar buvusių su prekyba žmonėmis susijusių aukų, jų apsisprendimo laikotarpiu apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre tvarkos aprašas nustato prekybos žmonėmis aukų fizines, psichologines ir socialinio atsigavimo sąlygas ir procedūras, įtvirtina jų teises ir atsakomybę, gyvenant Pabėgėlių priėmimo centre. Apsisprendimo periodu prekybos žmonėmis aukoms suteikiamas būstas, asmens sveikatos priežiūros paslaugos, socialinės paslaugos ir psichologinė pagalba, vertimo paslaugos.

Siekiant stiprinti savivaldybių pajėgumus ir vaidmenį kovojant su prekyba žmonėmis, ypač teikiant pagalbą prekybos žmonėmis aukoms, Baltijos jūros regione, 2016–2017 m. įgyvendintas kovos su prekyba žmonėmis planas ir tarptautinis projektas „STROM – savivaldybių vaidmens kovojant su prekyba žmonėmis Baltijos jūros regione stiprinimas (STROM II)“. Projekto įgyvendinimo metu visuomenė buvo informuojama apie prekybą žmonėmis keturioms išnaudojimo formoms: seksualiniam išnaudojimui, priverstiniam darbui, priverstinėms nusikalstamoms veikoms ir priverstinėms santuokoms. Be to, informacinės kampanijos metu buvo išplatinta 18 000 informacinių sulankstomų kortelių apie prekybą žmonėmis ir teikiamą pagalbą lietuvių, anglų ir rusų kalbomis pažeidžiamiausiems žmonėms, įskaitant dėl ekonominės situacijos, išsilavinimo stokos, silpno užsienio kalbų mokėjimo ir kt. veiksmų pažeidžiamiausius į Lietuvą atvykstančius žemos kvalifikacijos darbų dirbti trečiųjų valstybių piliečius, kurių kelionę ir įdarbinimą organizuoja tarpininkai, taip pat surengtos tikslinės prevencinės priemonės rizikos grupėms, galinčioms nukentėti nuo prekybos žmonėmis. Informacija apie prekybą žmonėmis pasiekė daugiau kaip milijoną Lietuvos gyventojų ir svečių.

Lietuvos policija taip pat vykdė bendras kriminalinės ir viešosios policijos pareigūnų policines priemones, skirtas prekybos žmonėmis prevencijai. Tęsdama dalyvavimą Europos tarpdisciplininėje platformoje kovai su nusikalstamumo grėsmėmis (angl. EMPACT) ir įgyvendindama vieną iš Europos Sąjungos kovos su nusikalstamumu prioritetų – kovoti su prekyba žmonėmis, 2017 m. gegužės 13–20 d. Lietuvos policija kartu su Valstybine darbo inspekcija prie SADM, koordinuojant Europolui, vykdė bendrą operaciją, skirtą kovai su prekyba žmonėmis ir nelegalia migracija: buvo patikrinta 314 asmenų, 118 asmens dokumentų ir 59 ūkio subjektai, registruoti 27 administraciniai nusižengimai dėl nelegalaus darbo, darbo saugos taisyklių pažeidimų, Lietuvos Respublikos garantijų komandiruotiems darbuotojams įstatymo pažeidimų, komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos, vertimosi

prostitucija ir neblaivaus ar apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens buvimo darbo vietoje.

2017 m. birželio 26–30 d. Lietuvos policija kartu su Europos valstybių teisėsaugos institucijomis, koordinuojant Europolui, vykdė bendrą tarptautinę priemonę, skirtą nusikaltimams, susijusiems su prekyba žmonėmis seksualiniam išnaudojimui, išaiškinti: patikrinti 106 asmenys, 138 transporto priemonės, 89 vietovės, 47 asmens dokumentai, išaiškinta nusikalstama veika (nukentėjo Lietuvos Respublikos pilietė) ir pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal BK 307 straipsnį („Pelnymasis iš kito asmens prostitucijos“), nustatyti administraciniai nusižengimai.

2017 m. spalio – gruodžio mėnesiais pirmą kartą buvo vykdoma švietimo apie prekybą žmonėmis ir teikiamą pagalbą kampanija lietuvių, gyvenančių Jungtinėje Karalystėje, bendruomenėse.

2013 – 2015 m. buvo vykdomi 3 prekybos žmonėmis prevencijos priemonių projektai, kuriems skirta 319 tūkst. eurų. Surengta per 100 renginių prekybos žmonėmis prevencijos temomis plačiajai visuomenei, socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms, specialistams; vykdytos supervizijos įvairių žinybų specialistams, savo darbe susiduriantiems su prekybos žmonėmis atvejais ir asmenimis, galinčiais nukentėti nuo prekybos žmonėmis; leidiniuose, radijo laidose, socialiniuose tinkluose, plakatuose, lauko reklamose skleista informacija apie prekybos žmonėmis problemą, jos formas ir grėsmes, galimybes gauti pagalbą; prekybos žmonėmis prevencijai sukurtas filmas, vaizdo klipas.

Siekiant tobulinti savivaldybių gebėjimus organizuoti kompleksiškai teikiamą pagalbą nukentėjusiems nuo prekybos žmonėmis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Lietuvos Caritu ir 6 savivaldybėmis, sukūrė Pagalbos nukentėjusiems ar galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis asmenims koordinavimo savivaldybėje pavyzdinį modelį. Šis modelis buvo pristatytas visoms savivaldybėms, pasiūlyta savivaldybėse kurti pagalbos koordinacines grupes arba jomis papildyti jau dabar savivaldybėse veikiančias koordinacines komisijas (grupes), atsakingas už prekybos žmonėmis prevencijos ir pagalbos veiksmų koordinavimą, organizuoti mokymai įvairių sričių specialistams.

**(c) informaciją apie bet kokius papildomus specializuotus mokymus policijai, prokurorams, teisėjams, migracijos pareigūnams ir pasienio policijai, susijusius su efektyvia prekybos žmonėmis prevencija, tyrimu, baudžiamuoju persekiojimu ir nubaudimu, ir informaciją apie bet kokias papildomas sąmoningumo ugdymo ir viešinimo veiklas apie nusikalstamą tokių veiksmų pobūdį.**

Prokurorai, kurie specializuojasi kovos su prekyba žmonėmis srityje, 2017 m. tobulinosi ir keitėsi patirtimi šiose tarptautinėse Europos Sąjungos institucijų ir kitų tarptautinių organizacijų iniciatyvose: 2017 m. kovo 7–10 d. Varšuvoje, Lenkijos Respublikoje, vykusioje trišalėje regioninėje Jungtinės Karalystės, Lietuvos ir Lenkijos konferencijoje „Modernioji vergija“ (dalyvavo 8 prokurorai); 2017 m. balandžio 3–4 d. Vienoje, Austrijos Respublikoje, vykusioje konferencijoje „Prekyba vaikais ir geriausi vaiko interesai“ (dalyvavo 2 prokurorai); 2017 m. gegužės 10–11 d. Taline, Estijos Respublikoje, vykusioje konferencijoje „Prekybos žmonėmis aukų apsauga“ (dalyvavo 2 prokurorai). Be to, 2015–2017 m. šioje srityje besispecializuojančių prokurorų iniciatyva Hagoje, Nyderlandų Karalystėje, vyko nuolatiniai koordinaciniai pasitarimai jų organizuojamuose ikiteisminiuose tyrimuose dėl prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbiui ar paslaugoms.

Prokurorai ir prokuratūros valstybės tarnautojai taip pat dalyvavo Generalinės prokuratūros bei kitų valstybės institucijų ir nevyriausybinių organizacijų organizuojamuose mokymuose, skirtuose kelti jų kvalifikaciją prekybos žmonėmis:

2014 m. – 1 renginys, mokėsi 31 darbuotojas.

2015 m. – 3 renginiai, mokėsi 5 darbuotojai.

2016 m. – 6 renginiai, mokėsi 96 darbuotojai.

2017 m. – 9 renginiai, mokėsi 62 darbuotojai.

Lietuvos policijos mokykloje rengti mokymai prekybos žmonėmis tematika:



2014 m. – 1 renginys, mokėsi 16 pareigūnų.

2015 m. – 8 renginiai, mokėsi 160 pareigūnų.

2016 m. – 2 renginiai, mokėsi 32 pareigūnai.

2017 m. – 3 renginiai, mokėsi 55 pareigūnai.

2017 m. buvo parengta nauja mokymo programa „Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas“ bendradarbiaujant ne tik su šios srities ekspertais policijoje, bet taip pat su teisėjais ir Kovos su prekyba žmonėmis ir išnaudojimu centro atstovais. Modulinė programa parengta siekiant suteikti kompleksinių žinių. Modulio „Prekybos žmonėmis prevencija“ tikslas – išmokyti policijos pareigūnus atpažinti prekybos žmonėmis atvejus, suteikti teorinių žinių ir lavinti jų praktinius įgūdžius, reikalingus prevencijai vykdyti ir pirminiems tyrimo veiksams atlikti. Modulis „Prekybos žmonėmis prevencija ir tyrimas“ skirtas pareigūnams išmokyti tinkamai kvalifikuoti nusikalstamas veikas, susijusias su prekyba žmonėmis, tinkamai surinkti įrodymus ir kokybiškai atlikti tyrimus. Modulis „Prekybos žmonėmis psichologiniai ir psichosocialiniai aspektai“ suteikia teorinių ir praktinių žinių apie darbo su prekybos žmonėmis aukomis specifiką, lavina bendravimo su aukomis ir pagalbos tarnybomis įgūdžius.

Lietuvos policija atskirų informacinių kampanijų pritraukiant įvairias visuomenės informavimo priemones neorganizavo, bet jungėsi prie Vidaus reikalų ministerijos organizuotų priemonių.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VSAT) Pasieniečių mokykloje nuo 2012 m. turi du Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX) išmokytus ir specialiai parengtus VSAT pareigūnus mokymams kovos su prekyba žmonėmis srityje. VSAT Pasieniečių mokykla nuo 2013 m. rengia kvalifikacijos tobulinimo kursus „Kova su prekyba žmonėmis“, kurių tikslas – suteikti specialių įgūdžių pareigūnams, atliekantiems patikrinimus kertant valstybės sieną, kad jie galėtų efektyviai užkirsti kelią ir kovoti su prekyba žmonėmis. Kvalifikacijos tobulinimo kursų metu siekiama suteikti pareigūnams žinių apie prekybą žmonėmis, žmogaus teisių pažeidimus, jų pasekmes, pobūdį, dalyvius bei patį mechanizmą; ugdyti pareigūnų gebėjimus identifikuoti galimas prekybos žmonėmis aukas, taip pat ir įtariamus prekiautojus; tobulinti pareigūnų gebėjimus atlikti pirminę prekybos žmonėmis aukos apklausą. Taip pat Pasieniečių mokykloje visiems kursantams jau I kurse dėstant temas „Rizikos vertinimas“ ir „Pagrindinės teisės“ paskaitose akcentuojamas galimų prekybos žmonėmis aukų atpažinimas bei atpažinimo indikatoriai.

Siekdama kelti teisėjų kvalifikaciją prekybos žmonėmis bylų nagrinėjimo srityje, Nacionalinė teismų administracija 2014–2017 m. suorganizavo šiuos mokymus teisėjams:

Mokymų pavadinimas	Mokymų data	Mokymų temos
Mokymai Lietuvos teisėjams apie kovą su prekyba žmonėmis (tarptautiniai mokymai)	2014 m.	Prekyba žmonėmis ir jos formos. Problemos apimtis pasauliniu mastu ir JAV Kovos su prekyba žmonėmis įstatyminė bazė JAV. Prekybos žmonėmis tyrimai. Į auką nukreiptas modelis – ką tai reiškia ir kaip jis veikia. Tyrimuose sutinkamų kliūčių įveikimas. Teisėsaugos ir nevyriausybinių organizacijų partnerystė.
Seminaras pagal teisėjų mokymo programą „Baudžiamoji teisė“	2015 m.	BK 147 <sup>1</sup> straipsnyje ir 147 <sup>2</sup> straipsnyje įtvirtintų nusikalstamų veikų sudėties požymių aiškinimas ir taikymas.
Seminaras pagal teisėjų mokymo programą „Psichologinė parama nukentėjusiesiems ir liudytojams teismo procese“	2016 m.	Naujas požiūris į teisėsaugos misiją: atstatomosios teisėsaugos modelis; Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29ES pagrindinės nuostatos bei jų įgyvendinimas Lietuvos teismuose. Nusikaltimo psichologinis poveikis nukentėjusiesiems ir liudytojams:

		<ul style="list-style-type: none"> <li>- nukentėjusiųjų ir liudytojų trumpalaikės reakcijos į nusikaltimą. Jų poveikis elgsenai ir liudijimo kokybei;</li> <li>- nukentėjusiųjų ir liudytojų ilgalaikės reakcijos į nusikaltimą. Jų poveikis nukentėjusiojo ir liudytojo elgesiui teismo procese, liudijimo kokybei.</li> </ul> <p>Nusikaltimo tyrimo psichologinis poveikis nukentėjusiesiems ir liudytojams:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tinkamas elgesys su pažeidžiamais asmenimis;</li> <li>- netinkamas elgesys ir antrinės viktimizacijos fenomenas;</li> <li>- pažeidžiamo asmens sampratos problema.</li> </ul> <p>Tinkamas elgesys su nukentėjusiais ir liudytojais teismo procese:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- teismų atstovų bendravimas su liudytojais ir nukentėjusiais iki teismo posėdžių;</li> <li>- pasirengimas teismo posėdžiui. Nukentėjusiojo parengimas teisminei bylos nagrinėjimui;</li> <li>- efektyvus teisėjo bendravimas teismo posėdyje: psichologinės paramos ir psichologinio bei fizinio saugumo užtikrinimas;</li> <li>- bendravimas su liudytojais ir nukentėjusiais tarp bei po teismo posėdžių.</li> </ul>
Seminaras pagal teisėjų mokymo programą „Psichologinė parama nukentėjusiesiems ir liudytojams teismo procese“	2017 m.	<p>Nusikaltimo tyrimo psichologinis poveikis nukentėjusiesiems ir liudytojams:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- tinkamas elgesys su pažeidžiamais asmenimis;</li> <li>- netinkamas elgesys ir antrinės viktimizacijos fenomenas;</li> <li>- pažeidžiamo asmens sampratos problema.</li> </ul> <p>Tinkamas elgesys su nukentėjusiais ir liudytojais teismo procese:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- teismų atstovų bendravimas su liudytojais ir nukentėjusiais iki teismo posėdžių;</li> <li>- pasirengimas teismo posėdžiui. Nukentėjusiojo parengimas teisminei bylos nagrinėjimui;</li> <li>- efektyvus teisėjo bendravimas teismo posėdyje: Psichologinės paramos ir psichologinio bei fizinio saugumo užtikrinimas; bendravimas su liudytojais ir nukentėjusiais tarp bei po teismo posėdžių.</li> </ul>
Seminaras pagal teisėjų mokymo programą „Prekyba žmonėmis“	2017 m.	Prekyba žmonėmis: teisinė samprata, įrodinėjimas, aukų atpažinimas bei aktuali teismų praktika.
Mokymai pagal 2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos LT13 „Efektyvumas, kokybė ir skaidrumas Lietuvos teismuose“ projektą „Geresnė pagalba liudytojams ir nusikaltimų aukoms teismo procese, įskaitant saugumo teismų pastatuose sustiprinimą“	2013–2017 m.	Lietuvos teismų atstovų, nevyriausybinių organizacijų atstovų ir Nacionalinės teismų administracijos darbuotojų mokymai apie nusikaltimų aukų ir liudytojų apsaugą teismo procese.

**10. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 15 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) bet kokias priemones siekiant pakeisti teisinį reguliavimą tam, kad būtų išplėstas Seimo kontrolieriaus mandatas, kad jis efektyviai funkcionuotų kaip nacionalinė žmogaus teisių institucija visiškai laikantis principų, susijusių su nacionalinių institucijų statusu skatinant ir saugant žmogaus teises;**

2014 m. vasario 19 d. įsigaliojo Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos Seimo kontrolierių įstaiga tapo nacionaline prevencijos institucija pagal Konvencijos fakultatyvinį protokolą. 2017 m. priimtais Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimais numatyta, kad Seimo kontrolieriai vykdo nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose pagal Konvencijos fakultatyvų protokolą. 2017 m. kovo 23 d. Seimo kontrolierių įstaiga buvo akredituota nacionaline žmogaus teisių institucija, atitinkančia Jungtinių Tautų rezoliucijoje įtvirtintus Paryžiaus principus.

**(b) bet koki papildomų finansinių ir personalo išteklių paskirstymą per nagrinėjamą laikotarpį, kad Seimo kontrolierius galėtų veiksmingai veikti tiek kaip nacionalinė žmogaus teisių institucija, tiek kaip nacionalinė prevencinė priemonė, atitinkanti Konvencijos fakultatyvų protokolą.**

Papildomoms funkcijoms, susijusioms su nacionalinės kankinimų prevencijos užtikrinimu ir Seimo kontrolierių įstaigos tapimu nacionaline žmogaus teisių institucija, vykdyti, ataskaitiniu laikotarpiu valstybės biudžeto asignavimai Seimo kontrolierių įstaigos veiklai finansuoti padidėjo 2,9 proc. Nacionalinės prevencijos institucijos funkcijoms vykdyti Seimo kontrolierių įstaigoje 2015 m. įsteigtas Žmogaus teisių biuras (5 darbuotojai).

**11. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 16 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) tyrimo, susijusio su įtarimais dėl valstybės narės dalyvavimo Jungtinių Amerikos Valstijų Centrinės žvalgybos agentūros perleidime ir slaptose sulaikymo programose, ypač dėl vadinamojo „Violetinio sulaikymo centro“;**

**(b) atsižvelgiant į Generalinės prokuratūros Organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro sprendimą panaikinti 2011 m. priimtą sprendimą nutraukti ankstesnį ikiteisminį tyrimą, – bet kokių ikiteisminio tyrimo, kuris buvo atnaujintas 2015 m. sausio mėn., rezultatų. Papildomai prašome pateikti atnaujintą informaciją dėl tyrimo susijusio su Mustafa al-Hawsawi ir dėl dviejų ikiteisminių tyrimų, kurie buvo sujungti į ikiteisminį tyrimą Nr. 01-2-00015-14, rezultatų. Taip pat prašome pateikti informaciją ar senaties terminas tiriamų nusikaltimų atžvilgiu buvo panaikintas;**

**(c) bet koki valstybės viešai paskelbtą pranešimą šiuo klausimu, visų pirma pagal pastabas, kurias 2014 m. gruodžio 10 d. pateikė Seimo narys Arvydas Anušauskas, buvęs Seimo komiteto, tyrusio kaltinimus dėl Lietuvos dalyvavimo suėmimo, sulaikymo ir tardymo programoje, pirmininkas ir apie bet kokius tolesnius tyrimus, susijusius su šiuo klausimu;**

**(d) Generalinės prokuratūros iniciuoto ikiteisminio tyrimo pagal Baudžiamojo kodekso 292 straipsnio 3 dalį, dėl neteisėto asmenų gabenimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną, rezultatus.**

2014 m. vasario 13 d. Generalinėje prokuratūroje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 01-2-00015-14 pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos BK 292 straipsnio 3 dalyje, t. y. dėl



galimai neteisėto žmonių gabenimo per valstybės sieną – dėl Jungtinių Amerikos Valstijų Centrinės Žvalgybos Agentūros (toliau – CŽA) pareigūnų tariamai vykdytų sulaikytų asmenų perdavimo į Lietuvos Respubliką ir/ar iš jos ir kalinimo Lietuvos Respublikos teritorijoje neva veikusiame slapta CŽA sulaikymo centre.

Tyrimas pradėtas tarptautinės nevyriausybinės organizacijos REDRES direktorės C. Fersman ir Lietuvoje veikiančios nevyriausybinės organizacijos – Žmogaus teisių stebėjimo instituto įgaliotos atstovės N. Bitiukovos pareiškimo pagrindu. Pareiškinge ir Generalinei prokuratūrai pateiktoje medžiagoje buvo prašoma pradėti ikiteisminį tyrimą dėl Lietuvos Respublikos pareigūnų ir valstybės institucijų dalyvavimo perduodant, slapta kalinant, kankinant ir nežmoniškai bei žeminamai elgiantis su Saudo Arabijos piliečiu Mustafa Ahmed al-Hawsawi, kuris, pareiškėjų teigimu, Gvantanamo (Kuba) JAV Karinės komisijos yra teisiamas dėl 2001-09-11 JAV įvykdytų teroristinių išpuolių. Pareiškinge teigiama, kad „<...> yra labai didelė tikimybė, jog al-Hawsawi buvo vienas iš nuo 2004 m. kovo iki 2006 m. rugsėjo 4 d. Lietuvoje kalintų suimtųjų, kuomet buvo pripažinta, jog jis kalinamas Gvantanamo įlankos bazėje esančiame kalėjime“.

Seimo 2010 m. sausio 19 d. nutarimu pritarus Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo dėl galimo CŽA sulaikytų asmenų pervežimo ir kalinimo Lietuvos Respublikos teritorijoje išvada (toliau – Išvada), siekiant ištirti Išvadoje konstatuotas aplinkybes, 2010 m. sausio 22 d. Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamente (toliau – ONKTD) buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl galimo piktnaudžiavimo tarnyba ar tarnybos įgaliojimų viršijimo pagal BK 228 straipsnio 1 dalį. Ikiteisminio tyrimo metu buvo apklausti su tyrimo dalyku susiję ir bylai išspręsti reikšmingų duomenų turintys asmenys, gauti tyrimui reikšmingi dokumentai ir kita svarbi informacija, atlikti tuo metu būtini ir galimi proceso veiksmai. ONKTD prokuroras 2011 m. sausio 14 d. nutarimu ikiteisminį tyrimą Nr. 01-2-00016-10 nutraukė, pripažinęs, kad nepadaryta veika, turinti nusikalstamos veikos požymių.

ONKTD vyriausiasis prokuroras, atsižvelgdamas į JAV Senato 2014 m. gruodžio 9 d. paskelbtoje cenzūruotoje ataskaitoje esančios informacijos turinį, tam tikrus šios cenzūruotos ataskaitos sutapimus su Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo Išvadoje nurodytais duomenimis bei sąsajas su ikiteisminio tyrimo Nr. 01-2-00016-10 dalyku, 2015 m. sausio 22 d. nutarimu panaikino ONKTD prokuroro 2011 m. sausio 14 d. nutarimą nutraukti ikiteisminį tyrimą Nr. 01-2-00016-10, pradėtą pagal BK 228 straipsnio 1 dalį dėl piktnaudžiavimo, ir šį tyrimą atnaujino.

Atsižvelgiant į ikiteisminių tyrimų Nr. 01-2-00015-14 ir Nr. 01-2-00016-10 metu surinktus faktinius duomenis, atliktus procesinius veiksmus, tiriamų galimų nusikalstamų veikų pobūdį ir reikšmingumą, siekiant kuo išsamiau ištirti galimas nusikalstamas veikas, imtis įstatymo numatytų priemonių, kad per įmanomai trumpiausią laiką būtų atliktas ikiteisminis tyrimas, 2015 m. vasario 6 d. buvo priimtas prokuroro nutarimas sujungti ikiteisminius tyrimus Nr. 01-2-00015-14 ir Nr. 01-2-00016-10 į vieną tyrimą, suteikiant jam Nr. 01-2-00015-14. Šis ikiteisminis tyrimas tęsiamas, jį atlieka ONKTD prokurorų grupė. Baudžiamojo proceso metu surinkus pakankamai faktinių duomenų, paaiškęjus kitoms reikšmingoms aplinkybėms ar kitoms galimai įvykdytoms nusikalstamoms veikoms, ikiteisminis tyrimas būtų atliekamas platesne apimtimi. BK normos, pagal kurias šiuo metu atliekamas ikiteisminis tyrimas, neapriboja atliekamo tyrimo apimtį. Jo atlikimo metu gavus naujų reikšmingų duomenų ir paaiškęjus kitų galimai padarytų nusikalstamų veikų požymių, ikiteisminis tyrimas būtų atliekamas ir pagal kitas BK normas. Ikiteisminio tyrimo metu įtariamieji nebuvo nustatyti, įtarimai dėl tiriamų galimų nusikalstamų veikų niekam nėra pareikšti.

Ikiteisminio tyrimo metu su teisinės pagalbos prašymais (toliau – TPP) dėl tyrimui galinčių būti reikšmingų duomenų buvo kreiptasi į JAV Teisingumo departamentą, iš kur gautas atsakymas, kad „šioje byloje Jungtinės Valstijos neturi galimybių gauti informacijos“. Taip pat buvo kreiptasi į Maroko Karalystės, Lenkijos Respublikos, Rumunijos Respublikos ir Afganistano Islamo Respublikos kompetentingas institucijas dėl informacijos apie galimą Saudo Arabijos piliečio Mustafa al-Hawsawi ar kitų asmenų galimą neteisėtą gabenimą ir/ar kalinimą „specialiojo sulaikymo“ centruose. Gauti atsakymai į TPP iš Lenkijos Respublikos, Maroko Karalystės ir Rumunijos Respublikos, tačiau reikšmingų tyrimui duomenų šių valstybių institucijos nepateikė.

Ikiteisminio tyrimo užbaigti, priimant atitinkamus baigiamuosius proceso sprendimus, nėra galimybės, nes iki šiol negautas atsakymas į TPP iš Afganistano Islamo Respublikos.

Šiuo metu ikiteisminiame tyrime Nr. 01-2-00015-14 aktyvūs tyrimo veiksmai nėra atliekami, tačiau tyrimas nėra sustabdytas ar nutrauktas. Nusikalstamos veikos, numatytos BK 292 straipsnio 3 dalyje ir 228 straipsnio 1 dalyje, nepriskiriamos prie nusikaltimų, kuriems netaikoma senatis.

### 3 straipsnis

**12. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 17 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) bet kokias priemones, kurių per ataskaitinį laikotarpį ėmėsi valstybė, siekiant susilaikyti nuo prieglobsčio prašytojų ir nelegalių imigrantų sulaikymo ilgesniems laikotarpiais;**

Vadovaujantis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatomis, užsieniečio judėjimo laisvė Lietuvos Respublikoje gali būti apribota, jeigu tai būtina valstybės saugumui, viešajai tvarkai užtikrinti, žmonių sveikatai ar dorovei apsaugoti, nusikalstamumui sustabdyti arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti. Pažeidžiami asmenys ir šeimos, kuriose yra nepilnamečių užsieniečių, gali būti sulaikyti tik ypatingu atveju, atsižvelgiant į geriausius vaiko ir pažeidžiamų asmenų interesus. Nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai, nepriklausomai nuo jų teisinės padėties, apgyvendinami Pabėgėlių priėmimo centre.

Užsienietis negali būti sulaikomas ilgiau kaip 6 mėnesiams, išskyrus atvejus, kai jis nebendradarbiauja siekiant jį išsiųsti iš Lietuvos Respublikos (atsisako pateikti apie save duomenis, teikia klaidinančią informaciją ir pan.) arba negaunami reikiami dokumentai tokio užsieniečio išsiuntimui iš valstybės teritorijos įvykdyti. Šiais atvejais sulaikymo terminas gali būti pratęstas papildomam, ne ilgesniam kaip 12 mėnesių, laikotarpiui. Pasibaigus sulaikymo terminui, užsienietis paleidžiamas iš sulaikymo vietos nedelsiant. 2016 m. pasibaigus sulaikymo terminui iš Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centro (toliau – Užsieniečių registracijos centras) buvo paleisti 27, 2017 m. – 6 užsieniečiai.

Prieglobsčio prašytojų sulaikymas trunka kuo trumpiau ir ne ilgiau, negu būtina pagal Įstatyme nustatytą sulaikymo pagrindą. Pavyzdžiui, 2017 m. vidutinis prieglobsčio prašytojų sulaikymo terminas – 50 d.

**(b) bet kokius sulaikymo politikos pakeitimus, siekiant suderinti juos su Prieglobsčio prašytojų sulaikymui ir alternatyvioms sulaikymui priemonėms taikomų kriterijų bei standartų gairėmis, paskelbtomis Jungtinių tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro tarnybos;**

Užsieniečiai ir prieglobsčio prašytojai gali būti sulaikyti tik įstatyme nustatytais pagrindais. Sulaikyti iki 48 valandų gali tik policijos ar kitos teisėsaugos institucijos pareigūnas, o ilgesniam negu 48 valandų laikotarpiui – tik teismas. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad užsieniečio tapatybė nustatyta, jis nekelia grėsmės valstybės saugumui ir viešajai tvarkai, teikia pagalbą teismui nustatant jo teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje bei kitas aplinkybes, gali priimti sprendimą nesulaikyti užsieniečio ir skirti jam alternatyvią sulaikymui priemonę. Sulaikymo terminai yra apriboti Įstatymu. Visi sprendimai dėl sulaikymo ar alternatyvios priemonės skyrimo gali būti apskųsti. Išnykus užsieniečio sulaikymo pagrindams, užsienietis turi teisę, o institucija, kurios žinioje yra sulaikytas užsienietis, nedelsdama privalo kreiptis į apylinkės teismą pagal užsieniečio buvimo vietą su prašymu pakartotinai svarstyti sprendimą sulaikyti užsienietį. Išnykus prieglobsčio prašytojo sulaikymo pagrindams, institucija, kurios žinioje yra sulaikytas prieglobsčio prašytojas, nedelsdama privalo kreiptis į apylinkės teismą pagal prieglobsčio prašytojo buvimo vietą su prašymu pakartotinai svarstyti sprendimą sulaikyti prieglobsčio prašytoją.

Remiantis įsigaliojusiu teismo sprendimu panaikinti sprendimą sulaikyti užsieniečių, užsienietis paleidžiamas iš sulaikymo vietos nedelsiant, taip pat nedelsiant užsienietis paleidžiamas iš sulaikymo vietos, jeigu pasibaigė jo sulaikymo terminas.

Užsieniečių registracijos centre sulaikyti užsieniečiai apgyvendinami atskirai nuo sulaikytų prieglobsčio prašytojų; vyrai apgyvendinami atskirai nuo moterų; užtikrinant atitinkamą privatumą vienos šeimos nariai apgyvendinami kartu atskiroje gyvenamojoje patalpoje arba greta esančiose, viena nuo kitos neizoliuotose gyvenamosiose patalpose, išskyrus atvejus, kai vienas iš šeimos narių prieštarauja tokiam apgyvendinimui ir tam yra objektyvios priežastys; užsieniečiai gali būti apgyvendinami suskirstant į grupes (pagal kilmės valstybę, išpažįstamą religiją, pavojingumą savo ir aplinkinių sveikatai ir kitais pagrindais).

**(c) per ataskaitinį laikotarpį įtvirtintą mechanizmą, pagal kurį būtų identifikuojami asmenys su specialiaisiais poreikiais ir galimos kankinimo aukos;**

Vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 patvirtintas Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, kuriame įtvirtintas mechanizmas, pagal kurį būtų identifikuojami asmenys su specialiaisiais poreikiais ir galimos kankinimo aukos.

Pirminis įvertinimas, ar asmuo galėjo būti kankintas, yra inkorporuotas į standartinę prieglobsčio procedūrą bei atliekamas vertinant prieglobsčio prašytojo pažeidžiamumą. Toks įvertinimas atliekamas pateikus prašymą, taip pat pagal poreikį gali būti atliktas pakartotinai bet kuriuo procedūros metu. Jeigu minėtos procedūros metu nustatomas asmens pažeidžiamumas, gali būti numatytos specialiosios procedūrinės garantijos.

Sulaikyti užsieniečiai bei prieglobsčio prašytojai, priskirti pažeidžiamiems asmenims, turintiems specialiųjų poreikių (pavyzdžiui: nepilnamečiai, neįgalieji, vyresni negu 75 metai asmenys, nėščios moterys, vieniši tėvai ar motinos, auginančios nepilnamečius vaikus, psichikos sutrikimų turintys asmenys, prekybos žmonėmis aukos arba asmuo, kuris buvo kankintas, išprievartautas ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą) (toliau – pažeidžiami asmenys), turi teisę naudotis jų specialiuosius poreikius atitinkančiomis priėmimo sąlygomis. Siekiant užtikrinti Užsieniečių registracijos centre apgyvendintų pažeidžiamų asmenų poreikius, vykdoma nuolatinė jų stebėseną.

**(d) Užsieniečių sulaikymo centro, kuriame pažeidžiamiems asmenims bus suteiktas atskiras apgyvendinimas, rekonstravimą.**

Užsieniečių registracijos centre jau pradėtos pažeidžiamų asmenų bendrabučio statybos ir planuojama jas užbaigti iki 2018 m. pabaigos. Taip pat renovuojami pastatai, kuriuose laikomi sulaikyti užsieniečiai ir prieglobsčio prašytojai.

## **5 ir 7-8 straipsniai**

**13. Kadangi valstybės narės ankstesnė ataskaita buvo svarstoma Komite, nurodykite, ar valstybė narė dėl kokios nors priežasties atmetė bet kokią valstybės prašymą išduoti asmenį, įtariamą įvykdžius kankinimus, ir/ar kaip to rezultata, ji pradėjo tokio asmens baudžiamąjį persekiojimą. Jei taip, prašome pateikti informaciją apie tokio proceso statusą ir baigtį.**

Nuo ankstesnių Jungtinių Tautų komiteto prieš kankinimą rekomendacijų Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nėra gavusi iš užsienio valstybių prašymų vykdyti ekstradiciją asmeniui, įtariamam kankinimo veikos padarymu.

## **10 straipsnis**



**14. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 18 punktą), prašome pateikti informaciją, ar:**

**(a) Konvencijos šalis toliau rengia išsamias mokymo programas dėl Konvencijos nuostatų taikymo valstybės tarnautojams, įskaitant teisėsaugos, baudsmių vykdymo sistemos ir imigracijos pareigūnus bei teisėjus;**

Konvencijos nuostatos yra įtrauktos į policijos pareigūnų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo programas (pavyzdžiui, „Emigrantų kilmės šalių kultūrinės terpės pažintumo tarp Lietuvos policijos darbuotojų gilinimas: Sirijos ir Irako atvejis“, „Konvojaus veikla“, „Viešosios tvarkos užtikrinimas ir kelių policijos veikla“, „Policijos areštinių veikla“, „Procesinių prievartos priemonių taikymo ypatumai, kai procese dalyvauja nepilnamečiai“, „Žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimas policijos pareigūnams vykdant savo funkcijas (prižiūrint asmenis, laikomus policijos komisariatų areštinėse, laikino laikymo patalpose, konvojuojant)“, „Taktika, dirbant su asmenimis, pristatytais į policijos komisariatą“). Nemažai daliai šių programų temų dėstyti buvo pasitelkti Žmogaus teisių stebėjimo instituto darbuotojai.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų profesinio rengimo metu Pasieniečių mokykloje kursantai supažindinami su žmogaus teisėmis ir jų apsauga, vienas iš svarbiausių mokymo uždavinių – ugdyti pagarbą žmogui. Pasieniečių mokykloje kiekvienais metais vyksta VSAT pareigūnų kvalifikacijos tobulinimas žmogaus teisių srityje pagal kvalifikacijos tobulinimo kursų „Žmogaus teisės“ mokymo programą. Šios programos uždaviniai – supažindinti pareigūnus su pagrindiniais tarptautiniais bei Europos Sąjungos žmogaus teisių apsaugos užtikrinimo standartais; tobulinti praktinius pareigūnų gebėjimus spręsti incidentus pasienyje; analizuoti bendravimo problemas bendraujant su kitų kultūrų asmenimis.

Baudsmių vykdymo sistemos pareigūnų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo programos taip pat sudarytos taip, kad pareigūnai geriau pasirengtų Konvencijos nuostatų ir tarptautinių organizacijų ekspertų rekomendacijų įgyvendinimui praktikoje.

2014–2017 metais vyko šie prokuratūros darbuotojams skirti mokymai, susiję su Konvencija:

1) 2017 m. lapkričio 21-24 d. Niurnberge EJTN organizuojuose mokymuose „Migrantų krizė Europoje ir baudžiamasis persekiojimas už sunkiausius tarptautinius nusikaltimus“, kuriame dalyvavo 1 prokurorė.

2) Jungtinės Karalystės, Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos organizuojuose mokymuose „Modernioji vergija“ (2017 m. kovo 7 d.) dalyvavo 8 prokurorai.

3) CEPOL organizuojuose mokymuose „Kova su terorizmu jūroje“ (2017 m. gegužės 21 - 26 d.) dalyvavo 1 prokuroras.

4) ERA organizuojuose mokymuose, vykusiuose 2017 m. vasario 8 – 10 dienomis Madride „Dėl teisinės pagalbos bei apsikeitimo informacija kovojant su terorizmu“ dalyvavo 1 prokuroras.

5) Nacionalinės teismų administracijos organizuojuose mokymuose „Žmogaus teisių užtikrinimas“ (2017 m. spalio 5 – 6 d.) dalyvavo 35 prokurorai ir 4 valstybės tarnautojai.

6) Vytauto Didžiojo universiteto organizuojuose mokymuose „Žmogaus teisių užtikrinimas pažeidžiamų grupių atstovams“ (2017 m. gruodžio 12 d.) dalyvavo 2 prokurorai ir 1 valstybės tarnautojas.

7) 2017 metais Generalinės prokuratūros organizuojuose mokymuose „Teismų praktikos apžvalga bylose dėl žalos, atsiradusios ikiteisminio tyrimo pareigūnams ir prokurorams atlikus neteisėtus veiksmus“ dalyvavo 85 prokurorai.

8) 2016 m. kovo 24 d. Generalinės prokuratūros organizuojuose mokymuose „Suėmimo taikymas Lietuvoje – žmogaus teisių perspektyva“ dalyvavo 26 prokurorai.

9) Įvairiuose mokymuose, organizuojuose Generalinės prokuratūros ir kitų institucijų, susijusiuose su smurtu artimoje aplinkoje, 2016 – 2017 metais dalyvavo 373 prokurorai, 66 valstybės tarnautojai ir 15 kitų darbuotojų.

Siekdama kelti teisėjų kvalifikaciją bylų, susijusių su kankinimais ir nežmonišku elgesiu nagrinėjimo srityje, pagal Teisėjų tarybos patvirtintas Teisėjų mokymų programas, taip pat iš kitų

finansavimo šaltinių, Nacionalinė teismų administracija 2014–2017 m. suorganizavo šiuos mokymus teisėjams:

Mokymų pavadinimas	Mokymų data	Tema
Seminaras pagal administracinių teismų teisėjų mokymo programą	2014 m.	Bylų dėl žalos, padarytos valstybinių institucijų veiksmais, nagrinėjimo ypatumai.
Seminaras pagal apylinkių ir apygardų teismų teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą „Baudžiamoji teisė“	2015 m.	Nusikaltimų dėl sveikatos sutrikdymų ir viešosios tvarkos pažeidimų su sveikatos sutrikdymu kvalifikavimas.
Seminaras pagal teisėjų mokymo programą „Žmogaus teisių užtikrinimas“	2016 m.	-Europos žmogaus teisių konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) problematika (akcentai: valstybės pozityvios pareigos; procesinis aspektas; laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų teisės; naujausios tendencijos; bylos prieš Lietuvą) -Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio (teisė į teisingą bylos nagrinėjimą) problematika (akcentai: senatis; valstybės imunitetas; teismo nešališkumas; nusikalstamą veiklą imituojantis elgesio modelis; pažeidžiamų liudytojų apklausa; įslaptintos informacijos naudojimas; bylos prieš Lietuvą.
Seminaras pagal administracinių teismų teisėjų mokymo programą	2016 m.	Pagrindinių teisių apsauga Europos Sąjungoje.
Seminaras pagal administracinių teismų teisėjų mokymo programą	2016 m.	Neteisėtai valstybės institucijų veiksmais padaryta žala.
Seminaras „Žmogaus teisių užtikrinimas“ (tarptautiniai mokymai)	2017 m.	- Europos žmogaus teisių konvencijos 5 straipsnis: teisė į laisvę ir saugumą, įskaitant kalinimo trukmės klausimus - Teisė būti išklausytam pagal Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnį.

**(b) medicinos darbuotojams ir kitiems pareigūnams, dirbantiems su sulaikytaisiais ir prieglobsčio prašytojais, ir dalyvaujančiais atliekant kankinimo bylų tyrimą ir dokumentaciją, rengiami mokymai pagal Kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo veiksmingo tyrimo ir patvirtinimo dokumentais vadovą;**

Kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo veiksmingo tyrimo ir patvirtinimo dokumentais vadovu laisvės atėmimo vietų įstaigų asmens sveikatos priežiūros specialistai tiesiogiai vadovaujasi savo kasdieniniame darbe. Pavyzdžiui, pagal Kalėjų departamento direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. V-357 patvirtintą Suimtųjų ir nuteistųjų kūno sužalojimų prevencijos ir tyrimo, kūno sužalojimų dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos laisvės atėmimo vietose tvarkos aprašą, suimtojo (nuteistojo) sužalojimai privalo būti pažymėti specialiaame kūno kontūrų paveiksle, patvirtintame pagal Kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudimo atvejų veiksmingo tyrimo ir patvirtinimo dokumentais vadove (Stambulo protokole) rekomenduojamas formas.

Kalėjų departamento Mokymo centras nuolat vykdo laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, įskaitant mokymus, susijusius su darbo su smurtą patyrusiais suimtaisiais (nuteistaisiais) metodologija, smurto atvejų tyrimo taktika ir pan. Laisvės atėmimo vietų sveikatos priežiūros specialistams ataskaitiniu laikotarpiu papildomai organizuoti teismo ekspertų vykdyti kvalifikacijos kėlimo mokymai (seminarai), skirti profesinių žinių ir praktinių įgūdžių gilinimui neleistinų personalo veiksmų prieš laisvės atėmimo vietų įstaigose laikomus asmenis identifikavimui.

Minėtų mokymų turinys parengtas atsižvelgiant į Kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo veiksmingo tyrimo ir patvirtinimo dokumentais vadove pateiktas rekomendacijas.

**(c) vertinamu laikotarpiu buvo sukurtos kankinimų ir blogo elgesio prevencijos ir visiško jų uždraudimo mokymų programų veiksmingumo ir poveikio vertinimo metodikos.**

Bausmių vykdymo sistemos profesinio ar kvalifikacijos kėlimo mokymų programas kuria ir jas dėsto konkrečios srities žinovai, turintys ne tik akademinių, bet ir praktinių žinių, neretai pasitelkiami tarptautiniai ekspertai, geriausiai gebantys perteikti užsienio šalių gerąją praktiką ir tarptautinius standartus. Minėtos programos kuriamos / koreguojamos taip, kad jos būtų aktualios ir darytų realų, o ne deklaratyvų poveikį bausmių vykdymo sistemos personalui. Pavyzdžiui, įvairių mokymų programų paketas, kurio turinys didžiąja dalimi buvo skirtas žmogaus teisėms, didesnio personalo bendravimo su įkalintaisiais asmenimis skatinimu, buvo parengtas kartu su Norvegijos pataisos pareigūnų universitetiniu koledžu, o šių programų lektoriai, prieš pradėdami dėstyti, stažavosi minėtoje Norvegijos mokslo įstaigoje.

Pasibaigus mokymams, jų dalyviams visada išdalijamos anketos, kuriose jie įvertina ekspertų darbą, temos atitiktį darbinėms situacijoms, pritaikomumą, pateikia siūlymus, rekomendacijas, įvertina patį mokymų organizavimą. Mokymų anketas apibendrina Kalėjimų departamento Mokymo centro ekspertai ir įvertina kiekvienų mokymų ir lektorių darbo kokybę, mokymų temos aktualumą ir pritaikomumą praktinėje veikloje. Atsižvelgiant į tai, sprendžiama dėl mokymų temos tęstinumo ar jos koregavimo, dėstyto kokybės ir ekspertų tinkamumo.

## 11 straipsnis

**15. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 19 punktą) ir į vėliau iš konkrečios šalies gautą su tuo susijusią informaciją, pateikite atnaujintą informaciją apie:**

**(a) bet kokius papildomus valstybės narės veiksmus siekiant pagerinti policijos sulaikymo vietas pagal Standartines minimalias taisykles dėl elgesio su kalinamaisiais taisykles dėl perpildymo ir materialinių sąlygų, įskaitant infrastruktūrą, higieną, priėjimą prie natūralios ir dirbtinės šviesos, ventiliaciją, sanitarinių įrenginių atskyrimą ir patalynę atsižvelgiant į lauko veiklos režimą;**

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2017 m. sausio 1 d. nebeliko administracinio arešto ir į tai, kad nuo 2016 m. balandžio 1 d. apribotas suimtųjų laikinas perkėlimas iš tardymo izoliatorių į policijos areštines, o maksimalus tokio perkėlimo laikas sutrumpintas 3 kartus (žr. atsakymą į 5 (e) klausimą), policijos areštinės nėra perpildytos. Areštinėse naudojamas minkštasis inventorių (čiužiniai, pagalvės, antklodės, paklodės, rankšluosčiai) kasmet atnaujinamas.

**(b) padarytą pažangą renovuojant egzistuojančias specialias policijos sulaikymo vietas naujame policijos sulaikymo pastate Klaipėdoje ir Šiaulių apskrities policijos komisariatais, ir dėl Vilniaus apskrities policijos komisariato pastato; taip pat ir užtikrinant, kad policijos areštinės būtų tinkamai įrengtos laikyti asmenis, kuriems pritaikytas administracinis sulaikymas;**

2015 m. pastatytos naujos Šiaulių apskrities vyriausiojo policijos komisariato ir Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinės. Šiuo metu statoma nauja Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinė, statybos darbus planuojama užbaigti iki 2020 m. Naujoji areštinė bus įrengta per du aukštus, joje bus įrengta 100 vietų uždarytiems asmenims laikyti. Taip pat vykdomi Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato naujos policijos areštinės



projektavimo darbai ir rengiamas Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinės kapitalinio remonto darbų projektas.

**(c) pažangą vykdant ir vertinant Policijos areštinių veiklos optimizavimo programos (2009-2015) ir bendrųjų sveikatos apsaugos reikalavimų policijos sulaikymo įstaigose funkcionavimą;**

Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 5-V-473 „Dėl Policijos areštinių veiklos optimizavimo 2009–2015 metų programos patvirtinimo“ patvirtinta Policijos areštinių veiklos optimizavimo 2009–2015 metų programa, kurios pagrindinė paskirtis buvo nustatyti optimalių policijos areštinių skaičių ir sukurti šalyje efektyviai veikiantį bei įrengimo ir higienos normas atitinkantį policijos areštinių tinklą, įgyvendinta. 2016 m. papildomai uždarytos 8 policijos areštinės (Šalčininkų, Kėdainių, Kretingos, Joniškio, Rokiškio, Varėnos, Šilutės, Visagino) ir 5 policijos areštinių veikla laikinai sustabdyta (Ukmergės, Elektrėnų, Anykščių, Lazdijų, Šilalės). Šiuo metu šalyje veikia 12 policijos areštinių, kuriose yra 466 vietos asmenims laikyti.

**(d) bet kokius konkrečius veiksmus per vertinimo laikotarpį, siekiant padidinti vienam kaliniui tenkančią gyvenamąją erdvę policijos sulaikymo įstaigose nuo 2 kvadratinio metrų iki naujo 4 kvadratinio metrų vienam kaliniui standarto, kuris bus taikomas projektuojant naujus kalėjimus.**

Vadovaujantis Teritorinių policijos įstaigų areštinių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų vidaus reikalų ministro 2017 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 1V-247 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“, 58 punktu, policijos areštinės kameroje vienam areštantui gyvenamojo ploto dydis negali būti mažesnis kaip 5 kv. m. (sanitarinio mazgo plotas į bendrą gyvenamąjį plotą neįskaičiuojamas). Pažymėtina, kad policijos areštinėse iš viso yra 445 vietos, tačiau, pavyzdžiui, 2017 m., jose vidutiniškai per parą buvo laikomi tik 177 asmenys. Atsižvelgiant į tai, kad policijos areštinės vidutiniškai užpildytos tik apie 40 proc., jose laikomiems asmenims užtikrinamas ženkliai didesnis negu minimalus gyvenamasis plotas (5 kv. m.).

**16. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 20 punktą), prašome atnaujinti informaciją apie:**

**(a) bet koki kalinamųjų skaičiaus mažinimą, įskaitant ir galimybę pasinaudoti alternatyviomis įkalinimui bausmėmis, ypač suėmimo laikotarpiu, siekiant sumažinti perpildymą, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų standartinių minimalių taisyklių dėl priemonių, nesusijusių su laisvės atėmimu, nuostatas;**

2015 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo BVK ir BPK pakeitimai, kuriais:

1) sukurta nauja nuteistųjų socialinės reabilitacijos planavimo sistema, paremta nuteistojo nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo sistema, įdiegtos naujos nuteistųjų integracijos į visuomenę formos (pvz., pusiaukelės namai);

2) pakeistos (patikslintos) lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigų taikymo sąlygos ir tvarka, sudarytos sąlygos iš pataisos įstaigų nuteistuosius paleisti 9 mėnesiais anksčiau, nei sueis galimo lygtinio paleidimo terminas, jei jie sutinka, kad jiems būtų taikomas elektroninis monitoringas;

3) pakeistos bausmės vykdymo atidėjimo (probacijos) taikymo terminuota laisvės atėmimo bausmė nuteistiems asmenims sąlygos, sudarant teisinės prielaidas dažniau taikyti terminuotos laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimą (probaciją), kas atitinkamai leido sumažinti siunčiamų į pataisos įstaigas atlikti paskirtos terminuotos laisvės atėmimo bausmės asmenų skaičių.

2015 m. kovo 24 d. įsigaliojo BK pakeitimai, kuriais subalansuota laisvės atėmimo bausmės taikymo politika (patikslinant bausmių skyrimo taisykles, pakartotinai nusikaltusių asmenų baudimo taisykles, bausmės vykdymo atidėjimo sąlygas, sankcijose numatytas bausmes). Šie pakeitimai ženkliai prisidėjo, kad laisvės atėmimo bausmės asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas, būtų

taikomos tik kaip *ultima ratio* priemonė, prioritetą skiriant šiai bausmei alternatyvių baudžiamosios atsakomybės formų taikymo skatinimui (pvz. viešieji darbai, laisvės apribojimas, neizoliuojant nuo visuomenės, piniginės baudos, laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas ir kt.).

*Informacija apie alternatyvias įkalinimui bausmes 2015 m. sausio 1 d. – 2017 m. gruodžio 31 d.*

Metai	Asmenys, kuriems paskirta viešųjų darbų bausmė (BK 46 str.)	Asmenys, kuriems paskirta laisvės apribojimo bausmė (BK 48 str.)	Asmenys, kuriems paskirtos baudžiamosios poveikio priemonės (BK 68, 68 <sup>1</sup> , 68 <sup>2</sup> , 69, 70, 72 <sup>1</sup> , 72 <sup>2</sup> str.)	Asmenys, kuriems paskirtos auklėjamojo poveikio priemonės (BK 82 str.)	Asmenys, kuriems bausmės vykdymas atidėtas (BK 75 str.)	Asmenys, kuriems bausmės vykdymas atidėtas (BK 92 str.)	Asmenys, kurie lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų (BVK 157 str.)	iš viso
2014	677	3232	586	312	2416	372	1016	8611
2015	569	2939	495	218	2845	357	1113	8356
2016	546	2643	550	182	3062	339	1029	8351
2017	546	2568	3282	231	3208	306	876	11017

2016 m. balandžio 1 d. BVK įtvirtinta galimybė nuteistųjų, kuriems atostogų metu suteikta teisė parvykti į namus, išvykstančių į trumpalaikę išvyką į namus, ar turinčių teisę be sargybos dirbti ar mokytis laisvėje, elgesį už pataisos įstaigos ribų kontroliuoti elektroninėmis stebėjimo priemonėmis. Įteisinus veiksmingą išvykusių nuteistųjų elgesio kontrolės būdą, pataisos įstaigų vadovai dažniau naudojasi teise suteikti minėtas išvykas (ataskaitiniu laikotarpiu nuteistųjų, turinčių teisę trumpam išvykti už pataisos įstaigos teritorijos ribų, skaičius padidėjo 32,5 proc.) didėja nuteistųjų galimybės veiksmingiau integruotis į visuomenę, susirasti darbą laisvėje.

Įdiegtos naujos darbo su nuteistaisiais laisvės atėmimo vietose formos (nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas, elgesio pataisos programos ir kt.). Naujų priemonių dėka padaugejo nuteistųjų, kurie siekia įgyti išsilavinimą ir taip sumažinti savo nusikalstamo elgesio riziką (2014 m. mokėsi 28,7 proc. įkaltųjų asmenų, 2015 m. – 30,0 proc., 2016 m. – 35,7 proc., 2017 m. – 38,7 proc.).

Kryptingi baudžiamosios politikos pokyčiai, o taip pat ir nuoseklus bei konstruktyvus dialogas su teismais ir teisėsaugos institucijomis kardamosios priemonės – suėmimo skyrimo klausimais padėjo ženkliai sumažinti šios kardamosios priemonės taikymą. Nuo 2015 m. sausio 1 d. įtariamiesiems ar kaltinamiesiems gali būti skiriama nauja kardomoji priemonė – intensyvi priežiūra, kuri tapo realia alternatyva suėmimo skyrimui. Taip pat peržiūrėti suėmimo skyrimo pagrindai ir teismai įpareigoti papildomai motyvuoti, kodėl, skiriant suėmimą, kitos rūšies (švelnesnės) kardamosios priemonės nebūtų pakankamos baudžiamojo proceso tikslams pasiekti.

Minėtų priemonių įgyvendinimas lėmė, kad sumažėjo asmenų, kuriems taikoma reali laisvės atėmimo bausmė, ir kardomoji priemonė – suėmimas skaičius, o taip pat vis mažiau nuteistųjų sugrįžta į įkalinimo įstaigas, t. y. mažėja pakartotinio nusikalstamumo lygis (2014 m. – 16,1 proc., 2015 m. – 16 proc., 2016 m. – 13,9 proc., 2017 m. – 11 proc.). Ataskaitiniu laikotarpiu suimtųjų skaičius sumažėjo apie 30 proc., o nuteistųjų – apie 23 proc. Dėl šių priežasčių atitinkamai nuo 296 iki 235 sumažėjo 100 tūkst. gyventojų tenkantis įkaltųjų asmenų skaičius.

*Įkaltųjų asmenų skaičius 2014-2017 m.*

	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Suimtųjų skaičius	868	712	611	602
Nuteistųjų skaičius	7768	6643	6213	5988
Bendras įkaltųjų asmenų skaičius	8636	7355	6824	6590

(b) bet kokias papildomas priemones, kurių ėmėsi Konvencijos šalis, siekdama pagerinti materialines kalinimo sąlygas pagal Standartines minimalias taisykles dėl elgesio su kalinamaisiais, įskaitant esamų kalinimo įstaigų patalpų renovavimą ir netinkamų naudoti uždarymą (Lukiškių ir Šiaulių kalinimo įstaigos);

Siekiant pagerinti materialines kalinimo sąlygas pagal Standartines minimalias taisykles dėl elgesio su kalinamaisiais 2014 – 2017 m. buvo įgyvendinti arba pradėti įgyvendinti šie bausmių vykdymo sistemos infrastruktūros modernizavimo projektai:

1) Panevėžio mieste įsigytas gyvenamasis pastatas ir sukurtos tinkamos gyvenimo sąlygos nuteistosioms moterims, laisvės atėmimo bausmės atlikimo metu auginančioms vaikus iki 4 metų. Šiame pastate vienu metu gali gyventi iki penkių nuteistų moterų su vaikais;

2) Marijampolėje, Alytuje, Vilniuje ir Pravieniškėse už įkalinimo įstaigų ribų įrengti keturi pusiaukelės namai, kuriuose vienu metu gali gyventi iki 80 nuteistų asmenų;

3) Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-me sektoriuje įrengtas priklausomybės ligomis sergančių nuteistųjų reabilitacijos centras, kuriame vienu metu gali būti laikoma iki 30 nuteistųjų;

4) Marijampolės pataisos namuose į kamerų tipo gyvenamąsias patalpas rekonstruotas nuteistųjų bendrabutis. Vienu metu pastate galima laikyti iki 87 nuteistų asmenų;

5) Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje įrengtos bendrojo ugdymo mokyklos patalpos. Mokykloje vienu metu gali mokytis iki 70 nepilnamečių;

6) Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus pastato 1-me aukšte renovuotos drausmės izoliatoriaus ir trumpalaikių pasimatymų patalpos;

7) Vilniaus miesto centrinėje dalyje veikus nmodernizuotas (bendrabučio tipo patalpų) Vilniaus pataisos namų sektorius (110 vietų) uždarytas, o jame laikyti nuteistieji perkelti į kitas pataisos įstaigas.

8) Vilniaus miesto centre veikusi Laisvės atėmimo vietų ligoninė buvo uždaryta, o pacientai perkelti į buvusiose Pravieniškių gydymo ir pataisos namuose rekonstruotus ir nauja medicinine įranga aprūpintus keturis gydymo korpusus ir ligonių priėmimo paskirstymo punktą;

9) Laisvės atėmimo vietų ligoninėje renovuotas pastatas, kuriame įrengta nuteistųjų skalbykla, dušinės ir gyvenamosios patalpos nuteistiesiems atliekantiems ūkio darbus;

10) Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 3-me sektoriuje į kamerų tipo gyvenamąsias patalpas rekonstruoti trys nuteistųjų bendrabučiai. Vienu metu rekonstruotuose pastatuose galima laikyti iki 360 nuteistų asmenų. Vienam asmeniui nustatytas minimalus gyvenamasis plotas 5 kv. m.;

11) Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-tro sektoriaus bendrabutis rekonstruotas į trivietes gyvenamąsias patalpas. Po rekonstrukcijos, šiame pastate galima laikyti iki 69 nuteistų asmenų;

12) Alytaus pataisos namuose įrengtos naujos 4-vietės gyvenamosios patalpos, kuriose iš viso galima laikyti iki 90 nuteistųjų;

13) Marijampolės pataisos namuose, Alytaus pataisos namuose ir Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos 2-me sektoriuje renovuotos nuteistųjų valgyklos patalpos;

14) pradėti naujos 600 vietų laisvės atėmimo įstaigos Šiauliuose statybos darbai, kuriuos planuojama užbaigti iki 2021 m. Įgyvendinus šį projektą, bus uždarytas šiuo metu veikiantis Šiaulių tardymo izoliatorius;

15) vyksta Alytaus pataisos namų nuteistųjų bendrabučio rekonstrukcija į 199 vietų kamerų tipo patalpas. Rekonstrukcijos darbus planuojama baigti iki 2021 m.



(c) bet kokias priemones, kurių imtasi nagrinėjamu laikotarpiu, siekiant padidinti vienam kalinamajam tenkantį gyvenamąjį plotą ir aprūpinti kalinamuosius, įskaitant nepilnamečius ir nuteistuosius iki gyvos galvos, konstruktyvia ir tiksline veikla pagal Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių planą 2009 – 2017 m.;

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2012 m. bendras suimtųjų ir nuteistųjų skaičius sumažėjo apie 3000 asmenų, nuo 2017 m. sausio 1 d. maksimalus laisvės atėmimo vietų įstaigose leidžiamų laikyti asmenų skaičius buvo sumažintas 1295 vietomis. Todėl vienam suimtajam ir nuteistajam faktiškai tenkantis gyvenamasis plotas daugelyje įkalinimo įstaigų viršija 4 kv. m.

Visos šiuo metu jau rekonstruotos, ar dar tik rekonstruojamos / statomos įkalinimo įstaigos projektuojamos taip, kad vienam asmeniui daugiavietėje kameroje tektų ne mažiau, kaip 5 kv. m., (neįskaitant sanitarinio mazgo ploto), o vienvietėse kamerosose – 7 kv. m. gyvenamojo ploto.

2016 m. balandžio 1 d. įsigaliojusiuose BVK pakeitimuose įtvirtinta galimybė nuteistųjų trumpalaikių išvykų už pataisos įstaigos ribų be sargybos arba be palydos (dėl darbo, mokslo, užimtumo ar dalyvavimo socialinės reabilitacijos priemonėse tikslais) elgesį kontroliuoti elektroninio stebėjimo priemonėmis. Be to, nuo 2016 m. pradėjo veikti pusiaukelės namai, kuriuose apgyvendinti nuteistieji privalo dirbti arba mokytis laisvėje.

Pataisos įstaigų vadovai skatinami (atitinkamus rodiklius suformuluojant jų metinėse užduotyse) daugiau nuteistųjų perkelti į atviro tipo pataisos įstaigas (atvirąją koloniją ar pusiaukelės namus) arba suteikti jiems galimybę dienos metu be sargybos išvykti už pataisos įstaigos ribų (darbo, mokslo, užimtumo ar dalyvavimo socialinės reabilitacijos priemonėse tikslais).

Dėl šių priemonių, dirbančių (ar) besimokančių įkalinimų asmenų skaičius pradėjo sistemingai didėti, kadangi didelė dalis nuteistųjų turi galimybę dirbti arba mokytis laisvėje.

Nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. nuteistiems laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmėmis asmenims yra taikomos tokios pat užimtumo ir resocializacijos priemonės, kaip ir kitiems nuteistiesiems (žr. atsakymą į 7 (b) klausimą).

*Dirbančių ar besimokančių bendrojo ugdymo, profesinėse arba aukštosiose mokyklose nuteistųjų dalis nuo bendro laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų skaičiaus*

	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Dirbančių nuteistųjų dalis (proc.)	33,1	37,0	38,4
Besimokančių nuteistųjų dalis (proc.)	30,0	35,7	38,7

Padidintas aprobuotų ir taikomų korekcinio programų skaičius (iš viso 2017 m. pataisos įstaigose taikyta 14 aprobuotų korekcinio programų). Plačiai taikomos įstaigose parengtos programos ir pozityvaus užimtumo priemonės, siekiant užtikrinti, kad laikomi asmenys už kameros (gyvenamosios patalpos) ribų praleistų kuo daugiau laiko (sporto, visuomeninių ir religinių organizacijų renginiai ir pan.). Padidintas nuteistųjų skaičius, kuriems buvo suteikta trumpalaikės išvykos į namus teisė. Per 2016 m. trumpalaikę išvyką į namus gavo 292 asmenys, per 2017 m. – 347 asmenys.

Suimtųjų ir nuteistųjų laikas, praleidžiamas už kameros ribų, sudaro apie 3 valandas per parą.

(d) priemones, kurių imamasi, siekiant užtikrinti, kad visi pranešimai apie perteklinį kalinimo įstaigos personalo jėgos panaudojimą būtų nedelsiant, veiksmingai ir nešališkai tiriami nepriklausomo mechanizmo, neturinčio nei institucinio, nei hierarchinio ryšio tarp tyrėjų ir tariamų kaltininkų;

Gavus duomenų dėl laisvės atėmimo vietų personalo galimai nepagrįsto jėgos panaudojimo prieš nuteistąjį ar suimtąjį, šias aplinkybes tiria Kalėjimų departamento Imuniteto skyrius, kuris yra tiesiogiai pavaldus Kalėjimų departamento direktoriui. Jei laisvės atėmimo vietų įstaigose personalo veiksmuose yra nusikaltimo požymių, įtariamų laisvės atėmimo vietų įstaigose pareigūnų veiksmus tiria teritorinės policijos įstaigos, o šiuos tyrimus kontroliuoja prokurorai.

Nuo 2014 m. sausio 1 d. Seimo kontrolieriai, vykdydami nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose pagal Konvencijos fakultatyvų protokolą, tiria suimtųjų ir nuteistųjų skundus, įskaitant ir dėl perteklinio laisvės atėmimo vietų įstaigose personalo jėgos panaudojimo atvejų. Tirdamas tokius skundus, Seimo kontrolierius turi teisę apklausti galimai nukentėjusius asmenis ir įtariamus pareigūnus, pareikalauti, kad jie pasiaiškintų; kreiptis į teisną dėl kaltų piktnaudžiavimu pareigūnų atleidimo iš einamų pareigų; perduoti medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokurorui, kai aptinkami nusikalstamos veikos požymiai.

**(e) priemonės, kurių imamasi, siekiant užtikrinti, kad asmenys, dėl kurių įvykdyto kankinimo ar blogo elgesio veiksmų atliekamas tyrimas, būtų tyrimo metu laikinai nušalinti nuo tarnybos, jei pripažinti kaltais – patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti, atsižvelgiant į įvykdytų veiksmų sunkumą, tai ypač liečia Alytaus ir Šiaulių kalinimo įstaigų situaciją ir personalo skaičių;**

2017 m. rugpjūčio 31 d. Kalėjimų departamento direktoriaus įsakymu Nr. V-357 buvo patvirtintas Suimtųjų ir nuteistųjų kūno sužalojimų prevencijos ir tyrimo, kūno sužalojimų dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos laisvės atėmimo vietose tvarkos aprašas.

Gavus pranešimą apie laisvės atėmimo vietų įstaigos personalo jėgos panaudojimą prieš nuteistąjį ar suimtąjį, nedelsiant aiškinamos įvykio aplinkybės ir priežastys, atliekami tarnybiniai tyrimai, priimami procesiniai sprendimai, kurie yra nešališki ir objektyvūs. Apie pataisos pareigūno panaudotą prievartą, jeigu tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą sveikatos sutrikdymą, nedelsiant pranešama prokurorui.

Nušalintų nuo tarnybos/darbo ir/ar patrauktų baudžiamojon atsakomybėn ir nubaustų bausmių vykdymo sistemos darbuotojų 2014-2017 metais nebuvo.

**(f) priemonės, kurių imtasi įsteigti nepriklausomą mechanizmą, skirtą nagrinėti nuteistųjų skundus dėl jų laikymo sąlygų, įskaitant ir užtikrinimą, kad kaliniai aiškiai žinotų apie jų teisę pateikti skundus, taip pat ir siekiant užtikrinti, kad Seimo kontrolierius ir kiti nepriklausomi mechanizmai reguliariai tikrintų ir vizituotų visas sulaikymo vietas;**

2017 m. kovo 23 d. Seimo kontrolierių įstaiga buvo akredituota nacionaline žmogaus teisių institucija, atitinkančia Paryžiaus principus, suteikiant jai A lygio institucijos statusą. 2017 m. gruodžio 7 d. priimti Seimo kontrolierių įstatymo pakeitimai, apibrėžiantys nacionalinės žmogaus teisių institucijos mandatą bei funkcijas.

**(g) bet kokius mokymus kalinimo įstaigų personalui ir medicinos personalui apie bendravimą su kalinamaisiais ir jų valdymą, įskaitant apie smurtą kalinamųjų tarpe, pažeidžiamumo ženklų atpažinimą ir informaciją apie bet kokias priemones, siekiant padidinti kalinimo įstaigų personalo skaičių.**

2014 – 2016 m. Kalėjimų departamentas, įgyvendino Norvegijos finansinio mechanizmo lėšomis finansuojamą projektą „Įkalinimo įstaigų personalo kompetencijų stiprinimas, skiriant daugiau dėmesio įkalintų asmenų mokymui“. Vykdamas projektą, parengta 16 mokymo programų, skirtų laisvės atėmimo vietų personalo profesionalumui didinti. Iš jų, 4 programos parengtos bendradarbiaujant su Norvegijos pataisos pareigūnų akademija. Šio projekto įgyvendinimo metu apmokyta 1515 darbuotojų.

2016 m. vasario 1 d. Kalėjimų departamento Mokymo centre pradėta vykdyti Pataisos pareigūno modulinė profesinio mokymo programa, pagal kurią mokymo trukmė – 10 mėnesių. Šioje programoje žmogaus teisių apsaugos temoms skiriama 18 akademinių valandų.

Kalėjimų departamento Mokymo centre nuolat vyksta laisvės atėmimo vietų įstaigų personalo kvalifikacijos kėlimui skirti mokymai. Detali informacija apie Kalėjimų departamento Mokymo centro 2016 – 2017 m. vykdytus mokymus laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojams apie

bendravimą su įkalintais asmenimis ir jų valdymą, įskaitant apie smurtą kalinamųjų tarpe, pažeidžiamumo ženklų atpažinimą pateikta Ataskaitos priede.

2017 m. Marijampolės, Panevėžio pataisos namuose, o taip pat Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose ir Kauno tardymo izoliatoriuje įdiegiant dinaminės priežiūros modelį, šių įstaigų pareigūnai apmokyti dirbti pagal dinaminės suimtųjų (nuteistųjų) priežiūros modelio principus. Iki 2018 m. dinaminės priežiūros modelis bus įdiegtas visose laisvės atėmimo vietų įstaigose.

2017 m. laisvės atėmimo vietų įstaigose vyko personalo mokymai tema „Pataisos pareigūnų bendravimo su nuteistaisiais ir suimtaisiais ypatumai“, kuriuose dalyvavo 239 dalyviai: Panevėžio PN – 23, Kauno NTI-PN – 31, Marijampolės PN – 59, Šiaulių TI – 57, LAVL – 5, Pravieniškių PN-AK – 64. Mokymų metu personalui dar kartą akcentuota, kad neleistinas elgesys su nuteistaisiais ir suimtaisiais yra netoleruojamas, o už tokius veiksmus įstaigų darbuotojai neišvengs atsakomybės.

Siekiant didinti tarnybos bausmių vykdymo sistemoje sąlygų patrauklumą, 2016 m. net 2,3 karto buvo padidintas pareigūnų vykimo į tarnybą ir iš tarnybos išlaidų kompensavimo dydis. 2016 m. spalio 1 d. žemiausią pareigūnų kategoriją turėję prižiūrėtojai buvo perkelti į aukštesnes pareigas, dėl ko jų darbo užmokestis padidėjo apie 6 proc. Nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. į aukštesnes pareigas perkelta dar apie 950 pareigūnų (prižiūrėtojų), dėl ko jų pareigūnų alga padidėjo apie 6-12 proc.

2017 m. gruodžio 1 d. įsigaliojo nauja pataisos pareigūnų darbo apmokėjimo sistema, sudariusi sąlygas didinti tarnybos pataisos sistemoje patrauklumą ir pataisos pareigūnams (ypač – įkalinimo įstaigų prižiūrėtojams) mokėti konkurencingą darbo užmokestį. Ši reforma leido pataisos pareigūnų darbo užmokestį vidutiniškai padidinti apie 15 proc. ir sudarė sąlygas lengviau sukomplektuoti laisvės atėmimo įstaigų personalą. 2018 m. planuojama priimti naują Vidaus tarnybos statuto redakciją, pagal kurią pataisos pareigūnų darbo užmokestis bus sulygintas su kitų statutinių tarnybų (policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, muitinės ir kt.) pareigūnų darbo užmokesčiu.

## 12 ir 13 straipsniai

**17. Prašome pateikti informaciją apie skundus, tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą, apkaltinamuosius nuosprendžius ir bausmes už kankinimus ir blogą elgesį, įskaitant perteklinį jėgos panaudojimą, kuriuos vykdė teisėsaugos ir bausmių vykdymo sistemos pareigūnai, įskaitant paskutinius tokių skundų pavyzdžius ir konkrečias priemones, kurių ėmėsi Konvencijos šalis, siekdama užtikrinti neatidėliotiną, nešališką ir veiksmingą tyrimą dėl pareiškimų apie kankinimus ir blogą elgesį.**

2016 m. Kybartų pataisos namuose buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 03-2-00453-16 dėl galimo Viešojo saugumo tarnybos ir Kalėjimų departamento Prevencinės grupės pareigūnų piktnaudžiavimo tarnyba (galimai netinkamo elgesio su nuteistaisiais). Šį ikiteisminį tyrimą atliko Marijampolės apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, tačiau, nenustačius nusikalstamos veikos požymių, prokuroro sprendimu šis ikiteisminis tyrimas 2017 m. balandžio 5 d. buvo nutrauktas.

2017 m. buvo gauti keturių Marijampolės pataisos namuose bausmę atliekančių nuteistųjų skundai dėl to, kad Viešojo saugumo tarnybos ir Kalėjimų departamento Prevencinės grupės pareigūnai prieš juos galimai neteisėtai panaudojo specialiąsias priemones. Visais atvejais (2017 m. kovo 3 d. tarnybinio tyrimo išvada Nr. 63/05-4 ir 2017 m. rugpjūčio 8 d. tarnybinio tyrimo išvados Nr. 63/05-33, Nr. 63/05-34 ir Nr. 63/05-35) buvo nustatyta, kad prieš šiuos nuteistuosius jokios specialiosios priemonės iš viso nebuvo panaudotos.

2017 m. liepos 10 d. pagal gautus 36 Alytaus pataisos namuose bausmę atliekančių nuteistųjų pareiškimus įstaigos Kriminalinės žvalgybos skyriuje pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 02-0-00024-17 dėl galimai perteklinio jėgos naudojimo prieš nuteistuosius Kalėjimų departamento Prevencinės grupės pareigūnams atliekant kratas Alytaus pataisos kamerų tipo patalpose. Ikiteisminis tyrimas tolesniam tyrimui buvo perduotas Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Veiklos skyriui. Nenustačius nusikalstamos veikos požymių šis ikiteisminis tyrimas 2018 m. vasario 20 d. Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokuroro nutarimu buvo nutrauktas.



Kalėjimų departamente 2015 – 2017 m. iš viso buvo gauta 233 skundai dėl laisvės atėmimo vietų įstaigų personalo galimai netinkamo elgesio su įkalintais asmenimis (fizinis smurtas, įžeidinėjimas žodžiu), iš jų 2015 m. – 53, 2016 m. – 70, o 2017 m. – 110.

2014–2017 m. teritorinėse prokuratūrose gauti 275 asmenų skundai dėl prieš juos panaudoto policijos pareigūnų fizinio ir / ar psichologinio smurto. Per šį laikotarpį prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo įstaigose pradėti 92 ikiteisminiai tyrimai, už piktnaudžiavimą tarnyba pripažinti kaltais 2 policijos pareigūnai dar 5 baudžiamosios bylos dėl policijos pareigūnų piktnaudžiavimo panaudojant fizinį ar psichologinį smurtą yra perduotos teismui (šiuo metu vyksta baudžiamųjų bylų nagrinėjimas teisme). Be to, prokuroro iniciatyva atlikti 9 tarnybiniai patikrinimai dėl policijos pareigūnų veiksmų.

Paminėtina, kad policijos pareigūnas D. S. (ikiteisminio tyrimo Nr. 40-1-00151-14) teismo pripažintas kaltu padaręs nusikalstamą veiką, numatytą BK 228 straipsnio 1 dalyje dėl to, kad panaudojo psichinę prievartą prieš nukentėjusį, o policijos pareigūnas J. V. (ikiteisminio tyrimo Nr. 01-1-31560-15) teismo pripažintas kaltu padaręs nusikalstamą veiką, numatytą BK 228 straipsnio 1 dalyje dėl to, kad panaudojo fizinę prievartą prieš nukentėjusį.

Siekiant užtikrinti kuo operatyvesnį ir efektyvesnį sprendimo dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo priėmimą bei patį ikiteisminį tyrimą, generalinio prokuroro 2017 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. I-15 pakeistos Rekomendacijos dėl ikiteisminio tyrimo pradžios ir jos registravimo tvarkos ir sutrumpintas Generalinėje prokuratūroje bei apygardos prokuratūros apylinkės prokuratūroje gautų skundų, pareiškimų ar pranešimų apie nusikalstamą veiką perdavimo nagrinėti pagal kompetenciją apygardos prokuratūros specializuotam skyriui terminas (ne vėliau kaip per dvi darbo dienas). Be to, generalinio prokuroro 2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. I-131 „Dėl atsisakymų pradėti ikiteisminį tyrimą kontrolės“ Generalinės prokuratūros padalinių vyriausieji prokurorai, teritorinių apygardų prokuratūrų ir jų padalinių vadovai įpareigoti, gavus IBPS pranešimą apie ikiteisminio tyrimo įstaigoje priimtą nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, neatidėliojant pavesti prokurorui patikrinti ir įvertinti nutarimo pagrįstumą ir teisėtumą, taip pat nustatytas nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą teisėtumo ir pagrįstumo patikrinimo terminas – 10 dienų nuo užduoties patikrinti nutarimą gavimo IBPS priemonėmis, ir įpareigojimas nustačius skundų, pareiškimų, pranešimų apie nusikalstamas veikas ar ikiteisminio tyrimo pradžios registracijos pažeidimus ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar prokuratūroje atlikti išsamų gautos informacijos patikrinimą.

#### 14 straipsnis

**18. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 21 punktą), prašome pateikti informaciją apie bet kokius teisinio reguliavimo pakeitimus per vertinimo laikotarpį, pagal kuriuos būtų numatytos aiškos nuostatos dėl nuo kankinimo ir netinkamo elgesio nukentėjusių asmenų teisės į žalos atlyginimą, įskaitant sąžiningą ir adekvačią kompensaciją ir rehabilitaciją pagal Konvencijos 14 straipsnį.**

2014 m. gruodžio 23 d. įsigaliojusiais Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo pakeitimais padidintas maksimalus kompensuojamas nepilnamečiui smurtiniu nusikaltimu padarytos turtinės ir (ar) neturtinės žalos dydis.

**19. Atsižvelgiant į Komiteto bendrųjų pastabų Nr. 3 (2012) 46 punktą dėl 14 straipsnio įgyvendinimo valstybėse narėse, prašome pateikti informaciją apie žalos atlyginimą ir kompensacines priemones, kurias teismai paskyrė po valstybės ankstesnės ataskaitos svarstymo. Tai turėtų apimti ir pateiktų ir patenkinčių prašymų dėl kompensacijos skaičių, ir nurodytos faktiškai sumokėtos sumos. Taip pat nurodykite, kokios rehabilitacijos programos teikiamos nukentėjusiems asmenims ir ar jos apima medicininę ir psichologinę pagalbą.**

2014 m. gauti 407 asmenų prašymai kompensuoti smurtiniais nusikaltimais jiems padarytą turtinę ir (ar) neturtinę žalą. Iš jų, patenkinti 327 prašymai, asmenims išmokėta 810.746,2 eurų

kompensacija. 2015 m. gauti 489 asmenų prašymai kompensuoti smurtiniais nusikaltimais jiems padarytą turtinę ir (ar) neturtinę žalą. Iš jų, patenkinti 395 prašymai, asmenims išmokėta 980.512,44 eurų kompensacija. 2016 m. gauti 340 asmenų prašymai kompensuoti smurtiniais nusikaltimais jiems padarytą turtinę ir (ar) neturtinę žalą. Iš jų, patenkinti 373 prašymai, asmenims išmokėta 708.406,05 eurų kompensacija. 2017 m. gauti 324 asmenų prašymai kompensuoti smurtiniais nusikaltimais jiems padarytą turtinę ir (ar) neturtinę žalą. Iš jų, patenkinti 242 prašymai, asmenims išmokėta 717.325,65 eurų kompensacija.

Valstybės biudžeto lėšomis finansuojami NVO projektų vykdytojai pradeda teikti pagalbą, kai tik gauna informaciją apie galėjusį nukentėti asmenį. Kompleksinė socialinė pagalba (socialinės paslaugos, laikinas apgyvendinimas, psichologinė, sveikatos priežiūros, teisinė, švietimo pagalba, integracijos į visuomenę ir darbo rinką paslaugos ir kt.) teikiama ar organizuojama nukentėjusiems ir turėjusiems riziką nukentėti nuo prekybos žmonėmis Lietuvos piliečiams (nukentėjusiems Lietuvoje ir užsienyje) bei Lietuvoje esantiems užsieniečiams. Užsienyje galimai nukentėję nuo prekybos žmonėmis Lietuvos piliečiai gali kreiptis į NVO, kurios palaiko ryšį su besikreipiančiu asmeniu įvairiomis telekomunikacijos priemonėmis, teikia informaciją ir emocinį palaikymą, tarpininkauja su grįžimą finansuojančiomis, nusikaltimus tiriančiomis įstaigomis, pagalbą užsienyje teikiančiomis organizacijomis, esant poreikiui pasitinka atvykus iš užsienio ir organizuoja nuvykimą į laikiną ar nuolatinę gyvenamąją vietą. NVO teikiama socialinė pagalba derinama su kitų institucijų ir įstaigų savivaldybių, vaiko teisių apsaugos, įdarbinimo, teisėsaugos, švietimo įstaigų, konsulinių tarnybų ir kt.) pagal jų kompetenciją teikiama pagalba.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iš valstybės biudžeto lėšų apmoka šalies gyventojų skambučius į emocinę pagalbą telefonu teikiančias tarnybas 5 linijomis: Jaunimo, Vaikų, Vilties, Moterų, „Linija doverija“. Pagalba yra anonimiška ir konfidenciali.

## 15 straipsnis

**20. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 22 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) priemonės, kurių ėmėsi valstybė narė vertinamuoju laikotarpiu, siekiant užtikrinti, kad prisipažinimas, išgautas kaip kankinimo ar netinkamo elgesio rezultatas, visais atvejais, atsižvelgiant į nacionalinius įstatymus ir Konvencijos 15 straipsnio nuostatas, nebūtų priimtinas teisme;**

Teismų praktikoje griežtai laikomasi nuostatos, kad įrodymai baudžiamajame procese yra įstatymų nustatyta tvarka gauti, BPK nustatytais proceso veiksmais patikrinti, teisiamajame posėdyje išnagrinėti ir teismo pripažinti duomenys, kuriais vadovaudamasis teismas daro išvadas dėl nusikalstamos veikos buvimo ar nebuvimo, šią veiką padariusio asmens kaltumo ar nekaltumo ir kitų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai išspręsti teisingai. Įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti BPK numatytais proceso veiksmais. Tuo atveju, jei prisipažinimas ar kiti duomenys gauti neteisėtais būdais (pavyzdžiui, kaip kankinimo ar netinkamo elgesio rezultatas), jie negali būti laikomi įrodymais (žr. atsakymą į 20 (b) klausimą).

Veiksmingas baudžiamojo proceso teisėtumo kontrolės užtikrinimas kaip viena iš prioritetinių prokuratūros veiklos sričių yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos prokuratūros 2013–2023 metų strateginiame veiklos plane, patvirtintame generalinio prokuroro 2013 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. I–123. Vykdam šią funkciją nuolat stebimi ir analizuojami duomenys apie išteisintus asmenis, dėl nustatytų esminių baudžiamojo proceso pažeidimų tyrimui papildyti grąžintas baudžiamąsias bylas, teismų panaikintus prokurorų nutarimus atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, sustabdyti ar nutraukti ikiteisminį tyrimą, ieškinius dėl neteisėtų ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro ar teismo veiksmų.

Irodymų tema Generalinėje prokuratūroje 2017 kovo 31 d. vyko mokymai „Procesinėmis prievartos priemonėmis surinktų įrodymų gavimo ir jų panaudojimo leistinumas“, kuriuose dalyvavo 44 prokurorai, 1 valstybės tarnautojas, 1 darbuotojas.

**(b) nuostatų, draudžiančių įrodymų, gautų per prievartą, priimtinumą, įgyvendinimą ir apie tai, ar pareigūnai, išgavę įrodymus tokiu būdu, buvo patraukti atsakomybėn ir nubausti;**

2014–2017 metais buvo pradėtas 1 ikiteisminis tyrimas (Nr. 01-1-31560-15), kuriame nustatyta, kad policijos pareigūnai J. V. ir D. D. viršijo įgaliojimus siekdami iš įtariamojo išgauti parodymus. Nagrinėdamas baudžiamąją bylą teismas pabrėžė, kad nesivadovauja kaltinamojo ikiteisminio tyrimo metu duotais parodymais, nes įtariamasis, pripažindamas savo kaltę, parodymus davė dėl jo atžvilgiu panaudoto fizinio smurto.

Policijos pareigūnas J. V. teismo pripažintas kaltu padaręs nusikalstamą veiką, numatytą BK 228 straipsnio 1 dalyje, o policijos pareigūnas D. D. atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą.

**(c) ar buvo imtasi priemonių tobulinti nusikalstamų veikų tyrimo metodus siekiant nutraukti praktiką, pagal kurią prisipažinimas yra laikomas pagrindiniu ir centriniu įrodomuoju elementu baudžiamojoje byloje, kai kuriais atvejais nesant kitų įrodymų.**

Sprendžiant, ar nuteistasis yra kaltas dėl nusikalstamos veikos padarymo, teismas vertina surinktų įrodymų visumą, todėl vien kaltinamojo prisipažinimas nėra esminis elementas, kuriuo remiantis įrodoma kaltinamojo kaltė.

## 16 straipsnis

**21. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 23 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) Psichikos sveikatos įstatymo pataisų stadiją;**

2017 m. parengtas naujos redakcijos Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo projektas, kuriuo tikslas – sudaryti sąlygas vykdyti psichikos ir elgesio sutrikimų prevenciją, užtikrinti visų asmenų vienodas teises į kokybiškas ir prieinamas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, psichikos ir elgesio sutrikimų turinčių asmenų teises, atitinkančias galiojančias Civilinio kodekso nuostatas. Šiuo metu projektą svarsto Vyriausybė. Planuojama, kad šis įstatymas įsigalios 2018 m. lapkričio 1 d.

**(b) Ar Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymo pakeitimai numato efektyvias psichikos ir elgesio sutrikimų turinčių asmenų teisėtos apsaugos garantijas priverstinai hospitalizuojant ir priverstinai gydant psichiatrijos įstaigose;**

Įstatymo projekte nustatyta, kad psichikos ir elgesio sutrikimų turinčių asmenų priverstinis hospitalizavimas be teismo sprendimo galimas iki 3 dienų, o į teismą psichikos sveikatos priežiūros įstaiga privalo kreiptis per 48 val. nuo priverstinio hospitalizavimo pradžios. Be to, įstatymo projekte išplėstas priverstinai hospitalizuoto asmens informavimas apie priverstinio hospitalizavimo aplinkybes, jo pratęsimą, numatyta teisė priverstinai hospitalizuotam asmeniui būti išklausytam teismo, jo ar jo atstovo teisė kreiptis į teismą dėl gydytojo psichiatro sprendimo hospitalizuoti priverstinai apskundimo.

**(c) Ar valstybė peržiūri pacientų teisinį statusą, įskaitant ir VšĮ Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje, siekiant užtikrinti, kad būtų gautas pacientų sutikimas dėl jų**



**hospitalizavimo ir gydymo paslaugų teikimo; ir dėl poreikio aiškiau išskirti priverstinio hospitalizavimo ir priverstinio gydymo procedūras;**

Naujos redakcijos Psichikos sveikatos priežiūros įstatyme bus reglamentuojama, kad psichikos ir elgesio sutrikimų turintis pacientas Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo nustatyta tvarka hospitalizuojamas, jei gydytojas psichiatras, įvertinęs jo psichikos sveikatos būklę, rekomenduoja jį gydyti psichikos sveikatos priežiūros įstaigoje, teikiančioje stacionarines asmens psichikos sveikatos priežiūros paslaugas. Gydytojas psichiatras prieš sutikimo dėl psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento hospitalizavimo davimą privalo žodžiu ir raštu informuoti psichikos ir elgesio sutrikimų turintį pacientą jam suprantama forma ir būdais ir jo atstovą ar artimuosius, ar pagalbą priimant sprendimus teikiantį asmenį apie psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento teises psichikos sveikatos priežiūros įstaigoje, hospitalizavimo priežastis, tikslus, psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento teisę palikti psichikos sveikatos priežiūros įstaigą, nutraukiant asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, ir šios teisės įgyvendinimo tvarką. Psichikos ir elgesio sutrikimų turinčiam pacientui, atsisakančiam hospitalizavimo, Vyriausybės įgaliotų institucijų nustatyta tvarka gali būti taikomas priverstinis hospitalizavimas, bet ne ilgiau kaip tris darbo dienas, tačiau tik tais atvejais kai iš paciento elgesio matyti, jog yra reali grėsmė, kad jis savo veiksmais ar neveikimu gali padaryti esminės žalos savo ar aplinkinių sveikatai, gyvybei ir (ar) turtui.

Lietuvoje priverstinio gydymo procedūra neatskirta nuo priverstinio hospitalizavimo, todėl priverstinai hospitalizuotas pacientas iš karto gali būti gydomas. Priverstinis hospitalizavimas nors ir sukelia įvairių ir nevienareikšmiškų padarinių pacientams, jų artimiesiems, psichikos sveikatos priežiūros darbuotojams, tačiau jis suteikia galimybę anksčiau pradėti adekvatų gydymą. Laiku pradėtas gydymas leidžia tikėtis greitesnės psichozinio epizodo remisijos, taip pagerinant gydymo rezultatus.

**(d) Priemonės, kurių imtasi, kad būtų užtikrintos hospitalizuojamų pacientų teisės būti išklausytiems asmeniškai teisėjo ir kad teismas visada siektų nepriklausomo psichiatro, kuris nėra susijęs su paciento hospitalizavimo įstaiga, nuomonės;**

Naujos redakcijos Psichikos sveikatos priežiūros įstatyme bus reglamentuojama, kad psichikos ir elgesio sutrikimų turintis pacientas ir jo atstovas ar pagalbą priimant sprendimus teikiantis asmuo turi teisę dalyvauti ir būti išklausytas psichikos sveikatos priežiūros įstaigos vadovo iš dviejų psichikos sveikatos priežiūros įstaigos gydytojų psichiatrių ir vieno psichikos sveikatos priežiūros įstaigos vadovo įgalioto įstaigos administracijos darbuotojo sudarytos komisijos arba komisijos įgalioto vieno iš jos narių ir teismo, kai sprendžiamas jo priverstinio hospitalizavimo klausimas. Psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento dalyvavimas teismo posėdyje sprendžiant jo priverstinio hospitalizavimo klausimą yra privalomas. Jeigu psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento dalyvavimas teismo posėdyje nėra įmanomas dėl jo fizinės ir (ar) psichikos sveikatos būklės, jam turi būti sudaryta galimybė būti išklausytam teisėjo psichikos sveikatos priežiūros įstaigoje arba nuotolinės apklausos būdu. Psichikos ir elgesio sutrikimų turinčio paciento dalyvavimas teismo posėdyje gali būti ribojamas tik teismo, nurodant priežastis. Kai sprendžiami psichikos ir elgesio sutrikimų turinčių pacientų priverstinio hospitalizavimo klausimai, jei pacientas neturi pasirinkęs savo advokato, psichikos sveikatos priežiūros įstaiga privalo kreiptis dėl antrinės teisinės pagalbos pacientui suteikimo Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatyta tvarka.

**(e) Priemonės, kurių imtasi siekiant sukurti nepriklausomą skundų nagrinėjimo mechanizmą, viešinant informaciją apie šią procedūrą ir užtikrinant, kad minėta informacija pasiektų pacientus ir jų šeimas;**

Pacientų teisė skųstis ir žalos sveikatai atlyginimo tvarka numatyta Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme. Pacientas, manydamas, kad yra pažeistos jo teisės, sveikatos priežiūros įstaigai, kurioje, jo manymu, buvo pažeistos jo teisės, turi teisę pateikti skundą, laikydamasis šiame

įstatyme nustatyto pacientų skundų nagrinėjimo tvarkos turinio ir formos reikalavimų. Skundą pateikti gali pacientas arba jo atstovas. Pacientas turi teisę pareikšti skundą ne vėliau kaip per vienus metus, kai sužino, kad jo teisės pažeistos, bet ne vėliau kaip per trejus metus nuo teisių pažeidimo dienos. Sveikatos priežiūros įstaiga, gavusi paciento skundą, privalo jį išnagrinėti ir raštu pranešti pacientui nagrinėjimo rezultatus ne vėliau kaip per 20 darbo dienų. Į pacientų skundus nagrinėjančias valstybės institucijas pacientai turi teisę kreiptis tik nepatenkinti skundų nagrinėjimu sveikatos priežiūros įstaigoje, kurioje, jų manymu, jų teisės buvo pažeistos.

**(f) Priemonės, kurios užtikrina reguliarius nepriklausomų stebėtojų vizitus į psichiatrijos įstaigas;**

Seimo kontrolieriai nuo 2014 m. sausio 1 dienos vykdo įstatymu jiems pavestą funkciją – nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose pagal Jungtinių Tautų konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį, ar baudimą fakultatyvų protokolą. Vykdydami šią funkciją, Seimo kontrolieriai reguliariai lankosi *inter alia* ir psichiatrijos įstaigose.

**(g) Priemonės, kurios užtikrina efektyvų, greitą nešališką skundų ištyrimą dėl žiauraus elgesio su psichikos ir elgesio sutrikimų turinčiais asmenimis, gulinčiais psichiatrijos įstaigose, atlygina jiems žalą ir patraukia už tai atsakingus asmenis teisinėn atsakomybėn;**

Priverstinai hospitalizuotas psichikos ir elgesio sutrikimų turintis pacientas ir (ar) jo atstovas turi teisę kreiptis į teismą dėl gydytojo psichiatro sprendimo hospitalizuoti priverstinai apskundimo. Turtinė ir neturtinė žala, padaryta pažeidžiant nustatytas pacientų teises, atlyginama Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo ir Civilinio kodekso nustatyta tvarka. Pacientas, turintis teisę į žalos atlyginimą ir norintis jį gauti, su pareiškimu privalo kreiptis į Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisiją, veikiančią prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija yra privaloma ikiteisminė institucija ginčams dėl pacientų teisių pažeidimo fakto ir tuo padarytos žalos dydžio nustatymo nagrinėti. Šios komisijos sudarymo, veiklos, jos kompetencijai priskiriamų klausimų sprendimo tvarką reglamentuoja Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos darbo reglamentą tvirtina sveikatos apsaugos ministras. Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisija sudaroma ketveriems metams iš 7 asmenų, turinčių medicininį, teisinį arba kitą universitetinį aukštąjį išsilavinimą, sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Parenkant atstovus į šią komisiją, atsižvelgiama į tai, kad joje vienodai būtų atstovaujama pacientų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų interesams. Ne mažiau kaip 2 šios komisijos nariai turi būti pacientų teises ginančių nevyriausybinų organizacijų deleguoti atstovai. Pacientai, turintys teisę į žalos atlyginimą, nesutikdami su Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos sprendimu, per 30 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos, o sprendimo priėmimo metu nedalyvavę asmenys, – per 30 dienų nuo tos dienos, kai jie sužinojo apie sprendimą, turi teisę Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl ginčo tarp sveikatos priežiūros įstaigos ir pareiškimą pateikusio asmens nagrinėjimo iš esmės.

**22. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 24 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) bet kokius nacionalinių teisės aktų pakeitimus, ypač dėl 1996 metų Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 49.1 straipsnio, pagal tarptautinius standartus aiškiai uždraudžiant ir kriminalizuojant visų rūšių fizinės vaikų bausmės visose aplinkose ir vietose, įskaitant namus, alternatyvias globos įstaigas ir kai kurias dienos priežiūros formas bei kalinimo įstaigas;**

2017 m. vasario 14 d. Seimas priėmė Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimus, kuriuose draudžiamas visų formų smurtas prieš vaiką, įskaitant fizinės bausmės. Įstatymo

pakeitimuose numatyta, kad smurto prieš vaikus sąvoka apima veikimu ar neveikimu vaikui daromą tiesioginį ar netiesioginį tyčinį fizinį, psichologinį, seksualinį poveikį, garbės ir orumo nepaisymą ar nepriežiūrą, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. Taip pat apibrėžiamos smurto prieš vaikus formos. Pavyzdžiui, vaiko nepriežiūra (nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, darantys žalą ar keliantys pavojų vaiko gyvybei, sveikatai, raidai) taip pat laikoma smurtu prieš vaiką. Kartu šiame įstatyme numatoma fizinės bausmės sąvoka, kuri apibrėžiama kaip bet kokia bausmė, kai fizinė jėga naudojama fiziniam skausmui, net ir nedideliame, sukelti ar vaikui fiziškai kankinti.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme numatyta tėvų atsakomybės už vaikus stiprinimas, tėvams ir kitiems teisėtiems vaiko atstovams, kurie pažeidžia vaiko teises, piktnaudžiauja savo teisėmis (pareigomis), vengia arba nevykdo pareigos auklėti, mokyti, prižiūrėti, išlaikyti vaiką, drausmina vaiką fizinėmis bausmėmis ar kitaip smurtauja prieš jį, taikoma įstatymų nustatyta civilinė, administracinė arba baudžiamoji atsakomybė.

2016 m. birželio 3 d. Vilniuje atidarytas Vaikų, nukentėjusių nuo seksualinės prievartos pagalbos centras. Šiuo metu Lietuvoje kiekvienam vaikui, patyrusiam seksualinį smurtą garantuojama galimybė gauti būtiną kompleksinę pagalbą vaikui palankioje (draugiškoje) aplinkoje. Centras sukoncentruoja visas vaikai, nukentėjusiam nuo seksualinio smurto, ir jo artimiesiems reikalingas paslaugas po vienu stogu. Centre teikiama kompleksinė pagalba tiek vaikui, tiek ir jo šeimos nariams: psichologinė, socialinė, teisinė, medicininė pagalba, atliekamas vaiko psichologinis įvertinimas, apklausos, medicininė apžiūra.

2016 m. parengtos Kompleksinės pagalbos teikimo vaikams, galimai nukentėjusiems nuo seksualinio išnaudojimo rekomendacijos, kuriomis siekiama padėti Lietuvos institucijoms, atsakingoms už vaiko gerovę, sveikatą, teisėsaugą ir teisių apsaugą veiksmingiau įgyvendinti funkcijas, susijusias su vaiko teisių apsauga ir atstovavimu jam baudžiamajame procese, vaiko teisių ir teisėtų interesų gynime. Pagal šias rekomendacijas vaikui palanki (draugiška) aplinka apibrėžiama kaip vaiko teises ir interesus atitinkanti saugi aplinka, įvertinus vaiko individualius poreikius, amžių bei užtikrinus jo brandą atitinkantį bendravimą.

Siekiant stiprinti vaikų ir jaunimo skurdo ir socialinės atskirties prevenciją, išvengti fizinio, psichologinio ir seksualinio smurto, užtikrinant vienodas galimybes vaikams augti ir pilnai vystytis, skatinti šeimų su vaikais ir jaunuolių dalyvavimą darbo rinkoje, kuriant, renovuojant ir tobulinant viešųjų paslaugų sistemą, didinant socialinio ir „saugaus“ būsto prieinamumą, įtraukiant paslaugų vartotojus ir nevyriausybinių sektorių į sprendimų priėmimo procesą ir teikiant paslaugas, 2014-2020 m. įgyvendinamas Socialinės aprėpties didinimo veiksmų planas.

2017 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo naujas Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas, kuriuo sustiprinta minimalios ir vidutinės vaikų priežiūros sistema ir sukurtos reikiamos sąlygos vaikų, turinčių elgesio problemų, įskaitant netinkamo seksualinio elgesio problemas, socialinei integracijai ir adaptacijai bendruomenėje.

2016 m. liepos 14 d. bendru socialinės apsaugos ir darbo ministro, sveikatos apsaugos ministro, švietimo ir mokslo ministro bei vidaus reikalų ministro įsakymu Nr. A1-362/V-936/V-646/V-495 įtvirtintos bendros darbo su šeimomis priemonės. Darbas su šeimomis ir pagalba šeimoms, esančioms rizikos grupėje, savivaldybėse yra teikiama koordinuotai. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius užtikrina koordinuotą socialinės paramos, švietimo, sveikatos priežiūros paslaugų, bendruomeninės paramos ir teisėsaugos pagalbos teikimą šeimoms savivaldybėse. Ši sistema leido sustiprinti šeimos atsakomybę, sugebėjimus ir galimybes savarankiškai tvarkyti šeimos problemas ir padėti jiems išvengti socialinės atskirties bei įveikti kitas problemas, su kuriomis jie susiduria šeimoje.

Vaikams, kurie buvo seksualiai išnaudojami, ir jų šeimoms taip pat teikiama reikiama pagalba. Nuo 2017 m. Lietuvos savivaldybėse pradėjo steigti ilgalaikės pagalbos teikimo Mobilios pagalbos grupės vaikams, nukentėjusiems nuo seksualinio išnaudojimo. Jų tikslas – užtikrinti vaikui ilgalaikę kompleksinę pagalbą arčiau vaiko ir jo šeimos gyvenamosios vietos, organizuojant ją pagal Centro pateiktas ilgalaikės kompleksinės pagalbos rekomendacijas. 2017 metų balandžio mėnesį Lietuvoje veikė 21 Mobilios pagalbos grupė vaikams, nukentėjusiems nuo seksualinio smurto. Kitos savivaldybės



imasi priemonių, kad tokios Mobilios pagalbos grupės veiktų jų teritorijose ir būtų teikiamos paslaugos arčiau vaiko gyvenamosios vietos.

Siekdama mažinti smurto prieš vaikus paplitimą, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įgyvendino Vaiko gerovės 2016-2018 metų veiksmų plano priemones. 2017 m. organizuotas projektų, skirtų organizuoti kompleksinių paslaugų teikimą vaikams, nukentėjusiems nuo smurto, ar netiesioginio smurto šeimoje aukoms (liudininkams) ir jų šeimų nariams, atrankos konkursas nevyriausybinių organizacijų vykdomai veiklai paremti. Per 2017 m. 12 nevyriausybinių organizacijų kompleksinę pagalbą suteikė 711 vaikų ir 844 jų šeimos nariams (2016 m. tokia pagalba buvo suteikta 844 vaikams ir 683 jų šeimos nariams).

**(b) per vertinimo laikotarpį vykdytas bet kokias visuomenės informavimo kampanijas apie kenksmingą fizinių bausmių poveikį ir skatinančias teigiamas, nesmurtines drausmės formas kaip alternatyvas fizinėms bausmėms;**

Vertinimo laikotarpiu Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuotas projektas, skirtas mokyklose įgyvendinti įvairias patyčių, smurto ir seksualinio priekabiavimo prieš vaikus prevencijos programas.

2016–2018 m. Vaiko gerovės veiksmų planas apima ir priemones, skirtas gerajai vaiko gerovės patirčiai skleisti, formuojant visuomenės nepakantumą smurtui prieš vaikus, skleisti vaiko gerovės aktualijas ir problemas per visuomenės informavimo priemones, akcijas, šventes, formuojant teigiamą nuomonę apie vaiko globą (rūpybą) šeimoje, šeimynoje ir įvaikinimą.

**23. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 25 punktą), prašome pateikti informaciją apie:**

**(a) bet kokias papildomas priemones, kurių imtasi siekiant uždrausti ir panaikinti netinkamą elgesį ginkluotuosiose pajėgose ir užtikrinti greitą, nešališką ir išsamų visų kaltinimų dėl tokių veiksmų tyrimą;**

**(b) ar tais atvejais, kai yra įrodymų apie karių žeminimą, buvo nustatyta tiek tiesioginių kaltininkų, tiek ir atitinkamo vadovaujančio personalo atsakomybė ir ar kalti asmenys buvo patraukti atsakomybėn ir jiems pritaikytos sankcijos, atitinkančios padarytų nusizengimų pobūdį;**

**(c) tolesnius veiksmus, kurių buvo imtasi dėl bet kokių patvirtintų kariuomenėje tarnaujančių asmenų žeminimo ir ar tokių tyrimų rezultatai buvo paskelbti viešai;**

**(d) ar žeminimo aukoms buvo atlyginta žala ir suteikta reabilitacija, įskaitant tinkamą medicininę ir psichologinę pagalbą.**

Ataskaitiniu laikotarpiu krašto apsaugos sistemos įstaigos nėra gavusios asmenų skundų dėl krašto apsaugos sistemos pareigūnų galimai vykdyto kankinimo, žiauraus, nežmoniško elgesio ar baudimo.

#### **Duomenų rinkimas**

**24. Pateikite statistinius duomenis apie skundus dėl asmenų, kurie buvo pripažinti kaltais dėl kankinimo ar blogo elgesio, jų veiksmų tyrimą, jų patraukimą baudžiamojon atsakomybėn ir apkaltinamąjį nuosprendį, ypač atkreipiant dėmesį į policijos areštines, kalinimo įstaigas ir ginkluotąsias pajėgas; apie prekybą žmonėmis; ir apie smurtą artimoje aplinkoje ir seksualinę prievartą išskaidant pagal amžių, lytį, etninę kilmę ir nusikaltimo tipą; ir apie žalos atlyginimo nukentėjusiems galimybes, įskaitant kompensacijas ir reabilitaciją.**

2014 – 2017 m. dėl prekybos žmonėmis prostitucijai, pornografijai, fiktyvioms santuokoms nusikalstamosioms veikoms vykdyti ir (ar) naudojimąsi asmens priverstiniu darbu iš viso buvo nuteisti 76 asmenys. 75 asmenims skirtos nuo 12 iki 2 metų laisvės atėmimo bausmės (bausmės vidurkis – apie 6 metai), o vienam nuteistajam – 5.960 eurų bauda. Pažymėtina, kad apie 12 proc. už nurodytas nusikalstamas veikas nuteistų asmenų sudarė moterys.

*Nukentėjusiųjų prekybos žmonėmis bylose, kuriems I instancijos teismas priteisė turtinės ar neturtinės žalos atlyginimą, skaičius:*

Nr.	Nukentėjusiojo lytis	Priteista suma (eur)	Žalos rūšis
<b>2014</b>			
1.	Moteris	289,62 4 344,30	Turtinė Neturtinė
2.	Moteris	1 448,10	Neturtinė
3.	Moteris	291,65 5 792,40	Turtinė Neturtinė
4.	Moteris	233,72 6 371,74	Turtinė Neturtinė
5.	Moteris	1 448,10	Neturtinė
6.	Moteris	4 344,30	Neturtinė
7.	Moteris	4 344,30	Neturtinė
<b>2015</b>			
8.	Moteris	1 000	Neturtinė
9.	Moteris	4 000	Neturtinė
10.	Moteris	6 000	Neturtinė
11.	Moteris	7 240,50	Neturtinė
12.	Vyras	2 896,20	Neturtinė
<b>2016</b>			
13.	Moteris	4 000	Neturtinė
14.	Moteris	2 000	Neturtinė
15.	Vyras	5 000	Neturtinė
16.	Vyras	5 000	Neturtinė
17.	Vyras	1 000	Neturtinė
18.	Vyras	4 000	Neturtinė
19.	Vyras	500	Neturtinė
20.	Vyras	275,14 200	Turtinė Neturtinė
21.	Moteris	5 000	Neturtinė
22.	Vyras	5 000	Neturtinė
23.	Moteris	6 000	Neturtinė
24.	Moteris	2 000	Neturtinė
25.	Vyras	1 448	Turtinė
26.	Vyras	1 149,74 2 027	Turtinė Neturtinė
<b>2017</b>			
27.	Vyras	700	Neturtinė
28.	Moteris	4 228,45	Neturtinė
29.	Moteris	4 344,30	Neturtinė
30.	Moteris	4 344,30	Neturtinė
31.	Moteris	4 300	Neturtinė

32.	Vyras	300	Neturtinė
33.	Vyras	450	Neturtinė
34.	Vyras	3 000	Neturtinė
35.	Moteris	3 000	Neturtinė
		500	Neturtinė
36.	Moteris	2 000	Neturtinė
37.	Moteris	1 500	Neturtinė
38.	Moteris	1 000	Neturtinė
39.	Vyras	5 000	Neturtinė

2014 – 2017 m. už artimojo giminaičio ar šeimos nario nužudymą nuteista 119 asmenų, už artimojo giminaičio ar šeimos nario sunkų sveikatos sutrikdymą – 121 asmuo, už artimojo giminaičio ar šeimos nario nesunkų sveikatos sutrikdymą – 232 asmenys, už fizinio skausmo sukėlimą ar nežymų sveikatos sutrikdymą artimajam giminaičiui ar šeimos nariui – 12.711 asmenų, o už piktnaudžiavimą tėvų, globejo ar rūpintojo arba kitų teisėtų vaiko atstovų teisėmis ar pareigomis – 29 asmenys.

2014 – 2017 m. dėl išžaginimo nuteista 311 asmenų, dėl seksualinio prievartavimo – 295 asmenys, dėl privertimo lytiškai santykiuoti – 33 asmenys, dėl lytinės aistros tenkinimo pažeidžiant nepilnamečio asmens seksualinio apsisprendimo laisvę ir (ar) neliečiamumą – 85 asmenys.

Kaip jau buvo minėta atsakant į 17 klausimą, už su kankinimu ir netinkamu elgesiu susijusias veikas (neteisėtą fizinės ir psichinės prievartos panaudojimą tarnybos metu) 2014 – 2017 m. buvo nuteisti 2 policijos pareigūnai, o bausmių vykdymo sistemos ar krašto apsaugos sistemos pareigūnai dėl minėtų veikų nebuvo nuteisti.

**25. Prašome pateikti atnaujintą informaciją apie priemones, kurių valstybė narė ėmėsi, siekdama reaguoti į terorizmo grėsmes, nurodant, ar ir kokią įtaką šios kovos su terorizmu priemonės turėjo žmogaus teisių apsaugos priemonėms teisiniame reguliavime ir praktikoje. Prašome paaiškinti, kaip valstybė narė užtikrina, kad šios priemonės atitiktų visus įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, ypač Konvenciją, pagal atitinkamas Saugumo Tarybos rezoliucijas, ypač rezoliuciją 1624 (2005). Prašome pateikti informaciją apie atitinkamus teisėsaugos pareigūnų mokymus; asmenų, nuteistų pagal tokius įstatymus, skaičių; teises priemones ir garantijas, prieinamas asmenims, kuriems 2007 m. buvo taikomos kovos su terorizmu priemonės, teisiniu lygmeniu ir praktikoje; ar buvo skundų dėl tarptautinių standartų nesilaikymo; ir apie šių skundų rezultatus.**

2017 m. gegužės 12 d. įsigaliojo BK pakeitimai, kuriais išplėsta teroristinės veiklos finansavimo ir rėmimo samprata (BK 250<sup>4</sup> straipsnis), kriminalizuota rengimosi stadija bei paramos teikimas vienam ar keliems teroristams arba grupei, kurios tikslas – daryti teroristinius nusikaltimus, įskaitant paramos teikimą asmenims ar grupėms, kurie verbuoja, rengia teroristus ar kitaip dalyvauja teroristinėje veikloje. Kartu praplėstas BK 250<sup>5</sup> straipsnyje („Teroristų rengimas ir mokymasis teroristiniais tikslais“) numatyto nusikaltimo apibrėžimas, kuris apima ir specialių žinių ar įgūdžių, būtinų teroristiniam nusikaltimui rengti, daryti arba dalyvauti darant teroristinį nusikaltimą, žinant, kad asmuo suteiktas žinias ar įgūdžius ketina panaudoti teroristiniais tikslais, teikimą, taip pat sistemingą specialių žinių rinkimą ar specialių įgūdžių, būtinų teroristiniam nusikaltimui rengti, daryti arba dalyvauti darant teroristinį nusikaltimą, įgijimą. Be to, BK buvo papildytas nauju 250<sup>6</sup> straipsniu, numatančiu baudžiamąją atsakomybę už asmens atvykimą į Lietuvos Respubliką ar kitą valstybę teroristiniais tikslais.

2017 m. liepos 13 d. įsigaliojo nauja Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo redakcija, kuri atitinka 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui nuostatas. Minėtas teisinis reguliavimas yra visiškai suderintas su pagrindinėmis žmogaus teisėmis.



2017 m. įdiegta ir plėtojama Keleivių įrašų duomenų sistema (angl. *Passenger Name Record*), leidžianti identifikuoti potencialų pavojų visuomenės saugumui galinčius kelti asmenis, keliaujančius oro transportu. Oro vežėjų policijos įstaigai pateikti duomenys Keleivių įrašų duomenų sistemoje automatinio būdu tikrinami su informacinėse sistemose ar registruose kaupiamais duomenimis. Gauti duomenys policijos įstaigoje saugomi ne ilgiau nei 5 metus. PNR duomenų rinkimas riboja teisę į asmeninį ir šeimos gyvenimą, kadangi PNR duomenys laikytini informacija apie žmogaus privatų gyvenimą. Tačiau pagal savo tikslą toks duomenų rinkimas nesudaro prielaidų vykdyti visuomenės stebėjimo ir asmenų sekimo, kadangi keliaujančių asmenų, kurie įtariami nusikalstama veikla, charakteristikos (angl. *profiling*) analizuojamos remiantis strateginio arba operatyvinio lygmens turima išankstine informacija.

2014–2016 m. Lietuvos kriminalinės policijos biuras (toliau – LKPB) įgyvendino dvejus metus trukusį Europos Sąjungos finansuojamą projektą „Teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas kovoje su pavienių asmenų radikalizmu“ (angl. *Lonely Wolves* (vieniši vilkai), kurio metu pareigūnai su pažintiniais darbo vizitais lankėsi Europole, Estijos vidaus saugumo tarnyboje, Norvegijos policijos direktorate, Jungtinėje Karalystėje. Įgyvendinant projektą buvo parengtas ir išleistas Radikalizacijos indikatorių vadovas, skirtas žvalgybinio pobūdžio veiklą kovos su terorizmu srityje vykdančioms teisėsaugos ir žvalgybos institucijų pareigūnams ir padėsiantis laiku nustatyti radikalizacijos apraiškas, sumažinti galimas terorizmo rizikas bei imtis visų būtinų aktyvių veiksmų radikalizacijos apraiškoms ir teroristiniams išpuoliams užkardyti. Įgyvendinant projektą buvo stiprinami pareigūnų profesiniai gebėjimai terorizmo grėsmės vertinimo ir valdymo srityse, surengti 3 dienų intensyvūs mokymai apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų pareigūnams, mokymuose buvo tobulinamos žinios, kaip kovoti su terorizmu ir pavienių asmenų radikalizacija.

LKPB kovos su terorizmu pareigūnai organizuoja specializuotus mokymus „Kovos su terorizmu pagrindai ir ypatumai“, skirtus kriminalinės policijos pareigūnams. Mokymų tikslas – suteikti teorinių žinių, supratimo ir praktinių įgūdžių kriminalinės policijos pareigūnams, siekiant sukurti kovos su terorizmu policijos pareigūnų bendruomenę, pajėgią užtikrinti kokybišką terorizmo grėsmių kriminalinės žvalgybos bei prevencijos vykdymą. Mokymų tikslinė grupė – apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų organizuoto nusikalstamumo tyrimo padalinių pareigūnai, vykdančys kriminalinę žvalgybą ir atliekantys taktinę analizę. 2017 m. mokymų metu 42 šalies kriminalinės policijos pareigūnai, dirbantys kovos su terorizmu srityje, sustiprino savo gebėjimus, įgavo daugiau profesinių žinių ir gautas žinias pritaikė atlikdami praktines užduotis.

Taip pat LKPB kovos su terorizmu pareigūnai 2017 m. dalyvavo JAV teisėsaugos institucijų ir Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos rengtuose specializuotuose apklausos technikos mokymuose ir Vokietijos Federalinės kriminalinės policijos (BKA) rengtuose mokymuose dėl įkaitų pagrobimo bylų tyrimo ir išlaisvinimo operacijų planavimo ir organizavimo gebėjimų stiprinimo.

Vieną kartą per penkerius metus visiems krašto apsaugos sistemoje tarnaujantiems kariams yra privalu baigti Bazinį ginkluoto konflikto teisės kursą nuotoliniu būdu – kariai gauna/atnaujiną pagrindines žinias apie tarptautines sutartis, kurių šalis yra Lietuvos Respublika, tarp jų ir Konvencijos bei Europos konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą. Įgytos žinios patikrinamos baigiamuoju egzaminu. Atskirai paminėtina, kad karo policininkų pasirengimą vykdyti tarnybines pareigas užtikrina Bazinis karo policininkų kursas, kuriame dėstomi baudžiamosios teisės pagrindai.

Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos kariuomenės vado 2012 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. V-1260 „Dėl karių rengimo tarptautinėms operacijoms (individualių įgūdžių atnaujinimo) kurso programos tvirtinimo“ visi kariai, vykstantys į tarptautines operacijas, yra supažindinami su ginkluoto konflikto teise (GKT) ir tarptautinės žmogaus teisių teisės normomis.

Ataskaitiniu laikotarpiu nebuvo asmenų, nuteistų dėl su terorizmu susijusių nusikaltimų padarymo. Kompetentingos įstaigos nenustatė žmogaus teisių pažeidimų.

**26. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 26 punktą), prašome pateikti informaciją apie valstybės narės svarstymus dėl deklaracijų pateikimo pagal Konvencijos 21 ir 22 straipsnius.**

2014 m. svarstyta galimybė pateikti deklaracijas pagal Konvencijos 21 ir 22 straipsnius, tačiau nuspręsta, kad tai daryti nėra poreikio. Vėliau šio klausimo svarstymas nebuvo atnaujintas.

**27. Atsižvelgiant į ankstesnes Komiteto rekomendacijas (žr. 27 punktą), prašome pateikti atnaujintą informaciją apie pažangą, susijusią su Tarptautinės konvencijos dėl visų migruojančių darbuotojų ir jų šeimos narių teisių apsaugos ir Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto fakultatyvaus protokolo ratifikavimu.**

Darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisės garantuojamos vadovaujantis nacionaline ir Europos Sąjungos teise, taip pat Lietuvą teisiškai įpareigojančiais Jungtinių Tautų žmogaus teisių apsaugos dokumentais (pavyzdžiui, pagal Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paketą). Atsižvelgiant į nacionalines teisės priemones, galiojančius ar svarstomus Europos Sąjungos teisės aktus, tarptautines sutartis ir pasirašytus dvišalius susitarimus, lygių galimybių užtikrinimas švietimo, aprūpinimo būstu, socialinių paslaugų, sveikatos priežiūros paslaugų sektoriuose yra garantuojamas. Todėl nėra poreikio papildomai prisijungti ir prie Tarptautinės konvencijos dėl darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos.

**Bendra informacija apie kitas priemones ir įvykius, susijusius su konvencijos įgyvendinimu valstybėje narėje**

**28. Pateikite išsamią informaciją apie bet kokias kitas susijusias teises, administracines, teismines ar kitas priemones, kurių buvo imtasi nuo ankstesnės ataskaitos svarstymo, siekiant įgyvendinti Konvencijos nuostatas arba Komiteto rekomendacijas. Tai gali apimti institucinius pokyčius, planus ar programas, įskaitant skirtus išteklius ir statistinius duomenis arba bet kurią kitą informaciją, kuri valstybės narės požiūriu yra svarbi.**

Vienas iš prokuratūros veiklos prioritetų yra veiksmingas nusikalstamų veikų dėl vaikų seksualinio išnaudojimo baudžiamasis persekiojimas. Siekiama kuo didesnio vienam prokurorui su prokuratūros personalu tenkančių ištirtų nusikalstamų veikų skaičiaus bei kuo trumpesnės vidutinės ikiteisminio tyrimo trukmės. Atsižvelgiant į tai, baudžiamojo persekiojimo organizavimo procesas tobulinamas ne tik dėl nusikalstamų veikų, susijusių su vaikų seksualiniu išnaudojimu, tačiau ir dėl kitų smurtinių nusikalstamų veikų, nuo kurių nukentėjo vaikai: intensyvinami ikiteisminio tyrimo veiksmai, maksimaliai trumpinami reikalingos medžiagos ekspertizei surinkimo ir jos paskyrimo terminai, įgyvendinamas vaiko apklausos vieną kartą principas, mažinant tokių ikiteisminių tyrimų trukmę.

Siekiant užtikrinti kuo greitesnį ir efektyvesnį ikiteisminių tyrimų dėl smurto artimoje aplinkoje atlikimą, nusikalstamą veiką padariusių asmenų patraukimą baudžiamajon atsakomybėn ir baudžiamosios bylos išnagrinėjimą, generalinio prokuroro 2017 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. I-276 pakeistos Rekomendacijos dėl proceso baigimo pagreitinto proceso tvarka, numatant, kad baudžiamosiose bylose dėl smurto artimoje aplinkoje nustatęs šių rekomendacijų 1.1 ir 1.2 punktuose numatytas sąlygas ir nesant objektyvių aplinkybių, trukdančių užbaigti procesą pagreitinto proceso tvarka per 48 valandas, prokuroras per šį terminą turi kreiptis į teisimą dėl bylos nagrinėjimo pagreitinto proceso tvarka.

Ataskaitinių laikotarpiu teisėjams surengti mokymai apie Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo taikymo praktines problemas ir šio įstatymo taikymą baudžiamajame procese, taip pat apie asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, seksualinę prievartą, apklausų ypatumus.

Nacionalinė teismų administracija inicijavo Savanorių tarnybos tinklo Lietuvos teismuose sukūrimą. Specialiai apmokyti savanoriai teismuose savo veiklą pradėjo 2016 m. liepą. Pagrindinė

teismo savanorių misija – padėti proceso šalims, nukentėjusiesiems ir liudytojams teismuose jaustis drąsiau ir saugiau, susiorientuoti teismo aplinkoje, teikti praktinę informaciją, susijusią su teismo procesu ir jo eiga, supažindinti su liudytojo ir nukentėjusiojo teisėmis bei pareigomis (teisinių konsultacijų teismų savanoriai neteikia). Nacionalinė teismų administracija, siekdama apie šią iniciatyvą informuoti teismų lankytojus, kartu su šaukimais į teismą platina specialius lankstinukus, informaciją apie savanorių tarnybą skelbia teismų ir nevyriausybių organizacijų svetainėse.

Nuo 2012 m. finansavimas socialinei pagalbai asmenims, nukentėjusiems ir galėjusiems nukentėti nuo prekybos žmonėmis, išaugo 3,8 karto (2012 m. – 43,5 tūkst. eurų, 2018 m. – 165 tūkst. eurų), kas leido išplėsti organizuojamos pagalbos spektrą, kokybę, trukmę.

Užsieniečiams, kaip esančių ar buvusių su prekyba žmonėmis susijusių nusikaltimų aukoms, jų apsisprendimo dėl bendradarbiavimo su teisėsauga laikotarpiu, numatytas apgyvendinamas ir jų teisių apsauga Pabėgėlių priėmimo centre.

2016–2017 m. įgyvendinus projektą „STROM – savivaldybių vaidmens kovojant su prekyba žmonėmis Baltijos jūros regione stiprinimas“, 2 pilotinėse savivaldybėse parengti kovos su prekyba žmonėmis, pagalbos organizavimą ir koordinavimą šiose savivaldybėse reglamentuojantys dokumentai ir apmokyti įvairių sričių specialistai dėl šių dokumentų taikymo praktikoje. Šių savivaldybių geroji patirtis bus diegiama ir kitose šalies savivaldybėse.

Nuo 2012 m. skiriamos lėšos savivaldybėms socialinės rizikos šeimų, kurios priskirtinos prie padidintos rizikos grupės nukentėti nuo prekybos žmonėmis ir kitokio smurto, priežiūrai išaugo 2,2 karto (nuo 5 mln. eurų iki 11,3 mln. eurų 2017 m.), todėl buvo sustiprintas darbas su socialinės rizikos šeimomis (sumažinti socialinę priežiūrą teikiančių darbuotojų darbo krūviai, padidintas darbo užmokestis, remiamos šių darbuotojų supervizijos ir kvalifikacijos tobulinimas, atsirado galimybė dirbti ne tik su rizikos, bet kitomis šeimomis).

Vertinimo laikotarpiu buvo skiriamas finansavimas organizacijoms įkurti specializuotus pagalbos centrus, kuriuose būtų teikiama visapusiška pagalba smurto artimoje aplinkoje aukoms.

Per 2014 m. tokia pagalba suteikta 8 380 smurto artimoje aplinkoje aukoms (iš jų – 7 811 kartų buvo suteikta informacija ir konsultacijos, 4 043 kartus – psichologinė pagalba, 2 624 kartus – teisinė pagalba), parengti 7 272 Individualios pagalbos planai.

Per 2015 m. speciali pagalba suteikta 10 591 smurto artimoje aplinkoje aukoms (iš jų – 17 018 kartus buvo suteikta informacija ir konsultacijos, 4 226 kartus – psichologinė pagalba, 2 540 kartų – teisinė pagalba).

Per 2016 m. speciali pagalba suteikta 17 112 smurto artimoje aplinkoje aukoms (iš jų – 21 743 kartus buvo suteikta informacija ir konsultacijos, 3 121 kartus – psichologinė pagalba, 8 768 kartų – teisinė pagalba).

Per 2017 m. speciali pagalba suteikta 11 079 smurto artimoje aplinkoje aukoms (iš jų – 23 642 kartus buvo suteikta informacija ir konsultacijos, 2 984 kartus – psichologinė pagalba, 2 984 kartų – teisinė pagalba).

Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama pagerinti pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir veiksmingumą, 2017 m. parengė Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo pakeitimus, kuriuose nustatyta, kad pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas turi teikti specialistų komanda, kurią sudaro gydytojas psichiatras, vaikų ir paauglių psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas. Mažiausią pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo komandą sudaro gydytojas psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas. Kai komandoje nėra gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro, psichikos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams gali teikti gydytojas psichiatras. Pakeitimuose taip pat numatyta, kad maksimalus psichikos sveikatos centro aptarnaujamų gyventojų skaičius negali viršyti 17 000 gyventojų, o psichikos sveikatos centrai privalo užtikrinti komandoje dirbančių specialistų pirminių ambulatorinių psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ne mažiau kaip 6 valandas kiekvieną darbo dieną.

Šiame apraše taip pat įtvirtintos naujos pirminės ambulatorinės asmens psichikos sveikatos priežiūros paslaugos – pirminio lygio psichologinės-psichoterapinės intervencijos asmeniui, grupei



ar šeimai bei paciento būklės psichosocialinis vertinimas įtariant bandymą nusižudyti ar esant savižudybės rizikai. Numatyta, kad šios paslaugos bus apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis, o jas teiks gydytojas psichiatras, gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras bei medicinos psichologas. Visi minėti pakeitimai įsigaliojo 2018 m. sausio 24 d.

Siekdama užtikrinti ankstyvą galimų savižudybių atpažinimą ir kompleksinės pagalbos suteikimą, Sveikatos apsaugos ministerija parengė asmens su savižudybės rizika psichosocialinio vertinimo tvarkos aprašą. Ši tvarka nustato psichosocialinio vertinimo paslaugų organizavimą asmens sveikatos priežiūros įstaigose asmenims su savižudybės rizika.

Sėkmingam psichosocialinio vertinimo paslaugos įgyvendinimui Valstybinio psichikos sveikatos centro Savižudybių prevencijos biuras skirtinguose Lietuvos regionuose (Šiauliuose, Kaune, Panevėžyje, Alytuje ir Klaipėdoje) 2017 m. suorganizavo penkis 4 val. trukmės seminarus „Asmens su savižudybės rizika psichosocialinis vertinimas“.

---

**Informacija apie 2016 m. ir 2017 m. organizuotus mokymus laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojams apie bendravimą su įkalintais asmenimis ir jų valdymą, įskaitant apie smurtą kalinamųjų tarpe, pažeidžiamumo ženklų atpažinimą:**

**2016 METAI**

<b>Eil. Nr.</b>	<b>Programos (kursų) temos pavadinimas</b>	<b>Tikslinė grupė</b>	<b>Trukmė (akad. val.)</b>	<b>Dalyvių skaičius</b>
1.	Delinkventinių paauglių psichologinio konsultavimo, motyvavimo keistis ypatumai	Probacijos tarnybų, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų darbuotojai	6	22
2.	Nepilnamečių socialinių problemų sprendimo praktinis taikymas	Probacijos tarnybų, Kauno NTI-PN darbuotojai	6	5
3.	Darbo ypatumai su priklausomybę turinčiais asmenimis, motyvacija keisti elgesį	Probacijos tarnybų, socialinės reabilitacijos skyrių pareigūnai, psichologinių tarnybų darbuotojai	12	83
4.	Darbo su delinkventiniais nepilnamečiais ypatumai	Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų darbuotojai	12	60
5.	Nuteistų moterų teisinė padėtis bei socialinė reabilitacija	Panevėžio pataisos namų darbuotojai	12	25
6.	Emocijų atpažinimas ir streso valdymas	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	24	66
7.	Pataisos pareigūnų etikos ypatumai tarnybos ir ne tarnybos metu	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų pareigūnai	8	41
8.	Medicinos etika ir deontologija	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų Sveikatos priežiūros skyrių darbuotojai	4	9
9.	Konfliktų atpažinimas ir valdymas	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	24	118
	<b>Iš viso</b>			<b>429</b>

## 2017 METAI

Eil. Nr.	Programos temos pavadinimas	Tikslinė grupė	Trukmė (akad. val.)	Dalyviai
1.	Emocijų atpažinimas ir streso valdymas. Konfliktinių situacijų sprendimas	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	42	134
2.	Pozityvaus mąstymo ir emocinio intelekto taikymas darbe	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	42	93
3.	Psichologinės gerovės ypatumai	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	8	28
4.	Darbo ypatumai su priklausomybę turinčiais asmenimis, motyvacija keisti elgesį	Psichologinių tarnybų darbuotojai, socialinės reabilitacijos skyrių pareigūnai	24	67
5.	Sveikatos priežiūrą reglamentuojantys teisės aktai, pacientų teisių užtikrinimas	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų Sveikatos priežiūros skyrių darbuotojai	6	12
6.	Žmogaus teisės: ar reikalingos šiandien?	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	6	10
7.	Motyvacijos aspektai ir motyvavimo ypatumai Savi motyvacija: kaip motyvuoti save geriau dirbti?	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	6	21
8.	Delinkventinių paauglių psichologinio konsultavimo, motyvavimo keistis ypatumai	Probacijos tarnybų, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų darbuotojai	14	11
9.	Pataisos pareigūnų profesinė etika	Visų laisvės atėmimo vietų įstaigų darbuotojai	8	20
10.	Nepilnamečių socialinių problemų sprendimo praktinis taikymas	Probacijos tarnybų, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriaus-pataisos namų darbuotojai	6	25
	<b>Iš viso</b>			<b>421</b>





**LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA**

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,  
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

---

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

I 2018-06-20

Nr.

Nr. (1.39)7R-4156

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO**

Vidaus reikalų ministerija pagal kompetenciją išnagrinėjusi pateiktą derinti Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektą esminių pastabų ir pasiūlymų jam neturi. Redakcinio pobūdžio patikslinimai pateikti nurodytu el. paštu tauras.rutkunas@tm.lt.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

Ieva Naruševičienė, tel. (8 5) 271 8891, el. p. ieva.naruseviciene@vrm.lt

# DETALŲS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 188601464, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Lietuvos Respublikos civilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą projekto derinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-06-28 Nr. 1D-3316
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-06-28 Nr. 6R-8159
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vanda Turauskienė, Dokumentų tvarkytoja
Sertifikatas išduotas	VANDA TURAUSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-06-28 13:24:23 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-06-28 13:24:38 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2017-10-23 14:14:38 – 2020-10-22 14:14:38
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Česlovas Mulma, Viceministras
Sertifikatas išduotas	ČESLOVAS MULMA, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-06-28 11:56:48 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-06-28 11:56:52 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2017-01-04 13:52:04 – 2020-01-04 13:52:04
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2017-10-24 10:23:03 iki 2018-10-24 10:23:03
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v11.0.0.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-06-28 15:35:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2018-06-28 15:35:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys



**LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA**

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,  
el. p. [post@socmin.lt](mailto:post@socmin.lt), <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-07-02

Nr. (29.7-21) SD - 3742

1 2018-06-20

Nr. (1.39E)7R-4156

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, atsakydama į Teisingumo ministerijos 2018 m. birželio 20 d. raštą Nr. (1.39E)7R-4156, informuoja, kad Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą projektui pagal kompetenciją pritaria.

Redakcinio pobūdžio pastabos pateiktos el. paštu [tauras.rutkunas@tm.lt](mailto:tauras.rutkunas@tm.lt).

Viceministras

Eitvydas Bingelis

Neringa Dulkinaitė, tel. 8 706 68231, el. p. [neringa.dulkinaite@socmin.lt](mailto:neringa.dulkinaite@socmin.lt)





## LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Budžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: (8 5) 273 5501 / 262 4821, faks. (8 5) 264 8517, el. p. kam@kam.lt.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751, PVM mokėtojo kodas LT100001016116

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-07-10 Nr. 12-01-971

[ 2018-06-20 Nr. (1.39) 7R-4156

### DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO

Atsakydami į Jūsų 2018 m. birželio 20 d. raštą Nr. (1.39) 7R-4156 „Dėl Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą projekto derinimo“, informuojame, kad pastabų dėl pateikto derinti Lietuvos Respublikos pranešimo projekto neturime.

Krašto apsaugos viceministras

Edvinas Kerza



## LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,  
el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.  
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos  
teisingumo ministerijos  
ministrui Elvinui Jankevičiui  
*MS Word* formatu siunčiama  
informacija  
tauras.rutkunas@tm.lt

2018 - - Nr.  
I 2018-06-20 Nr. (1.39) 7R-4156

### DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO

Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Ministerija), išnagrinėjusi derinti siųstą Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo pagal Jungtinių Tautų konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurių, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą projektą (toliau – projekto derinimas), pagal kompetenciją pritaria projekto derinimui. Teikiame papildomą informaciją 5 punkto (d) skirsniai Ministerijos 2018 m. kovo 2 d. raštu Nr. SR-949 „Dėl informacijos, kuri reikalinga rengiant Jungtinių Tautų komiteto prieš kankinimus ketvirtąjį periodinę ataskaitą“ pateiktai ataskaitai, kuri pasikeitė nuo 2018 m. kovo mėnesio:

„Vykdama Valstybės kontrolės valstybinio audito metu pateiktas rekomendacijas ir siekdama sukurti tinkamas sąlygas elgesio problemų turinčių vaikų resocializacijai ir jų integracijai į bendruomenę ir tobulinant vaiko vidutinės priežiūros sistemą, įgyvendinant patvirtintame Kompleksiškai teikiamos pagalbos, specialiojo ugdymo mokyklų / centrų ir vaikų socializacijos centrų veiklos kokybės gerinimo 2015–2017 metų tarpinstituciniame veiksmų plane numatytą priemonę mažinti mokinių skaičių vaikų socializacijos centruose ir veikiančių vaikų socializacijos centrų skaičių, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. sausio 31 d. nutarimu Nr. 101 „Dėl Vilniaus vaikų socializacijos centro veiklos nutraukimo“ ir 2018 m. sausio 31 d. nutarimu Nr. 102 „Dėl Kauno vaikų socializacijos centro veiklos nutraukimo“ priėmė sprendimus nutraukti minėtų vaikų socializacijos centrų vykdomas veiklas.

Švietimo ir mokslo ministras 2018 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-188 „Dėl Kauno vaikų socializacijos centro likvidavimo“ priėmė sprendimą likviduoti Kauno vaikų socializacijos centrą, o 2018 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. V-189 „Dėl Vilniaus vaikų socializacijos centro likvidavimo“ – Vilniaus vaikų socializacijos centrą. Šiuose vaikų socializacijos centruose nuo 2018 m. kovo 1 d. mokinių neliko ir vaikų ugdymas nėra vykdomas.“

Švietimo ir mokslo viceministras

Gražvydas Kazakevičius

Petras Navickas, tel. (8 5) 219 1531, el. p. Petras.Navickas@smm.lt

100 Atkurtai  
Lietuvai

1804841947990401

**DETALŪS METADUOMENYS**

<b>Dokumento sudarytojas (-ai)</b>	Švietimo ir mokslo ministerija 188603091, A. Volano g. 2, LT-01516 Vilnius
<b>Dokumento pavadinimas (antraštė)</b>	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO
<b>Dokumento registracijos data ir numeris</b>	2018-06-28 Nr. SR-2890
<b>Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris</b>	2018-06-28 Nr. 6R-8133
<b>Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo</b>	ADOC-V1.0
<b>Parašo paskirtis</b>	Registravimas
<b>Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos</b>	Sistemos abonementas, specialistas, Švietimo ir mokslo ministerija
<b>Sertifikatas išduotas</b>	RIMA SKEIRIENĖ LT
<b>Parašo sukūrimo data ir laikas</b>	2018-06-28 11:16:03 (GMT+03:00)
<b>Parašo formatas</b>	XAdES-T
<b>Laiko žymoje nurodytas laikas</b>	2018-06-28 11:16:12 (GMT+03:00)
<b>Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją</b>	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT
<b>Sertifikato galiojimo laikas</b>	2018-02-26 10:54:32 – 2020-02-26 10:54:32
<b>Parašo paskirtis</b>	Pasirašymas
<b>Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos</b>	Gražvydas Kazakevičius, viceministras, Ministerijos vadovybė
<b>Sertifikatas išduotas</b>	GRAŽVYDAS KAZAKEVIČIUS, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija LT
<b>Parašo sukūrimo data ir laikas</b>	2018-06-28 09:26:49 (GMT+03:00)
<b>Parašo formatas</b>	XAdES-T
<b>Laiko žymoje nurodytas laikas</b>	2018-06-28 09:27:01 (GMT+03:00)
<b>Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją</b>	ADIC CA-A, Asmens dokumentu išrašymo centras prie LR VRM LT
<b>Sertifikato galiojimo laikas</b>	2017-04-05 10:28:59 – 2020-04-04 10:28:59
<b>Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti</b>	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avily, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2017-10-24 10:23:03 iki 2018-10-24 10:23:03
<b>Pagrindinio dokumento priedų skaičius</b>	–
<b>Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius</b>	–
<b>Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)</b>	–
<b>Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)</b>	–
<b>Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris</b>	–
<b>Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas</b>	Dokobit ADoc v1.0
<b>Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)</b>	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-06-28 11:49:00)
<b>Paieškos nuoroda</b>	–
<b>Papildomi metaduomenys</b>	Nuorašą suformavo 2018-06-28 11:49:00 Dokumentų valdymo sistema Avily





Originalas nebus siunčiamas

## LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,  
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos teisingumo  
ministerijai

2018-07-02 Nr. (10.1.1.-421) 10-5.113  
I 2018-06-20 Nr. 7R-4156

### DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO

Sveikatos apsaugos ministerija išnagrinėjo Jūsų 2018 m. birželio 20 d. raštu Nr. 7R-4156 pateiktą Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektą (toliau – pranešimo projektas).

Siūlome tikslinti pranešimo projekto paskutines tris pastraipas ir jas išdėstyti taip:

„Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama pagerinti pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir veiksmingumą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. V-59 „Dėl Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitė Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašą (toliau – aprašas), kuriuo nustatė, jog pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas turi teikti specialistų komanda, kurią sudaro gydytojas psichiatras, vaikų ir paauglių psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas (toliau – komanda). Mažiausią pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo komandą sudaro gydytojas psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas. Kai komandoje nėra gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro, psichikos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams gali teikti gydytojas psichiatras. Šiame apraše numatyta, kad maksimalus psichikos sveikatos centro aptarnaujamų gyventojų skaičius negali viršyti 17 000 gyventojų. Taip pat nustatyta, kad Psichikos sveikatos centras privalo užtikrinti komandoje dirbančių specialistų pirminių ambulatorinių psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ne mažiau kaip 6 valandas kiekvieną darbo dieną. Apraše įtvirtintos naujos pirminės ambulatorinės asmens psichikos sveikatos priežiūros paslaugos – pirminio lygio psichologinės-psichoterapinės intervencijos asmeniui, grupei ar šeimai bei paciento būklės psichosocialinis vertinimas įtariant bandymą nusižudyti ar esant savižudybės rizikai. Numatyta, kad šios paslaugos bus apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis, o jas teiks gydytojas psichiatras, gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras bei medicinos psichologas.

Siekdama užtikrinti ankstyvą galimų savižudybių atpažinimą ir kompleksinės pagalbos suteikimą, Sveikatos apsaugos ministerija parengė asmens su savižudybės rizika psichosocialinio vertinimo tvarkos aprašą. Ši tvarka nustato psichosocialinio vertinimo paslaugų organizavimą asmens sveikatos priežiūros įstaigose asmenims su savižudybės rizika.

Sėkmingam psichosocialinio vertinimo paslaugos įgyvendinimui Valstybinio psichikos sveikatos centro Savižudybių prevencijos biuras 2017 m. suorganizavo penkis 4 val. mokymo „Asmens su savižudybės rizika psichosocialinis vertinimas“ seminarus skirtinguose Lietuvos regionuose (Šiauliuose, Kaune, Panevėžyje, Alytuje ir Klaipėdoje).“

Patikslintas pranešimo projektas išsiųstas el. adresu tauras.rutkunas@tm.lt.

Sveikatos apsaugos viceministrė



Lina Jaruševičienė

Alvyda Naujokaitė, 266 1470  
Viktorija Buzytė, 266 1479

100 Atkurtai  
Lietuvai





LIETUVOS RESPUBLIKOS  
GENERALINĖ PROKURATŪRA

Lietuvos Respublikos teisingumo ministrui  
Elvinui Jankevičiui  
El. p. tauras.rutkunas@tm.lt  
Rastine@tm.lt

2018-06-20 Nr. 17.2-3674  
| 2018-06-20 Nr. (1.39.) 7R-4156

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ  
KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR  
ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO**

Susipažinus su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos teikiamu derinti Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektu, savo kompetencijos ribose pastabų ir pasiūlymų neturime.

Generalinio prokuroro pavaduotojas

Darius Karčinskas

Jurga Zieniūtė, tel. 266 2448, el. p. jurga.zieniute@prokuraturos.lt





**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS SAUGUMO DEPARTAMENTAS**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-07-03 Nr. 18-4555  
Į 2018-06-20 Nr. (1.39)7R-4156

**DĖL PROJEKTO DERINIMO**

Atsakydami į Jūsų 2018 m. birželio 20 d. raštą informuojame, kad Valstybės saugumo departamentas pastabų ar pasiūlymų dėl Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą projekto neturi.

Direktoriaus pavaduotojas,  
einantis direktoriaus pareigas

Vaidotas Mažeika

8 706 66538



**KALĖJIMŲ DEPARTAMENTAS  
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 1, LT-10312 Vilnius,  
tel. (8 5) 271 9003, faks. (8 5) 275 2778 / 271 9007, el. p. kaldep@kaldep.lt  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288697120

---

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai	2018-06-	Nr.
	2018-06-20	Nr. (1.39)7R-4156

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ  
KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR  
ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO**

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos savo kompetencijos ribose susipažino su Jūsų pateiktu derinti Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektu bei informuoja, kad dėl šio projekto pastabų ar pasiūlymų neturi.

Direktorius

Robertas Krikštaponis

# DETALŲS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Kalėjimų departamentas 288697120, L.Sapiegos g. 1, LT-10312 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DEL LIETUVOS RESPUBLIKOS EILINIO PRANEŠIMO PAGAL JUNGTINIŲ TAUTŲ KONVENCIJĄ PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ IR BAUDIMĄ PROJEKTO DERINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-06-28 Nr. IS-2258
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-06-28 Nr. 6R-8093
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Svetlana Linkienė, Raštinės administratore
Sertifikatas išduotas	SVETLANA LINKIENĖ, mobile signature, Tele2 LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-06-28 06:58:35 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-06-28 06:57:47 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-11 10:06:07 – 2021-06-10 10:06:07
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Robertas Krikštaponis, Direktorius
Sertifikatas išduotas	ROBERTAS KRIKŠTAPONIS, mobile signature, Tele2 LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-06-27 17:58:56 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-06-27 17:58:09 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-05-25 16:01:35 – 2021-05-24 16:01:35
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avily, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2017-10-24 10:23:03 iki 2018-10-24 10:23:03
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v11.0.0.0





LIETUVOS RESPUBLIKA  
TEISINGUMO MINISTERIJA  
GAITA

2018 m. 06 mėn. 10 d.  
6D-8564

## NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga. I. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.  
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai  
El. p.: rastine@tm.lt

2018-07-10

Nr. 4R-1040-(113)

1 2018-06-20

Nr. (1.39)7R-4156

### DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRANEŠIMO JUNGTINIŲ TAUTŲ KOMITETUI PRIEŠ KANKINIMĄ PROJEKTO DERINIMO

Nacionalinė teismų administracija, įvertinusi derinimui Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą Lietuvos Respublikos eilinio pranešimo Jungtinių Tautų Komitetui prieš kankinimą apie Jungtinių Tautų Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą įgyvendinimą Lietuvoje projektą, informuoja, kad esminių pastabų ar pasiūlymų šiam projektui neturi.

Direktoriaus pavaduotojas,  
atliekantis direktoriaus funkcijas

Antanas Jatkevičius

Justinas Bagdžius, tel. (8 5) 251 4125, el. p. justinas.bagdžius@teismai.lt

(originalas nebus siunčiamas)



LIETUVOS  
TEISMAI

